

VOLUM DE PROZĂ SCURTĂ

EUGEN DORCESCU

L'HISTOIRE D'UNE NEVROSE

- Unsprezece povestiri francofone -

Editura Mirton, Timișoara, 2007

ISBN 978-973-52-0065-7

SCĂRIȚA

- „*Ah! tiens! l'émeute!*” disait Frédéric avec une pitié dédaigneuse, toute cette agitation lui apparaissant misérable `a côté de leur amour et de la nature éternelle – Gustave Flaubert.

x

Eternel! le matin tu entends ma voix;/ Le matin je me tourne vers toi, et je regarde.

x

Domnul E. l-a cunoscut pe domnul C. mai de mult, acum vreo doi ani, când acesta din urmă, un fel de ajutor al unui meșter priceput, a venit să repare caloriferele. Trebuie spus că, de când domnul și doamna E. locuiesc în acest frumos apartament, adică de exact douăzeci și șase de ani, au suferit crâncen, în anotimpul rece, de frig - și fiindcă „înainte” nu se dădea căldură, știm noi de ce, dar și din pricina caloriferelor proaste. La drept vorbind, domnul E. avea partea lui de vină în acest ghinion. Asume, atunci, pe vremuri, când s-a construit blocul, exact la această etapă a refuzat să fie de față. – Nu le mai dau nimic, i-a spus el soției, scos din fire. Am cărat de m-am spetit. Și la montarea pereților, și la instalația electrică, și la țevi, la tot. Acum, gata, nu le mai dau nimic... - Bine, cum vrei tu, răspunsese doamna E. Dar o să te convingi că un mic efort în plus n-ar strica...

Domnul E. a avut suficient timp să se convingă de adevărul acestor cuvinte. O dovadă - după multe altele, care, într-un sfert de veac, s-au succedat metronomic- era chiar prezența de acum a domnului C. și a șefului său. Cei doi au făcut ce aveau de făcut - au montat niște robinete, au spălat iute caloriferele - și au plecat. Prevăzător,

domnul E. le-a luat adresele și numerele de telefon. Mai știi? Oamenii ăștia se pricepeau la orice.

A venit iarna, caloriferele s-au mai dezmoțit, dar iată că, într-o zi, domnul E. a hotărât să schimbe yala. Cine s-o monteze pe cea nouă? s-a întrebat el. Și tot el a răspuns: Domnul C. Acesta a fost chemat, a sosit, a montat-o. - Nu-mi prea plac mie, a bombănit el, yalele astea automate... După o vreme, a intervenit o defecțiune minoră la instalația din baie. La cine să apeleze? La domnul C. Deși fusese cam vorbăreț data trecută. Cam agitat, cam șapcaliu...Dar, mă rog...Domnul E. este capabil să ierte micile slăbiciuni omenеști.

I-a telefonat, a vorbit cu el, meșterul a promis că apare numaidecât și domnul E. s-a pus pe așteptat. Când, deodată, sună telefonul. – Alo? – Domnul E.? a auzit el o voce de femeie. – Da. – Bună ziua. Sunt doamna C. Aș dori să vă rog ceva... - Spuneți, doamnă. – Știți, a continuat ea, șovăind, când apare soțul meu, să nu-i dați nimic de băut. Astăzi...chiar că a băut destul. Și vă rog să nu-i spuneți că v-am sunat. – Nu, doamnă, fiți liniștită, nu-i spun nimic și nici băutură nu-i dau.

- Cine a fost? a întrebat soția.

- Doamna C.

- Da? Ce dorea?

- M-a rugat să nu-i dau băutură lui bărbatu-său. Am bănuț eu că-i bețiv...

Doamna E. a râs și s-a dus în dormitor, să deschidă televizorul.

- Unde te întorci, numai câini, bețivi și..., a mormăit, iritat, domnul E.

Ce cauchemar que sont les hommes – Henri de Montherlant.

Sonerie. Tare, insistent, repetat. În cadrul ușii, domnul C., cu ochelari, șapcă, pantaloni scurți, vesel, plin de bunăvoință, glumeț, curtenitor, guraliv, încețoșat, exuberant, ireal:

- Cine-i băiatul care merită bătaie? s-a alintat el. Ei? Cine? Eu...Am întârziat puțin, dar am adus și scara.

Abia atunci domnul E. a observat că, alături de musafirul său, era o scăriță, cu două pante, cu doi versanți, pe care domnul C. o trase după el în grabă și se îndreptă, decis, spre baie.

- Gata cu vorba, zise. Acum – la treabă. Cât e ceasul?

- Șase.

- Vai de mine! Terminăm până la șapte, apoi montăm yala.

- Yala? se miră domnul E. De ce să montăm yala?

Domnul C. se aplecă spre el, îi făcu semn cu ochiul și șopti:

- Nu-mi plac yalele astea automate. Sunt periculoase. Cobori, de exemplu, să duci gunoiul, sau să cumperi ceva de la colț, pâine, salam, o votcă, ești și tu om, nu? - făcu din nou semn cu ochiul -, și ea – tac!, ți se închide în spate, înainte să-ți dai seama...

- Cum să se închidă, domnule? Și chiar dacă se-nchide, nu-i nimic, ai cheia la dumneata.

Domnul C., care se cățăraseră pe scară și meșterea ceva la țeavă, se aplecă, cu șapca pe-o ureche și-l privi pe deasupra ochelarilor:

- Și dacă uiți cheia? Se întâmplă. Lasă că știu eu mai bine...

Reparația se dovedi mai complicată decât crezuse domnul C. Abia pe la ora nouă termină, cu chiu, cu vai, remedierea micuței avarii.

- Acum, murmură el, cam mahmur, aduceți yala veche...Imediat o pun în locul ăleilalte.

- Știți cum facem? zise domnul E. Mai întâi, vă plătesc pentru ce-a fost aici, și pe urmă trecem la altceva.

- Bine.

Îi plăti și se îndreptară spre ușă. Domnul E. aduse scărița.

- Nu-mi trebuie scărița, vru să-l oprească meșterul. O iau când sunt gata.

- Ei, acum, că am adus-o, o s-o scot pe coridor, spuse, precipitat, domnul E. Îi tremurau ușor mâinile și făcu mari eforturi să se stăpânească.

- O yală, domnul meu, începu meșterul, e lucru mare...Pare ea nu fleac, dar nu e...Așa. Să caut șurubelnița.

Domnul C. trecu dincolo de ușă, se uită jur-împrejur și, fericit că-și vede scărița alături, puse geanta cu scule pe ea. În clipa următoare, domnul E. - vai! vai! -, închise ușa grea de stejar, încuie, lin, lin, yala automată, părăsi, grăbit, holul și se duse în birou. Luă o carte și încercă, zadarnic, să citească: nu se putea concentra. Dar stăruî, totuși, întorcând filă după filă, revenind, luând-o de la capăt... În cele din urmă, adormi, și toate se învălmășiră. I se păru, la răstimpuri, sau visa doar, că aude un fel de scâncet pe coridor, în spatele ușii. Fapt e că, de atunci, din acea seară atât de stranie, adică de un an și ceva, domnul C. stă la ușa domnului E., cocoțat pe scăriță, așteptând să repare yala. Fie că pleacă în oraș, fie că se întoarce acasă - împrejurări în care trece pe lângă el și se prefăce că nu-l vede; oh! cât îl solicită asemenea momente! -, fie că rămâne, o zi, două, trei, în apartament, domnul E. trebuie să îndure obsesia acestei prezențe. Sau prezența aceasta obsesivă. Sau și pe una și pe cealaltă. Uneori, simte că-l lasă puterile. Din pricina milei și-a remușcării.

Ne jamais regarder un homme signifie la même chose que le regarder toujours – La Bruyère.

FEREASTRA

- Dragul meu, i se adresa, într-o dimineată, la cafea, doamna E. soțului său, care tocmai mușca dintr-un cornuleț cu nucă. Dragul meu, trebuie să-ți aduc aminte că uite, trece vara și noi n-am înlocuit încă fereastra de la dormitor. Știi și tu, foarte bine, cum suflă vântul prin ramele astea învechite. Nici jaluzelele nu mai rezistă...

- Da, da.

Se vedea limpede că domnul E. este perfect conștient de necesitatea acestui efort - psihic, fizic și financiar - , dar și că tocmai acutizarea necesității îl obosește peste măsură.

Înduioșată, dar hotărâtă să pună capăt amânărilor, doamna E. adăugă:

- Dacă pe tine te agasează căutarea unui atelier specializat în lemn - nu avem noi bani de termopan -, o să telefonez eu, pe la firmele astea de construcții, de materiale...Atâta doar că noua carte de telefon e un fel de morman de hârtii, un talmeș-balmeș modern, în care nu găsești niciodată nimic din ce te interesează...

- Nu, nu...

Iarăși monosilabe? Doamna E. este foarte răbdătoare, dar, uneori, își mai iese, moderat, din fire. Ca și de data aceasta.

- Ce vrea să însemne „Nu, nu”?

Domnul E. înghiți ultima bucătică din cornulețul dulce și apetisant, sorbi ultima înghițitură de cafea și rosti:

- Vrea să însemne că voi merge în oraș, voi scotoci peste tot și voi descoperi pe cineva capabil să facă și să monteze o fereastră de lemn, de-alea bune, ca pe la noi, tradițională. Cum avea și Moșu...Cât despre cartea de telefon, iartă-mă, dar mă văd nevoit să-ți atrag atenția că nu e câtuși de puțin un morman de hârtoage, cum, pripindu-te, firește, ai spus, ci mult mai mult și, oricum, cu totul altceva, anume încă un pas, specific, în domeniul comunicării, spre integrarea europeană.

Doamna E., nesigură dacă soțul ei vorbește serios sau, ca să zicem așa, în dodii - căci, deseori, el se complăce în asemenea jocuri, lansează asemenea perdele de fum, nepotrivite cu vârsta și, fără a ne umfla în pene, cu situația lui -, îl privi atentă, chiar foarte atentă, și întrebă scurt:

- Când?

Domnul E. medită, preț de un minut, și răspunse:

- Luni.

- De ce tocmai luni?

- Fiindcă luni începe o nouă săptămână, deși duminica e ziua întâi a săptămânii, dar, ce să-i faci, trăim într-o lume secularizată, vai de capul nostru și al ei. Și, apoi, azi e joi...Mai sunt vineri, sâmbătă...gata. E drept că luna, din câte aud, e cam zi de greve și mitinguri...După mahmureala din week-end, nimeni nu are poftă de lucru. Or, la miting, mai face omul o plimbare, mai bea o bere, ia aer, face exerciții vocale, se defulează...Vorba lui nea Ghiță, știi tu care, ăla cu o ditamai geanta albastră sub braț, el mi-a vorbit odată despre, cum însuși zicea, „fulare” și „defulare”...

Resemnata, doamna E. se ridică de la masă.

- Bine, fie și luni, admise ea.

Iată, însă, că norocul îi surâse domnului E. În aceeași zi, spre seară, își făcu apariția domnul L., recomandat, de un cunoscut de încredere, drept specialist desăvârșit în calorifere. A privit, a studiat, a măsurat, după care au stat de vorbă. Domnul L. este o persoană foarte instruită. Apoi, e un adept înfocat al economiei de piață, asupra căreia are o viziune destul de confuză, dar necondiționat optimistă. În fine, îl revoltă, până la delir, ciubucăreala și fușereala, la care, din păcate, se dedau, după opinia lui, majoritatea așa-zișilor săi colegi.

- Domnule, spuse el, în chip de concluzie la o lungă perorație pe această temă, eu vă instalez acum ce-ar fi trebuit să instaleze, din primul moment, ăia care-au fost pe-aici, înaintea mea, și v-au luat banii. Dar ei tocmai de-aia au pus piesele, pe rând, ba un robinet, ba altul, ca să-i tot chemați, și să-i tot plătiți. Au profitat de faptul că nu vă pricepeți la treaba asta. Îi știu eu...Ehe...

Au făcut calculul, domnul E. i-a înmănat specialistului un avans pentru materiale și, a doua zi, în zori, exact la ora convenită, domnul L. a fost prezent, însoțit de un ajutor, căruia i se adresa cu un relativ condescendent „neica S”. Cum au ajuns, au și început lucrul. Și, într-adevăr, domnul L. s-a dovedit un om admirabil: harnic, cinstit, meticulos, un exemplar rarism.

Cât despre neica S., muștruluit, la nevoie, de șeful său, dar cu blândețe și strict în spiritul dreptății, trăsesse o dușcă de dimineață și, cât timp a fost plecat să aducă un furtun, a mai tras cel puțin una, căci, la întoarcere, era în mare vervă, a povestit, în amănunt, cum a făcut el armata, ce colegi a avut la școala profesională, pe șantiere etc. etc. I-a împuiat capul domnului E. Șeful lucra de se spetea. Iar el, cu țigara în gură - domnul E. nu mai fumează de cincisprezece ani -, îi dădea înainte cu amintirile...Dar, în tot răul și-un bine. Tot ascultându-l și ferindu-se de fumul ce dizolva în ambianță și adieri de votcă, domnul E. a adus, nu știu cum, vorba de fereastră. Și atunci, neica S. l-a asigurat că are el un vecin, foarte priceput în ale tâmplăriei, om de cuvânt, căruia o să-i transmită dorința domnului E. de a-și înlocui fereastra. De altfel, vor veni împreună, peste două-trei zile. Domnul E. și tâmplarul vor discuta, se vor înțelege...termene, preț, cum se obișnuiește, în asemenea cazuri.

- Luni, a propus domnul E.

- S-a făcut. Luni. La ce oră?

- Păi, după-amiază, pe la șase.

- E-n regulă.

Domnul L. ascultase în tăcere conversația celor doi. Numai când ea s-a încheiat, a intervenit:

- Ai grijă pe cine aduci, l-a avertizat el pe neica S. Să nu fie vreun șarlatan. E și obrazul meu în joc, doar ești ajutorul meu. Și a murmurat, posomorât: Îi știu eu...

Sâmbătă, caloriferele au fost puse la punct, client și meșteri s-au despărțit ca niște adevărați prieteni, domnul E. i-a comunicat soției, când a revenit, încărcată, de la cumpărături - găsisse, ce bine!, și lapte pentru săraci -, că luni sosește tâmplarul.

- Da? s-a mirat ea. Așa curând? Bravo. Am fost sigură că vei rezolva. Când vrei tu ceva...

Luni, într-adevăr, tâmplarul a făcut deplasarea, acompaniat, se poate altfel?, de un scutier, adjunctul său, și de simpaticul neica S., sau taica S. - așa îl numeau cei doi -, care, de data aceasta, era ceva mai treaz, dar, în compensație, purta pantaloni scurți, ca și domnul C., amicul cu yala, cel prezent și acum, pe scăriță, în fața ușii.

...la plus grande des réalités poétiques : la réalité onirique - Gaston Bachelard.

- Cine-i ăsta? a întrebat neica S. - domnul E. continuă să-l numească așa -, uitându-se, lung, la silueta proțăpită pe scăriță. Ceilalți doi trecuseră pe-alături complet insensibili.

Domnul E. s-a prefăcut că nu aude întrebarea. Ce să-i fi răspuns? L-a împins, ușurel, înăuntru, în urma tâmplarului, care, om serios, preocupat de munca lui, nu de fantasma, lua măsura ferestrei.

- Păcat, a murmurat, ca pentru sine, neica S., aș fi vrut să-l întreb de unde a cumpărat șapca...

Dar obida i-a trecut repede și, în conversația ce a urmat, a devenit cald și familiar, i s-a adresat domnului E. pe numele mic, cel de alint, pe care îl prinsese din zbor,

probabil, data trecută, la vreo replică a soției. La despărțire, era euforic. Gazda s-a gândit că abia acum îl ajunsese votca. I se urcase, desigur, la cap, sub apăsarea caniculei, sporită, parcă, de sadismul bolnăvicios al știrilor de la radio și de la televizor: câmpuri arse de secetă, recolte distruse, sisteme de irigație furate, râuri poluate sau secate, partide și ministere dezolate...

I s-a dat și tâmplarului un avans, care a încurcat rău calculele doamnei E., ținute cu grijă, zilnic, în carnețelul ei, și a rămas că, până la sfârșitul lunii, fereastra mult dorită va fi „sus” - potrivit expresiei lui de specialist.

- Scoateți și jaluzelele, nu? a întrebat beneficiarul.

- Neapărat, neapărat. Dacă le-am păstra, n-ar mai încăpea fereastra cea nouă. Ea are altă concepție decât cea de acum. Și apoi, priviți și dumneavoastră, jaluzelele astea abia se mai țin. Și-au făcut datoria.

La sfârșitul lunii – oameni de cuvânt – tâmplarul și ajutorul lui au adus fereastra. L-au adus, însă, și pe taica S. Mai original, mai dezarticulat, mai imponderabil decât de obicei. Și, desigur, incomparabil mai locvace. Era beat, firește, fuma, bineînțeles, și avea, în creștetul capului, o șapcă mult superioară estetic celei a domnului C. În plus, nu mai purta niște simpli pantaloni scurți, cum au acum toți moșii și burtoșii de pe stradă, inclusiv un domn respectabil, om de cultură, reprezentant al elitei intelectuale, septuagenar, care a apărut, în această ținută, degajată, modernă, la o emisiune televizată, de mare audiență. Nu. Avea bichini. A asistat la montarea ferestrei, răstimp în care a mai istorisit o dată cum a făcut el armata, ce a lucrat pe șantier, ce ștabi îl apreciau, care îi făceau șicane. Pe vremea aceea, șantierele erau pline, dădeau pe dinafară, se adunaseră acolo tot felul de oameni, care mai buni, care mai răi, veniți din toată țara, cu deprinderile și melicurile lor...

- Dar eu mi-am văzut de ale mele, a conchis el. Datoria. Asta a fost întotdeauna deviza mea: Datoria și numai datoria! Și, până la urmă, s-au lămurit toți... Numai când am pus faianța la mine acasă, știi, așa, fără grabă, eu și cu nașu, numai noi doi, cu sticla de votcă lângă noi... Ehehe... Nu cu mortar, nu, cu aracet. De-ăla bun, adus de pe șantier... Nu l-am furat. Nu... Am fost la șefu și i-am spus: - Șefu, am și eu nevoie de niște aracet, n-o să mă duc să cumpăr, ce naiba, trag pe șantier de treizeci de ani... - Ia, neică, m-a bătut el pe umăr, ia cât îți trebuie, de oameni ca dumneata am nevoie ca de pâine caldă, nu te las eu să duci lipsă...

Bocăniturile de la fereastră se isprăviseră, acum cei doi, care nu-i adresaseră lui taica S. nici măcar o vorbă, ajunseseră la finisare. Și taica S. ajunsesese la capătul puterilor. Se vede treaba că trâncăneala obosește. A piuit tot mai rar și mai încet, a căscat de câteva ori, apoi s-a întins pe pat și a adormit. Când s-a făcut recepția lucrării, el sforăia din răspuțuri.

Tâmplarul și aghiotantul lui stăteau nedumeriți în mijlocul încăperii.

- Ce facem, mă, cu ăsta? a zis unul dintre ei, iritat. O să-l cărăm în spinare? Eu ți-am spus să nu-l lași să bea. Acuma, ia-l tu în cârcă.

- Nici nu mă gândesc... Și bani pe taxi nu dau, i-a replicat celălalt. Se întoarse spre domnul E: Scoateți-l afară, domnule, dă-l..., Doamne iartă-mă!, de bețiv. Sau nu, stați așa, că-l târâm noi pe coridor... Îl cărăm până-n hol.

Oamenii erau în mare încurcătură. Se simțeau vinovați și rușinați de comportarea nonconformistă a prietenului lor.

- Lăsați-l, mă descurc eu cumva, i-a liniștit domnul E. Haideți să vă plătesc.

Trecură în odaia vecină.

- Am reușit să salvăm, totuși, o parte din jaluzele, zise șeful; cea de la plasa împotriva țăntarilor.

- A, foarte bine, foarte bine... Mulțumesc.

Le-a dat oamenilor banii, i-a condus până la ușă (- Sigur o să vă descurcați cu amicul nostru? a întrebat tâmplarul, destul de îngrijorat. – Sigur), și-au strâns mâinile și cei doi s-au grăbit spre casă. Doamna E. coborâse, să cumpere câte ceva pentru cină, iar domnul E., atât de cumsecadele domn E., indescifrabil, ca de obicei, s-a întors în camera împodobită cu fereastra cea nouă. A privit încântat lucrarea celor doi meșteri. Fereastra cu proaspetele ei rame de lemn. Curată, frumos aromitoare, larg deschisă... Neica S., cu gura larg deschisă, și el, aidoma ferestrei, ca într-o halucinantă „punere în abis”, zvârli un sforăit prelung, ascuțit, apoi se potoli, pufnind, ritmic, pe nas.

Les gens d'en bas auront triomphé de la personne humaine, - oui, la personne humaine sera détruite et, du même coup, disparaîtra notre tourment et nos chères délices... Il n'y aura plus de ces déments, qui mettent l'infini dans le fini - François Mauriac...

Domnul E. a mai contemplat, o vreme, fereastra, avea, drept în față, chipul de aramă al lunii (*La lune n'était plus qu'un oeil vide... - Barbey d'Aurevilly*), apoi, fiindcă se înnoptase de-a binelea și se declanșa asaltul țăntarilor, s-a decis, totuși, s-o închidă. Dar, mai înainte de a trece la operațiunea aceasta, l-a prins pe neica S. de-un picior, l-a ridicat din pat - era atât de ușor, încât a fost sigur că nici nu există - și l-a zvârlit afară. În cădere, păpușa multicoloră s-a agățat de colțul metalic al jaluzelei. Și acolo a rămas. Acolo se află și-acum. Câteodată, noaptea, când bate vântul, domnul E. aude cum acel trup de cârpe se izbește haotic în barele de lemn. Și i se pare că e aieva.

TERASA

Terasa - cum este numit, în genere, și impropriu, acel spațiu exterior al unui apartament - spațiu căruia i se mai zice, tot impropriu, și balcon - își poate revendica o istorie modestă, banală, dar îndeajuns de zbuciumată. Să ne gândim, de pildă, la umilitoarele ei utilizări: rufe întinse la uscat, butoaie cu varză, saci cu cartofi, lăzi, cutii, sticle goale, haine vechi, cuiburi de porumbei, damigene, piese de mobilier, câte și mai câte. Nici o grijă pentru aspectul estetic. Doar ici și colo câteva flori, câțiva arbuști, vreun fir, primejdios, de viță-de-vie. De ce primejdios? Fiindcă pe acel fir pot urca, și chiar urcă, șobolani, șoareci, gândaci. Apoi - intemperiile. Ploaia, grindina, ninsoarea, toate năvăleau, și năvălesc, pe așa-zisa terasă. Treptat, proprietarii, care erau, pe vremuri, după cum li se spusese, în interminabile discursuri, și proprietari, și producători, și beneficiari, au început să-și închidă balcoanele. Atunci s-a înregistrat momentul de criză. Anume: Un ordin, de foarte „sus”, interzicea această acțiune

nesăbuită. De ce nesăbuită? Deoarece strica înfățișarea orașului - un balcon închis, zece nu - și, mai ales, îi puna, la o adică - furtună, geamuri sparte -, în mare pericol pe trecători. Aceasta, firește, în contextul grijii generale, obsedante, permanente, pe toate planurile, față de om.

Trebuie spus că domnul și doamna E. au ignorat, asemenea majorității vecinilor, ordinul acela. E drept că, pe de o parte, terasa lor nu dă spre stradă, ci spre o alee, și, pe de altă parte, ea nu iese în afară, ci rămâne la verticala peretelui. E, cu alte cuvinte, o terasă interioară. Și, apoi, când au izbutit ei să facă acest lucru, orașul era plin de balcoane închise, în pofida celebrei dispoziții. Dar teama, anxietatea latentă au rămas, fiindcă oricând eroica anexă, care sfidase o atare poruncă, putea fi demolată. O mai liniștea gândul că nu e singura. Ajunsese să fie, așadar, resemnată și fatalistă, asemenea suratelor ei, aidoma umbrelor ce se profilau, în nopțile de iarnă, cu lumini puține și frig nimicitor, pe ecranul înghețatelor ei ferestre.

Când toate ordinele, dispozițiile, măsurile, amenințările fățișe sau tacite, când toată acea imensă bătaie la cap s-a dus pe apa sâmbetei, terasa a intrat în legalitate, dar avea nevoie urgentă de renovări.

- Dragul meu, i-a comunicat doamna E., într-o bună dimineată, soțului ei, după ce o ploaie zdravănă de vară umpluse incinta cu apă. Dragul meu, am tot tergiversat, dar acum trebuie să ne luăm inima în dinți și să reparăm ce-i de reparat. Acum chiar că s-ar putea desprinde vreo cărămidă. Cu așa ceva nu-i de glumit.

Domnul E. se posomorî.

- Asta-i isprava bețivului ăluia de Sandu, zise el. Cum să zidești cărămidă peste metal? Soră-ta ni l-a vârat pe gât.

- Indiferent a cui ispravă e, a sosit momentul să rezolvăm, spuse doamna E., ferm. Și adăugă, numaidecât, cu o reținută blândețe: Cât despre soră-mea, ea nu ne-a obligat să-l angajăm pe acel... Sandu. Ni l-a recomandat doar. Ea ni l-a recomandat, iar noi l-am acceptat. Nu mai da vina pe ea...

Domnul E. nu mai dădu vina pe nimeni. Nici în gând, nici prin viu grai. Pur și simplu se retrase într-un fel de carapace nevăzută, decis să uite, până a doua zi, angaralele cu terasa. Și ziua se scurse, anonimă, anodină, până în clipa când, iată, ochiul deprins a vedea putea să vadă cum *une grande fleur mauve montait vers le ciel: c'était la nuit* – Jean-Paul Sartre.

Spre seară, așadar, la ora obișnuită, sună sora doamnei E. și cele două se lansară într-o convorbire foarte grăbită - căci iar s-a scumpit telefonul: orice minut de conversație este mai prețios, ca să nu zicem mai costisitor, cu un număr apreciabil de procente.

- Vrem să reparăm terasa, zise doamna E. Nu știi vreun meșter?

Domnul E., care stătea în preajmă, pe un fotoliu, nu auzi răspunsul, dar pricepu, din reacția soției sale, că lucrurile merg bine.

- Da? exclamă ea. Aici, aproape? Atunci e simplu...

Din nou o replică. Apoi:

- Și zici că se pricepe? Nu ne duce cu vorba?

La capătul celălalt al firului se aduceau argumente multiple, solide, convingătoare, desigur, fiindcă doamna E., în timp ce asculta, îi făcea semne asigurătoare soțului ei.

- Îl găsim oricând? se bucură ea. Chiar și mâine? Serios? Păi, el nu lucrează? Da? Când lucrează?

Iarăși un murmur nedeslușit în receptor.

- A, e particular! se dumeri doamna E. Așa da...Bravo lui! Măcar de-ar fi mai mulți ca el, nu? Mulțumesc. Servus...

Puse receptorul în furcă și se întoarse, încântată, spre soțul ei:

- Am găsit. Mergem mâine să vorbim cu el. Are atelierul la doi pași de noi, în piața aia de lângă cârciumă. Îl avertizează soră-mea că o să-l căutăm. Îi telefonează sau îi lasă un bilet în cutia poștală. Așa o să procedăm și noi: dacă nu-i acasă, îi punem un bilet în cutie.

- Dar cine-i meșterul acesta? întrebă, lent, domnul E. Cu ce se ocupă? Zidar? Geamgiu?

Agasată de pasivitatea lui, doamna E., care este incomparabil mai optimistă, mai entuziastă, ridică nițel tonul:

- N-am întrebat ce meserie are, dar soră-mea îl cunoaște bine, a lucrat și la ei, impecabil. N-are nici un motiv să mă mintă...

- A, nu, nu, firește. Nu mă gândeam că ar minți ea, dar...Bine, îl abordăm mâine. Numai de n-ar fi ca Sandu, completă el, gânditor.

Doamna E. nu-i luă în seamă atitudinea defetistă, dubitativă.

- Are un nume ciudat, zise ea amuzată.

- Cine?

- Cum cine? Meșterul, cine altcineva, nu de el este vorba?

- Ce nume?

- Închipuie-ți: Aspirinod!

- Cum?

- Aspirinod. Nici mie nu mi-a venit să cred, dar așa îl cheamă. Mi-a spus soră-mea, și mi-a repetat, tare, pe silabe: A – spi – ri – nod.

- Ce-i aia Aspirinod?

Doamna E. se lăsă pe celălalt fotoliu, deprimată.

- Dragul meu, zise ea, după câteva secunde, dacă nu ai chef acum să reparăm terasa, bine, n-o mai reparăm, amânăm. Facem exact cum vrei tu, numai cum vrei tu...

- Nu, nu, sări domnul E. O reparăm, de ce să n-o reparăm? Într-adevăr, poate cădea vreo cărămidă pe trotuar, tocmai când trece, Doamne ferește, cineva. Chiar și-un câine comunitar, sau vreunul din indivizii ăia care caută prin gunoaie...Am vrut numai să pricep ce-i cu numele acesta sucit. Aspirinod...Parcă ar avea, cum zic grămăticiei, formă internă...Ceva ce aduce a farmacie...Hm!...Se pretează la o comunicare științifică. Ții minte sesiunea aceea de comunicări, la Universitate, unde au venit, claie peste grămadă, mari specialiști, mari dascăli, din țară și din străinătate, laolaltă cu nea Ghiță...

De data aceasta, doamna E. chiar se enervă puțin:

- Ce spui tu acum n-are nici o legătură cu terasa. Îl cheamă Aspirinod și gata... Hai la masă! Auzi acolo: formă internă...Și nea Ghiță...

A doua zi, dis-de-dimineată, domnul și doamna E. se învârtiră, de două-trei ori, în jurul acelei cârciumi-reper, căci nu găseau atelierul. Pe porți numerele lipseau, iar descrierea, la telefonul rapid, fusese, prin forța lucrurilor, prea sumară.

-Poate că unul din ăștia e chiar meșterul Aspirinod, zise, la un moment dat, domnul E., arătând cu capul spre grupul de cinci-șase bărbați, care, imediat după ora deschiderii, se instalaseră la mese, în curtea birtului. Ba unul dintre ei avusese vreme să se și îmbete.

- Nu cred, ripostă, fără umor, doamna E. Ăștia sunt niște pierde-vară. El, m-a asigurat soră-mea, muncește din greu, știi, e particular...

- Da, am auzit...

În cele din urmă, descoperiră atelierul. Nici nu era de mirare că trebuiseră să îl caute atâtă. Nu avea firmă, nu avea nici ieșire directă în stradă. Se afla într-o curte păraginită, unde ajungeai împingând, din răspuțeri, o poartă uriașă, grea, jerpelită, îndărătul căreia se deschidea un fel de cărare plină de praf și de bolovani. Întrebaseră o bătrână, ce tocmai ieșise cu scăunelul la poartă (*une vieille accroupie - Pierre Ronsard*), dacă nu cumva îl cunoaște pe domnul întreprinzător Aspirinod și unde poate fi el găsit.

- Intrați pe poarta de-alături, le arătase ea. Casa lui e-n curte, pe dreapta. Dar cred că-i plecat. Lucrează pe undeva, sau umblă cu niște hârtii, cu un dosar. Îi „privat”...Numai să aveți grijă la câine.

- Ce câine? întrebase, alarmată, doamna E., care se teme îngrozitor de foarte numeroasele și câteodată inofensivele patrupeze.

- El, Aspirinod, are-un câine foarte rău, latră toată ziua și toată noaptea, unul din vecini – uite, ăla, care bea bere, le arătă ea, cu degetul, spre cârciumă – s-a jurat că-l omoară. Atâta-ți trebuie, i-a zis Aspirinod, dacă te-atingi de el, îți tai mâna cu bomfaierul...Oameni nebuni...

Se vedea limpede că băbuța e depășită de evenimente. Cum să pui semnul egalității între un nebun și un „privat”? Greu se mai schimbă mentalitățile!

I-au mulțumit bătrânei pentru informații și, după ce domnul E., proptind umărul în poartă, a izbutit s-o deschidă, cât să se strecoare amândoi înăuntru, au ajuns pe potecă. Lătrături furibunde se auzeau de undeva, de dincolo de colțul unui zid.

- Eu nu mai merg, șopti doamna E. Ai auzit, are un câine foarte rău...

- Dar e legat.

- De unde știi?

- Nu știu, presupun. Dacă n-ar fi legat, n-ar mai sta acolo unde e, s-ar fi repezit la noi, acum, că a auzit poarta.

- De unde știi că a auzit poarta?

De data aceasta, domnul E. era acela care simțea că-și pierde răbdarea.

- Altfel, n-ar lătra chiar în halul acesta. Și-apoi, balamalele porții fac un zgomot care ar speria și-un câine surd...Hai să mergem...

- Nu, nu pot, mi-e frică, nu te supăra, scânci doamna E.

Domnul E. nu mai zise nimic. O lăsă acolo și înaintă singur spre interiorul curții. Se uită în stânga – nimic. Se uită la dreapta – o magherniță, o amestecătură de

acoperișuri, pari, sârme, cartoane. (-I-auzi, „privat”! gândi el). Un câine, în lanț, se zbătea demential, în mijlocul aceluia haos, lătrând din ce în ce mai înverșunat.

Oh! qui m'emportera sur quelque tour sublime/ D' o`u la cité sous moi s'ouvre comme un abîme ! - Victor Hugo.

Domnul E. strigă, bătut în ceea ce ținea loc de gard, dădă târcoale aceluia simulacru de împrejmuire...Zadarnic. Calea de acces – porțiță, pârleaz – lipsea, sau nu era de văzut. În schimb, o ditamai cutie de tablă atârna de un par, imediat dinaintea acelei grămezi informe de obiecte. - Asta e, probabil, cutia poștală, își zise domnul E. Scoase bilețelul, pregătit de acasă, pentru orice eventualitate, și-l strecură în acel cub de tinichea ruginită. Scrisese chiar el epistola. Ea suna cam așa: „Stimate domnule Aspirinod, doamna...aici trecuse numele cumnatei sale... ne-a informat că ați putea fi dispus să reparați o terasă de la un apartament de bloc. Vă rugăm, deci, contactați-ne, la adresa...telefonul..., cel mai sigur dimineața sau seara. Vă așteptăm, începând chiar de azi...” Semnase cu numele întreg, citeț, ca să aibă meșterul toate datele necesare unei intervenții rapide.

După care reveni, își luă soția, trase, cu amândouă mâinile, lăsându-se mult pe spate, poarta de la intrare, ieșiră în stradă și porniră, relativ mulțumiți, către casă.

- Eu mă gândesc, începu, timid, doamna E., că s-ar putea să fie totul bine, până la urmă...

- Vai, dar n-am nici cea mai mică îndoială, draga mea.

Ajunseră acasă. Acum nu le mai rămânea decât să aibă răbdare. Nu le rămânea decât să aibă încredere în eficiența succintei lor epistole și în promptitudinea profesională a domnului Aspirinod.

Faire confiance aux hommes, c'est déjà se tuer un peu – Louis-Ferdinand Céline.

x

- Dragul meu, spuse, într-o dimineață, la cafea, doamna E., știi tu de când așteptăm noi un semn de la Aspirinod?

Ei, o astfel de întrebare chiar că-l puse pe domnul E. în grea încurcătură. Dar aceasta este firea doamnei E. Exact în zori, când soțul ei, cam insomniac, își savurează, în liniște, cafeaua, străduindu-se să se desprindă de resturile coșmarurilor, propune, spre dezbateră urgentă, fie grave teme filozofice, politice, sociale, fie subiecte asemănătoare unor coșmaruri. Este adevărat, din când în când, drept compensație, ea inițiază dispute complicate și savante, târziu, spre miezul nopții, după ce, exasperați amândoi de programele, pentru care plătesc, de bunăvoie, abonament, se pregătesc să închidă televizorul.

Întrebarea căzu, deci, ca o grenadă, ca un cocteil Molotov – obiect la modă de o vreme încoace. Domnul E. tresări și se hotărî să răspundă absolut sincer. Așa se întâmplă, într-adevăr: cineva ezită să ți se confeseze nu fiindcă el nu ar avea încredere în tine, ci fiindcă tu nu ai încredere în el. Ceea ce nu e cazul cu domnul și cu doamna E. Ei au încredere deplină unul în celălalt.

- Nu. Îți mărturisesc deschis că am uitat complet de Aspirinod. Și, pentru a nu părea nepăsător și crud, adăugă: Ce bine că ți-ai adus tu aminte. De fapt, chiar mi-ai stârnit curiozitatea. De când așteptăm?

Doamna E. zâmbi ironic:

- Ți-am stârnit curiozitatea? Mare prefăcut mai ești...Ei bine, află: de zece zile! Ieri au fost zece zile.

- Nu se poate!

- Ba se poate. Tăcu o vreme și continuă: Ție ce-ți pasă? Ai uitat imediat. Iar eu număr zilele, căci nu vreau să ne prindă iarna cu terasa semi-demolată. Ce n-a făcut ăla, cu decretele lui, pe vremuri, facem noi acum, din delăsare...

Domnul E., căruia aprecierea soției sale i se păru cam drastică, recurse, cu tact, la tentativa de a o atenua:

- Nu-i chiar semi-demolată. Cât despre delăsare, e prea mult spus...Eu înțeleg, exagerarea, îngroșarea liniilor sunt cerute, uneori, de un anume context comunicațional, ele au un rol persuasiv, pun în evidență...

- Te rog foarte mult, încetează cu teoriile astea ale tale, îl întrerupse ea, fără menajamente. Măcar de-ar fi sincere...Dar parodiezi, te distrezi pe seama mea.

- Eu?

- Tu, tu. Dar acum, s-o lăsăm baltă. Nu-i nici o îngroșare a liniilor. Du-te pe terasă și-o să te convingi.

Domnul E. nu mai avea replică.

- Ei, în cazul acesta, zise el, hotărât, termin cafeaua și dau o fugă până acolo. Dacă e acasă, voi avea cinstea să vorbesc personal cu domnia sa, dacă nu, voi avea cinstea să-i mai las un bilet în hâmbul lui de cutie poștală...Știi ceva? se învioră el, deodată.

- Ce să știu?

- Alergătura asta, cu poartă veche, poartă nouă, cu băbuțe depășite de evenimente, cu bețivi, câini agresivi, scrisorele etc., ar putea constitui nucleul unui foarte interesant joc de societate...Nu? Imaginează-ți ce sursă de relaxare ar fi un asemenea joc, pe fondul tensiunii, al încordării generale. Ar contribui, totodată, într-un mod agreabil, și la cimentarea societății civile...Mda! Poate că-l propun la viitoarea sesiune de comunicări, sau la unul din cele vreo patruzeci, cincizeci de cinacluri, care disfuncționează, simultan, în oraș...

Doamna E. avu, din nou, acea senzație de incertitudine, pe care o încerca, deseori, în prezența soțului ei, și care, pe de o parte, o antrena spre un fel straniu de voie bună, iar pe de altă parte, o scotea din sărite.

...nul ne peut sortir de la région intellectuelle qui lui a été assignée, et les qualités sont plus indomptables encore que les défauts – Madame de Staël.

Îl privi atentă pe domnul E., să vadă, după trăsăturile feței, dacă glumește sau nu, apoi rosti, abia stăpânindu-și nervozitatea:

- Da. Nu-i rea ideea. Dar, deocamdată, ridică ea, instantaneu, tonul, trebuie să dăm de...neisprăvitul ăsta. Trebuie. Mă enervează îngrozitor. Și mă enervează și soră-mea, că întotdeauna ne vâra pe gât tot felul de derbedei. Ții minte când ne bătea la cap, zi de zi, să jucăm și noi la Caritas?

Domnul E. care rămăsese perplex, îngăimă:

- Nu.

- Nu te mai prefăce, ții tu minte foarte bine. Stai, taci, și râzi în tine de toate imbecilitățile astea...

Domnul E. era de-a dreptul consternat. Recurse la tonul său cel mai tandru cu putință:

- Draga mea, nu te mai ambala, știi că n-ai voie să te enervezi. Plec numaidecât la privatul domn Aspirinod și, în funcție de rezultatul vizitei, acționăm în continuare. Doamna E., cu nutrița ei îmbufnată, care îl înduioșează teribil pe domnul E., cu freza ei, care se adună într-un moțișor la ceafă – moțișorul acesta îl înduioșează și mai tare -, se duse în birou, să ude florile. Apoi, spre a se liniști, începu să se joace la calculator.

x

Domnul E. avea în minte un plan limpede. Era sigur că privatul Aspirinod nu era acasă. Ca urmare, compusese o nouă epistolă, repetând nume, telefon, adresă și referindu-se la precedentă: cu atâtea treburi pe cap, nu era deloc exclus ca hiperactivul și vizionarul personaj să fi uitat de ea. Se îmbracă, în tăcere, puse scrisoarea în buzunar, își luă rămas bun de la doamna E. și coborî în stradă. În mai puțin de cincisprezece minute ajunse în preajma locuinței domnului Aspirinod. Se luptă din greu cu poarta, intră în curte, îndură vacarmul stârnit de javra neobositului întreprinzător mic și mijlociu, puse scrisoarea în cutia de tinichea, ieși în piață. Băbuța era la locul ei, pe scăunel.

- Nu l-ați găsit? întrebă ea.

- Nu.

- Și nici acum nu-i acasă. Greu dai de el, îi ocupat, îi privat...

- Știu, mi-ați spus. Dar îl găsesc eu cumva.

- Să ai noroc, îi ură bătrânica. Dar îi greu... foarte greu.

Domnul E. nu avea, din păcate, timp de conversație. O abandona, deci, pe volubila bătrânică și, conform planului, trecu pragul cârciumii. Consumatorii, de altfel, părăsiseră, cu mic, cu mare, grădina, căci dimineața era răcoroasă.

- Cu ce vă servesc? îl întrebă crâșmarul.

- Cu nimic, mulțumesc, sunt tare grăbit. Și abordă imediat subiectul care-l preocupa: Nu l-ați văzut cumva pe domnul Aspirinod?

Crâșmarul clătină din cap.

- Ă – hă! exclamă. Nu l-am văzut de nu știu când... Ioane! strigă el către unul din clienți. Unde ți-e, mă, șeful? De ce nu mai vine pe la noi?

- Nu mai bea, răspunse Ion. A făcut prinsoare, cu un prieten de-al lui, că, dacă-și pune-n gând, nu bea și-o lună.

- Și? se interesă cârciumarul.

- Și-acum așteaptă să treacă luna. Dacă rezistă, bea apoi, pe banii ăluia, o lună. Dacă nu, bea ăla pe banii lui.

- Serios?

- Da. Serios...

- Bă, ce nerozi!

Scârbit, crâșmarul se întoarse la halbele lui.

- Domnul Ion, interveni noul sosit, unde-l pot găsi pe șeful dumitale? Am ceva urgent de discutat cu el. Ceva foarte important.

- Nu știu, i-o reteză Ion. Nu-mi spune pe unde umblă. Când are nevoie de mine, mă găsește aici. În rest – habar n-am ce face. Îi privat...Își pune pălăria și pleacă. Vorba aia: Ce-am avut și ce-am pierdut...

Domnul E. aflase ce dorea, chiar se bucura că, în turmentarea generală, simpaticul Aspirinod făcea, fie și temporar, opinie separată. Dar de ce-i atâta tevatură cu calitatea lui de privat? Ei, și ce dacă-i privat? De-aia umblă aiurea prin oraș? Dacă o ține tot așa o să ajungă în sapă de lemn, cât o fi el de privat...Domnul E. coti pe strada imediat următoare și se îndreptă spre casa cumnatei sale. O găsi în grădină, pe un jilț de nuiiele, croșetând. Lângă ea, stătea întins și moțăia la soare un buldog. Tablou poetic, idilic, scos, parcă, din recuzita altor vremuri. Natură, doamne visătoare, câini devotați, lucru de mână, soare melancolic, lirism, și, dacă se poate, *à la fenêtre vers le pré s'en vint le chevalier pensif - Romans de la Table Ronde*. Un tablou, potrivit căruia, *Dans l'ordre affreux du monde, l'amour introduisait son adorable bouleversement - François Mauriac*. Stop.

- Ce faci aici, nu ți-e rece? o întrebă el. E cam răcoare în dimineața asta. Dar nu-i de mirare, se apropie toamna...

- Tocmai de-aia am ieșit în grădină, la soare. O să stau în casă toată iarna...E așa de frumos în natură! Uite, am aici și cartea mea de poezii...

Domnul E. evită orice comentariu pe acest delicat subiect.

- Dar, mă rog, pe tine, pe voi nu vă interesează așa ceva. În fine...Și oftă: A venit individul ăla cu terasa?

Domnul E. făcu o mică pauză. Apoi:

- N-a venit, articulă el.

- Cum n-a venit? tresări energica sa *belle soeur*, smulgându-se, într-o clipă, din reverie.

- Pur și simplu. N-a venit.

- Dar mi-a promis solemn că vine. E ținut? Mi-a promis...

Domnul E. ridică din umeri:

- Te cred, dar asta-i realitatea. A promis, dar n-a venit. Am tot așteptat. O zi, două, trei, patru, cinci, zece...Degeaba...

Sora doamnei E. devenise, treptat, cum se spune, un pachet de nervi. Așa-i ea. Repede îi sare țandăra. Și are obiceiul să procedeze, în orice împrejurare, și în relație cu oricine, numai după cum o taie capul. Nu ține cont de nimeni și de nimic. E o femeie cu personalitate. Se simte îndrituită, mai mult, datorare, obligată, să le facă program tuturor și să deranjeze pe toată lumea... Iar când e vorba de bani, praful se-alege de romantism, cavaleri servanți, natură, poezii...Nimic nu mai rămâne din ele. Așa e ea. Dar...are suflet bun.

- Cum de l-ai întâlnit, cum ai izbutit să stai de vorbă cu domnul Aspirinod? o întrebă oaspetele. Eu, deși m-am străduit, n-am reușit nicicum să-l prind.

Cumnata nu mai croșeta. Începuse să-și strângă lucrurile. Se vedea că e preocupată, că își frământă mintea, în căutarea unei soluții.

- Nu l-am întâlnit. Am vorbit cu el la telefon, zise, vag îngândurată.

- La telefon? Are el telefon în maghernița aia?

Interlocutoarea catadicsi să-l lămurească:

- Nu în magherniță, la birou. A închiriat un fel de birou, undeva la periferie. Acolo poate fi găsit între anumite ore... Știi, continuă ea, schimbând puțin tonul, de fapt, Aspirinod ăsta nu-i, chiar așa, un oarecare.

- Nu?

- Bineînțeles că nu. E o persoană destul de importantă, să știi.

Domnul E. își aduse aminte de babă, de cârciumă, de Ion, de poartă, de câine, de cutia poștală și, fără voia lui, izbucni în râs. Era prea de tot. - Chiar am înnebunit cu toții? își zise. Am pierdut complet simțul realității, nu mai avem dram de discernământ? În fond, te pomenești că am înnebunit... Oricum, dacă ești atent, dacă te străduiești să rămâi lucid, poți identifica, pretutindeni, o sumedenie de simptome ale nevrozei, ba chiar ale unei veritabile psihoze, cu momentele de criză, cu decompensările și remisiunile de rigoare. Și, orice-ai face, nu te poți sustrage, în mod absolut, acestui mediu maladiv, gesticulant, gălăgios, delirant, himeric.

...l'existence est un plein que l'homme ne peut quitter – Jean-Paul Sartre.

- Degeaba râzi, se supără cumnată-sa. Nici nu-l cunoști, și râzi...

- Iartă-mă, se grăbi s-o împace domnul E. Știu, mi s-a spus, de câteva ori, că e un om de viitor, curajos, plin de inițiativă. E ceea ce se cheamă acum un „privat”...Și admit că nu e un privat oarecare, ci un privat de elită...Ca să zic așa, un privatisim...

- Da, confirmă *sa belle soeur*, ignorându-i ironia, pe care o considera, probabil, neavenită și stângace. Acum câțiva ani, a candidat pentru funcția de primar. Ca independent.

- Serios?

- Da.

- Bravo lui. Și acum ce face la birou? Pregătește, împreună cu staff-ul său de campanie, o nouă candidatură? Sau își scrie memoriile de fost candidat, dezabuzat, dezamăgit de orizontul îngust al electoratului și revoltat împotriva manevrelor oculte ale inamicilor lui? Un asemenea document, elaborat de un om presupun că inteligent, integrat, rapid, în noul ritm, ar fi de mare interes. El s-ar putea intitula, de pildă, „Memoriile unui întreprinzător naiv”. Fiindcă, așa cum, spre exemplu, există pictori naivi, există, de asemenea, politicieni naivi, profesori universitari naivi, primari naivi, ziariști naivi, lideri de opinie naivi și așa mai departe. Vremea profesioniștilor, ipochimenii aceia anacronici, rigizi, a trecut. Acum, avem de-a face, mai peste tot, cu amatori, cu inși naivi, versatili...

Interlocutoarea îl privi, fără să priceapă dacă vorbește serios sau o ia în derâdere. Ea nu are exercițiul surorii sale, în privința replicilor echivoce ale domnului E. Dar, de fapt, acesta nu voise să rostească ceva învăluit. Micul său discurs nu avea nici un subtext, era, cum zic, grămăticii, perfect referențial.

- Du-te acasă, zise ea, pe neașteptate, ridicându-se, ca un arc, din fotoliu – a fost sportivă de performanță. Ba nu, te duc eu, cu mașina. Stai acolo, acasă, liniștit, liniștește-o și pe soră-mea, îmi închipui ce s-a enervat, săraca, iar eu mă sui în mașină și-l caut la birou. Poate mai e acolo la ora asta. Să vezi ce-i fac. Porcul!

Stupefiat de această subită schimbare de atitudine față de importantul domn Aspirinod, candidat la fotoliul de primar, domnul E. asistă cum energica lui cumnată, cu frumosul ei mers vivace, aproape la fel de frumos ca minunatul umblet al surorii sale, al doamnei E., umblet pe care, deseori, domnul E. îl contemplă și-l admiră în

tăcere, își scoase din garaj vechiul și devastatul trabant verde – culoarea îi aminti de poarta lui Aspirinod -, apoi se așeză lângă ea, pe bancheta din față. În spate, se tolănise, cu o înfățișare placidă, bulldogul.

- Te las acasă și, în zece minute, sunt la el, la birou, fire-ar al...de mincinos și de nenorocit.

Porniră în trombă. Un mic viraj, un ocol, încă unul, goană întinsă pe bulevard. Aici.

- Te rog ceva, dar te rog insistent, îi zise el, când coborî din trabant, în fața blocului.

- Spune.

- Dar îmi promiți că mă ascuți?

- Îți promit. Dacă e o rugămintă rezonabilă...

- Să nu-l cerți prea tare...

În prima clipă, cumnata lui nu pricepu la cine se referă domnul E.

- Pe cine? întrebă ea, încruntându-se, nedumerită.

- Pe domnul Aspirinod. E un om important. Un om de ispravă. O personalitate. Privat, fost candidat la primărie...Face parte din societatea civilă...Poate, mai știi, în cazul acesta, are și dosar...Un dosar, ce ar putea fi dat în vileag, publicat pe Internet, supus atenției averse a electoratului...Dezbătut în fel și chip...Dar, oricum, e un ins de văză, un om sensibil, s-ar putea să sufere, dacă țipi la el, să se simtă discriminat, indiferent dacă pozitiv sau negativ, să fie lezat, în mândria lui de posibil părinte lumesc al urbei...Un edil...

Cumnată-sa, care se grăbea, îi întrerupse pledoaria:

- Îți mai și bați joc, izbucni ea. I-auzi, să-i promit că nu-l cert...Nu-ți promit nimic. Doar să nu fi plecat, cum are obiceiul, ca o haimana, pe străzi. Îl învăț eu minte. Animalul!

Puțin întristat, dar încântat, totuși, că planul lui era pe cale să dea roade, domnul E. urcă cele trei etaje, deschise yala, ce-i inspira atâta ură domnului C. – nici măcar o privire nu îndreptă spre acesta și spre scăriță - , și intră în apartament, locul unde se simțea cu adevărat în largul său. Singurul spațiu în care era senin și destins.

- Ei? îi ieși în întâmpinare doamna E., cu o expresie curioasă și încrezătoare, pe care el o cunoștea prea bine.

Nu răspunse imediat. Își scoase jacheta, își luă halatul, se trânti în fotoliu, ca după o grea și mare ispravă.

- A mai rămas cafea? întrebă.

- Da. Îți aduc numaidecât.

Doamna E. se repezi la bucătărie și reveni, fuguța, cu ceașca plină.

- Vai, ce bună e, așa rece, spuse domnul E., după prima înghițitură. Uneori, când cafeaua e prea fierbinte, nu-i simți gustul, în toată subtilitatea lui...Dar nu poți generaliza această constatare. De exemplu, la supă este invers. Și la sarmale. Eu am experimentat o combinație foarte interesantă: sarmale fierbinți, cu piftii reci, aproape înghețate, scoase de la frigider. Mda...Coincidența contrariilor, inclusiv în limbajul culinar, în semiotica gustativă...S-ar putea face o comunicare, pe tema aceasta, la sesiunea aia de la Universitate, unde vine și Costică...Vin și academicienii...Ții minte, data trecută...

Doamna E., așezată pe marginea scaunului, era gata-gata să explodeze. Observând, soțul ei trecu subit, dar ca din întâmplare, la un subiect mai puțin savant:

- Apropo, zise el, să nu uit ceva: Aspirinod ne vizitează mâine. N-aș putea preciza ora, dar, oricum, el va fi de dimineață aici, cu tot instrumentarul necesar.

Epuizată de încordare, soția sa se sprijini de spătarul scaunului.

- O, Doamne, Dumnezeule! articulă ea. Nu puteai să spui de la început? Întotdeauna faci așa. Poftim: sarmale, piftii, comunicări, Costică... Îmi vine să te strâng de gât.

Domnul E. sesiză că privirea ei – expresia privirii ei – era în flagrantă contradicție cu cele rostite.

Analogue `a la nuit sera le regard de l'aimée, qui, comme le soleil noir de Hugo, de Nerval et des occultistes, est un astre `a la fois ténébreux et lumineux – Georges Poulet.

x

Pentru a nu prelungi dincolo de limitele cuvenite această istorisire, cu un pretext atât de neînsemnat, îl informăm pe cititor că, a doua zi, la ora opt fix, domnul Aspirinod, însoțit de Ion, care, dat fiind că birtul se deschide la nouă, nu apucase să bea nimic și, ca atare, era prost dispus, a sunat la ușă. Domnul E., matinal cum e și aflându-se, ca să fim sinceri până la capăt, în febrilă așteptare, i-a deschis de îndată. Ce apariție! Un bărbat rotofei, cu pălărie de pai, cum purtau capitaliștii din colonii, răzător, deschis, încrezător în forțele proprii, fermecător. Tocmai se căznea, în penumbra din casa scărilor, să deslușească ansamblul cvasi-artistic – un fel de „acțiune” plastică - , înfiripat de scăriță și de domnul C. Iată ce înseamnă spirit de observație, capacitate de sincronizare cu provocările prezentului! Iată ce înseamnă un om caracterizat, dacă vreți, prin viziune globalistă și determinare! Un VIP... Ion, în schimb, posomorât și retrograd, căra geanta cu scule, visând, desigur, la birtul anacronic din piață, la acea relievă comunistă, unde își face veacul, laolaltă cu alții de teapa lui. - Nu-i dau nici un strop de alcool, își zise domnul E. Bețiv ordinar!... Să rabde! Apă. Și-o cafea, dacă-i convine.

Les masses! Ah! quel fléau que les masses! Ce ne sont pas les masses que je veux, mais d'honnêtes hommes – Ralph Waldo Emerson, apud R. Michaud.

- Îmi cer scuze pentru întârziere, începu domnul Aspirinod, cu o voce baritonală, sonoră, dar am fost reținut...

- O, nu-i nimic, nu-i nimic... Intrați.

- Știți, continuă fostul candidat la fotoliul de primar, dacă ar fi numai meseria, aș face cumva față. Însă am prea multe, mult prea multe responsabilități.

- Am aflat, am aflat...

- Da?

- Se putea altfel?

Domnul Aspirinod își scoase pălăria de colonialist și se uită, nesigur, în jur, neștiind unde s-o agațe.

- Dați-mi-o, zise domnul E. O s-o pun eu, alături, pe cuier. Doriți o cafea? Sau un ceai?

- N-am vrea să deranjăm.

- Dar nu deranjați deloc. Până vă pregătiți cele de trebuință, eu fierb cafeaua. O bem toți trei, pe terasă.

Zis și făcut. Peste zece minute, totul se desfășura în cea mai deplină armonie. Aspirinod și Ion, debarasați de inhibiție și complexe, lucrau de zor la terasă, conversând cu domnul E., care, dacă era cazul, mai dădea și câte o mână de ajutor. Doamna E. venise într-o primă inspecție, era veselă, prietenoasă, anunțase că dă o fugă până-n piață.

- Când am candidat la primărie, nu mi-am pus problema unor avantaje personale, declară domnul Aspirinod, îndoind, cu mari eforturi, o bucată de fier. Mi-am pus problema pentru popor. Poporul trebuie ajutat, dar trebuie și educat. Trebuie învățat cum se construiește capitalismul. Nu-i așa, Ioane?

- Ba da, șefu, ba da.

- Așa e. Dar n-am reușit.

- De ce? îndrăzni o întrebare delicată domnul E.

Fostul candidat clătină din cap. Luă o nouă bucată de fier, o măsură din ochi, o puse lângă cealaltă, le compară...Nu părea mulțumit. Căută iarăși, prin uriașa geantă cu scule și materiale.

- De ce..., murmură el. Sunt tot felul de interese, de manevre...Nu vă supărați, știu că sunteți un om cu pregătire, dar politica e altceva...Cum să vă explic eu? Capitalismul are nevoie de...cum i-am zis și lui Ion: Bă! De ce bei în timpul serviciului? În Occident, pentru așa ceva te-ar da afară...Dar la noi...

Ion, jignit că tocmai el fusese dat exemplu negativ apropo de capitalism, zvârli ciocanul pe ciment:

- Când m-am îmbătat eu, șefu, în timpul serviciului? Vorbești și mata așa, fără să te gândești la om...

- N-am zis, mă, că te-ai îmbătat, am zis că ai băut. Și, de băut, ai băut. Te-am văzut eu, aveai sticla aia turtită în buzunar.

Ion, amărât, nu mai ripostă. Ridică ciocanul și își relua lucrul.

- Ei, interveni, împăciuitoare, domnul E., căruia i se făcuse milă de Ion cel taciturn și umilit. O dușcă, din când în când, pentru un om care muncește greu, poate că nu-i chiar așa mare lucru...Îi mai dă curaj, face să-i treacă timpul mai repede...

Domnul Aspirinod îl privi lung și dezaprobator.

- Vedeți? De-asta nu merge treaba. Cu asemenea mentalitate, o să construim noi capitalismul când or zbura bivoli.

Domnul E. îi dădu dreptate, în principiu. Dar se abținu să-i spună că, după opinia sa, o platformă electorală axată, precumpănitor, pe meteahna lui Ion are puțini sorți de izbândă. Mai ales că, până de curând, domnul Aspirinod însuși își făcea veacul în cârciuma din piață. Demagogie...Inocentă, probabil, nu perfidă, nu cinică, dar, la urma urmei, tot demagogie.

Oricum, a fost o zi interesantă. Domnul E. a prânzit cu cei doi, au mai băut o cafea după masă – lui Ion îi ardea buza după o țuică, însă domnul E. nu i-a dat decât apă - , au tăifăsuț, până seara, pe terasă, despre problemele curente. De fapt, a vorbit mai ales domnul Aspirinod, el, ca om politic, avea idei, proiecte, pe termen scurt, mediu, lung și foarte lung, avea, cum s-ar zice, o perspectivă, o tactică și o strategie, o viziune...Domnul E., conștient că are ce învăța, asculta atent, conștiincios,

intervenind, când și când, dacă vreo problemă - unul din termenii preferați ai domnului Aspirinod - i se părea neclară.

- Uitați-vă la bucata asta de fier, spuse, seara târziu, domnul Aspirinod, în chip de concluzie. Bucata asta, pe care tot încerc s-o îndoi, ca să capete forma potrivită. Nu vrea. S-a obișnuit așa, în poziția aia veche, ruginită. Dar, până la urmă, dacă ai metodă, se deprinde și vede că-i bine...

Sugestivă analogie! Înainte de miezul nopții, terasa era ca nouă. S-au făcut calculele, s-a plătit - ceva mai mult decât fusese înțelegerea, omul politic a plusat binișor - și interesantul domn Aspirinod, cu pălăria lui simbolică pe cap și cu fierul metodologico-didactic în mână, și-a luat tălpășița. Îl urma total neinteresantul Ion, gârbovit sub desaga cu scule.

Domnul E. a încuiat iala, a stins luminile și s-a dus să se culce. Soția lui adormise cu lumina aprinsă. Își trăsesese plapuma până la urechi. Nu i se mai vedeau decât năsul și moșorul.

x

Timpul s-a scurs pe nesimțite, așa cum îi e firea.

Accepter le temps, ce tableau de nous – Louis-Ferdinand Céline.

O lună, două, trei, patru... Domnul E., în drumurile sale, nu l-a mai întâlnit pe originalul personaj. Își amintea, însă, de el, ori de câte ori ieșea pe terasă sau când trecea prin preajma cârciumii și a impresionantei porți scorojite. Într-o zi, în grădinița de vară din fața localului, l-a zărit pe Ion. Dar sârmanul Ion nu știa nimic de domnul Aspirinod.

- A plecat, zisese el. Nu mi-a spus unde și pentru câtă vreme. A plecat și m-a lăsat... Stau aici, îl aștept, n-am de lucru... Și mai pretindea că mi-e prieten..., încheiase el, obidit.

Așadar, Aspirinod a părăsit orașul, se gândi domnul E., îndreptându-se spre casă. Poate e în străinătate, într-o lume mai potrivită cu personalitatea sa tumultuoasă. Meseriaș bun, descurcăreț... Concepție politică și social-economică sănătoasă, chiar dacă, mă rog, susceptibilă de unele ameliorări... Foarte bine. Am încheiat acest capitol.

x

Veni iarna și, o dată cu ea, celebra sesiune științifică de la Universitate, mai exact de la una din puzderia de universități ce palpitau în urbe. Domnul și doamna E. au participat și ei la lucrările sesiunii.

Enfin, pour se débarrasser de lui-même, il sortait – Gustave Flaubert.

Au participat în calitate de spectatori – termenul, deși pare, nu e câtuși de puțin impropriu. Din păcate, au ajuns cu întârziere și n-au mai prins expunerile în plen, cu titluri destul de greu de înțeles, după cum reieșea din caietul-program, viciat de regretabile greșeli de tipar.

- Uite, îi arătase, încântată, doamna E. soțului ei, programul e trilingv. Înseamnă că sunt și specialiști din străinătate.

Domnul E. aruncă o privire spre enunțurile deopotrivă românești, englezești și franțuzești. Ei bine, în ce privește traducerile în franceză și tipărirea lor, autorii caietului-program, cules elegant, pe hârtie velină, având, altfel spus, o formă desăvârșită, reușiseră o performanță de invidiat: nici un cuvânt nu era scris corect, nici măcar conjuncția „și”: peste tot apărea „e”, nu „et”, probabil sub presiunea sistemului lingvistic autohton, în care, cum știm prea bine cu toții, „e” = „este”.

- La ce secțiune mergem? întrebă doamna E. Hai, grăbește-te, că întârziem și acolo.

Domnul E. nu avea nici cea mai mică idee la ce secțiune să se ducă.

- Uite-l pe nea Ghiță, zise el.

- Unde-i?

- Uite-l acolo, lângă scări, se îndreaptă spre bufet. Deși nu cred că organizatorii au adus și răchie, cum îi place lui... Dar poate are o sticlă-n geantă...

Doamna E. începuse să se agite.

- Știi ceva, rosti ea calm și protector – semne indubitabile ale unei nervozități încă ținute sub control. Blazarea asta a ta, plăcerea de a vedea numai de-alde... unul și altul, toate astea sunt manifestări ale unei ușoare și trecătoare, sper, depresii... Bucură-te, e o sesiune de comunicări, se emit idei, au loc dezbateri. Și totul, nu formal, nu în chingi ideologice și cu frica-n sân, ci într-un climat civilizat de libertate...

- Firește, firește...

- Ei, firește, firește, îl imită ea. Hai la secțiunea de estetică. Vrei?

- Bineînțeles că vreau, mi-e indiferent unde, nu fiindcă aș fi eu depresiv, ci fiindcă peste tot e la fel, adică interesant. De fapt, oricum e interesant.

Doamna E. nu mai ascultă comentariile soțului său. Deschise caietul-program, să vadă în ce sală își desfășoară lucrările secțiunea de estetică. Răsfoi fițuica până la capăt, o luă de la început, își potrivi mai bine ochelarii, se apropie de marea fereastră, din hol, să aibă mai multă lumină.

- Ce mai e și asta? murmură ea. Nu pricep...

- Ce s-a-ntâmplat? o întrebă, nedumerit, domnul E.

Soția veni lângă el și-i arată programul:

- Uită-te și tu. Aștia-s nebuni?

- Cum așa? Doamne ferește! Nu cred...

- Păi, citește și tu numărul sălilor.

Domnul E. citi și, într-adevăr, ceva nu era cum ar fi trebuit. Adică, toate sălile, unde urmau să se țină dezbaterile pe secțiuni, aveau același număr: 401.

- Asta-i curată bătaie de joc! izbucni doamna E. Chiar acum mă duc la decan. Se poate așa ceva?

Domnul E. încercă s-o calmeze. Decanul nu avea nici o vină, săracul, nu el a tipărit programul. Și, apoi, de ce să-l indispună? Era un băiat cumsecade, fusese, până acum trei-patru ani, un student eminent, la o universitate particulară, al cărei rector, autor a vreo cincizeci de tratate, tipărite pe durata aceluiași ani, era, totodată, membru a numeroase academii, din țară și din străinătate. Decanul însuși se străduise mult, doi ani îi făcuse la fără frecvență, domnul E. îl întâlnea adesea, la ușa secretariatului acelei instituții, care își avea sediul într-un apartament, la parter, în blocul vecin.

- Lasă, o împacă el, de ce să te complici, oricum nu rezolvi nimic, mai bine urcăm la etajul al patrulea, și ne descurcăm noi acolo. Probabil, când s-a tipărit programul, s-a cules, pentru secțiunea întâi, 401, apoi, printr-o greșeală, printr-o eroare umană, neplăcută, admit, dar pardonabilă, s-a înscris, mecanic, același număr la toate sălile...Sau, mai știi?, poate se experimentează un test de inteligență, de orientare în spațiu...Noi doi, ca și ceilalți participanți, ne întrebăm, ne stoarcem creierii, și, în acest timp, un ochi inteligent, scrutător, observă reacțiile, mișcările, o mână ageră notează, o minte sagace elaborează statistici, trage concluzii, ce vor fi date publicității...Nu-i exclus ca și celelalte bazaconii din program să fie o aparență, o cursă științifică, *un piège*, să fie, altfel spus, deliberate, să reprezinte, adică, dacă vrei, un prim capitol din test...Foarte ingenios, foarte subtil...

- O, Doamne, Dumnezeuule..., zise, resemnată, doamna E.

- Încă o dovadă, reluă domnul E., în timp ce străbăteau repezător holul, încă o probă convingătoare, dacă mai era nevoie, că ceea ce ne caracterizează nu sunt „formele fără fond”, Maiorescu s-a grăbit și a greșit, ci fondul fără formă. Inteligența individuală există, dar ne lipsește inteligența de grup. Mai rău, potențialul uman și material – fondul – se irosește în forme schiloade, în pseudo-forme. De aici – ridicolul și harababura. Data viitoare, poate propun și eu o comunicare, pe tema asta, nu-l mai refuz pe nea Ghiță, mentorul și managerul acestei minunate inițiative științifice. Doar că atunci ar trebui să dau și exemple – nume, situații, idioțenii organizatorice – și-mi aprind paie-n cap, în ciuda climatului civilizat de libertate, de care pomeneai mai devreme...

Je suis libre: il ne me reste plus aucune raison de vivre – Jean-Paul Sartre.

- Iar începi..., rosti doamna E., amenințător.

- Nu. Am spus ce am avut de spus. Deocamdată...

Ieșiră din hol, ajunseră la scările spiralate și, încet-încet, cu mici pauze, se apropiară de etajul al patrulea - liftul e defect de patru decenii. Acolo sus, o alergătură și o înghesuială de nedescris. Oameni de știință, cadre didactice, studenți dezabuzăți – Pe ăștia i-au cărat aici dascălii lor, presupuse domnul E. - , câduri de gură-cască, diletanți etc. etc. umblau, de la o ușă la alta, căutând sala dorită. Când vreunul din ei, norocos, o descoperea, în sfârșit, își striga cunoscuții, rătăciți la capătul celălalt al culoarului: - Aici e, bă, veniți încoace!

S-ar putea spune că, date fiind împrejurările și capacitatea lor limitată de a se descurca într-o lume atât de activă - una din fiicele lor, cea mare, Dana, afirmase, cu duioșie, că sunt „bleguți” -, au avut șansă. Tocmai când se opriseră, dezorientați, în mijlocul coridorului, o voce de bărbat răcnind din răspuțuri, chiar alături: - Ioane, am găsit, aicea-i estetica!

- Of! răsuflă doamna E. Hai în sală. Simțeam că m-apucă disperarea...

- Mai calm, mai calm, o îndemnă domnul E. Ia exemplu de la Costică. Ai văzut ce repede a dat de sală? Perspicace, dibaci...Și multilateral...Constat că, mai nou, îl preocupă estetica...

Doamna E. se opri brusc.

- Ce Costică? îl interpelă ea.

- Cum ce Costică? Celebrul Costică. Doar ți-am mai vorbit de el. Ți l-am și prezentat o dată. Dar tu nu ții minte pe nimeni...Deși, la drept vorbind, Costică acesta al nostru

nu e chiar de tot un nimeni. El e tipul care și-a chemat mai înainte prietenul, pe Ion, la secțiunea de estetică.

- Da?

- Da.

Doamna E. se întoarce, fulgerător, din drum.

- Atunci, mai bine lipsă. N-am nici un chef de estetica lui Costică.

- Mă rog, cum dorești...Plecăm acasă?

Doamna E. medită câteva secunde.

- Nu. Încercăm la politologie. E o disciplină vie, în plină formare, despre estetică am tot vorbit. Și la facultate, și după facultate, toată ziua-bună ziua, estetică. Politologia are, pentru noi cel puțin, avantajul noutății. Ești de acord?

Domnul E. încuviință, cu toată bunăvoința. Cunoștea mai vechiul interes al soției sale pentru politică, pentru acest mediu toxic, interes ce se mai domolise, de un timp, din pricini diverse, asupra cărora nu are rost să stăruim. Porniră.

- Dar dacă acolo-i nea Ghiță? tresări ea, întrerupându-și avântul.

- Nu e, sunt sigur. Pe nea Ghiță nu-l mai clintești nici cu boii de la bufet, mai ales că are geanta cu el. Geanta aia mare, albastră, cum sunt gardurile și pereții caselor de la periferie...

Au nimerit, până la urmă, la politologie, au găsit loc, nici urmă de nea Ghiță, iar lucrările erau conduse chiar de acel băiat bun, de la fără frecvență, care, prin eforturile sale și ale familiei sale – taică-său era investitor strategic, de mână a treia, e adevărat, dar, oricum, foarte atractiv pentru amărății de dascăli - , fusese desemnat decan la o vârstă atât de promițătoare. I-a salutat respectuos pe noii veniți, domnul E. a făcut, spre el și spre întregul prezidiu, un semn prietenos cu mâna - are el un semn al lui: ridică palma stângă, până în dreptul umărului, și flutură, tandru, degetul arătător și pe cel mijlociu; așa le răspunde la salut copiilor din bloc -, s-au așezat, doamna E., numai ochi și urechi, la propriu și la figurat, și-a scos carnetelul și acum aștepta comunicările. Domnul E. nu avea nici creion, nici hârtie. Se bizuia, dacă va fi, cumva, cazul, pe ținerea de minte.

Prima comunicare nu i-a rămas în memorie. Nici a doua. Probabil și fiindcă semănau izbitor între ele, se refereau, din perspective în mare parte similare, sub aspect, dacă vreți, ideatic, la niște dispute, acte și ștampile, ce stârniseră reacții diverse, deloc triviale, ci, dimpotrivă, relevante pentru știința în cauză - asta ca să simplificăm, la extrem, expunerile. A treia trata chestiuni teoretice, oratorul a și desenat pe tablă un grafic, a scris niște formule de tipul $x = y = z$, dar este diferit de $a = b = c$, și a încheiat cu o definiție proprie, contribuția sa, de o jumătate de pagină, definiție ce putea părea tautologică și redundantă, dar era, deopotrivă, și abstractă.

Les cygnes comprennent les signes – Victor Hugo.

Domnul E., deși insomniac, prin structură, simțea că ațipește. Și doamna E. dădea semne tot mai vădite de plictiseală: închisese carnetelul, pusese creionul pe masă și avea o expresie din ce în ce mai dezamăgită. Atunci, decanul a anunțat că urmează o comunicare cu totul ieșită din comun, o contribuție de mare originalitate la dezvoltarea domeniului. - Autorul e un bine cunoscut analist, care – a adăugat el, zâmbind, complice, auditoriului – nici nu mai trebuie prezentat. E de ajuns să i se

pronunțe numele: domnul P. Fiindcă – a încheiat el, aplaudând, îl știe toată lumea. Iar eu am avut cinstea să-i fiu coleg...

- Tu ai auzit de el? întrebă, în șoaptă, doamna E.

- Nu. Dar nu te lua după noi. Nu suntem la curent cu ce se dă la televizor. Asta-i ca și cu serialele...

- Taci! îl admonestă doamna E. Ce seriale? Aici e cu totul altceva. Stai să vedem.

Domnul E. încetă, brusc, orice comentariu.

L'énoncé/.../ est donné comme le produit d'une absence de l'énonciateur – Roland Barthes.

- Poate fi interesant. Chiar tu ai spus adineauri..., reluă doamna E., împăciuitoare.

- Sigur că da.

Amuțiră, căci vecinii de bancă se foiau, nemulțumiți.

Analistul se ridică - stătuse în rândul din față - și se instalează la pupitru. Avea în mână dreaptă un teanc de hârtii, iar în stânga – o geantă.

- Doamnelor și domnilor, începu el, în cele din urmă, după o serie de zâmbete, spre sală și spre fostul său coleg din prezidiu, voi aduce în fața auditoriului probleme concrete. Fiindcă, în treaba asta, ca să fim sinceri, la ora actuală, prea mult se vorbește și prea puțin se realizează. De aceea, doamnelor și domnilor, e nevoie de-un efort deosebit. E nevoie, dacă vreți, de voință politică și determinare. Altfel, suntem contraproductivi. Am adus cu mine, aici, în geantă, și un material, dacă vreți, intuitiv, încât, practic, să fie clar, pentru fiecare, că numai cu teoria nu merge. Nu mai merge. În mod fortuit, trebuie să trecem, dacă vreți, vrem, nu vrem, la pași concreți. Pași, dacă vreți, către lumina de la capătul tunelului... Sunt anumite treburi în treaba asta... Contrariați, domnul și doamna E. îl priveau țintă pe orator. Acesta deschise geanta, scotoci câteva clipe în burdihanul ei scofâlcit, apoi extrase de acolo și puse pe masa îndărătul căreia stătea decanul, ei, da, domnul E., căruia îi sărise complet somnul, rămase înmărmurit, puse pe masa aceea, Doamne, Dumnezeule!, nimic altceva decât pălăria simbolică a domnului Aspirinod și fierul lui metodologic.

- Doamnelor și domnilor, reluă analistul, iată două obiecte, donate de un făptaș, dacă vreți, al actului de politologie, două obiecte, pe care, în cadrul cercetării noastre, le-am monitorizat de mai multe ori, două provocări, două sfidări, încărcate de profunde semnificații, în această problemă, și care, dacă vreți, ne ajută să lămurim, la nivelul acestei secțiuni, cum stau treburile în treaba asta.

- Ce sunt alea? îl întrebă, uluită, doamna E. pe soțul ei, nu mai puțin uluit.

- Pălăria lui Aspirinod, și o bucată de metal, folosită de el, la noi, la terasă.

- Cum? Vorbești serios?

Domnul E. ridică, neputincios, din umeri:

- Pe cuvânt de onoare.

Între timp, omul de știință, care era, totodată, și cadru didactic, și analist politic, și ziarist, se pare foarte activ, cu articole publicate, zilnic, într-un tabloid, începuse să-și citească lucrarea, arătând audienței, la intervale scurte, conform cu necesitățile demonstrației și argumentării, cele două piese ale materialului intuitiv.

'A force d'écrire quotidiennement sur toute sorte de sujets, de lire beaucoup de journaux, d'entendre beaucoup de discussions et d'émettre de paradoxes pour éblouir, il avait fini par perdre la notion exacte des choses...- Gustave Flaubert.

- Și ce au în comun pălăria și bucata de metal cu politologia?

- Nu știu...În treaba asta...

Doamna E., revoltată, jignită, roșie ca focul, mai-mai să plângă, mototoli carnețelul ei naiv și ordonat, îl vârî, laolaltă cu creionul, în geanta pe care-o primise cadou de la Dana, la Munich, își luă, de pe cuierul de-alături, pălăriuța, primită cadou de la soțul ei, în timpul unei excursii la Lindau, și rosti, apăsător, printre dinți:

- Te rog, să plecăm de-aici, s-ajungem mai repede-acasă. Am impresia...c-am nimerit la balamuc.

- Ei, și tu..., șopti el, tolerant. Mergem, desigur, dar exagerezi.

Au ieșit, sub privirile intrigate ale oratorului, și au coborât cele patru etaje, fără să scoată un cuvânt. Jos, în hol, domnul E. îl văzu pe nea Ghiță, antrenat într-o discuție, mai mult ca sigur pe teme politice, cu un individ necunoscut, probabil vreo somitate din capitală sau din diaspora, căci nea Ghiță nu-i cătuși de puțin francofon, încă mai puțin anglofon, ba chiar, dacă vreți, nici pe de-a-ntregul românofon. Ca atare, era exclus să se întrețină cu vreun specialist străin...Dar, mai știi? Domnul E. îl salută, amical, de la distanță, și își urmă soția spre casă.

X

Timp îndelungat după această întâmplare, domnul și doamna E. evită să aducă vorba despre terasă, dar să și privească spre ea. Pașnica anexă devenise un fel de *oubliette*, în care sufletul arunca tot felul de întruchipări – mai vechi sau mai noi – ale grotescului și absurdului. Iată-n ce mod și-n ce împrejurări realitățile cele mai neînsemnate, cele mai umile, pot avea un destin de-a dreptul palpitant, de-a dreptul zbuciumat, cum afirmam încă din primele șiruri ale acestei istorii.

(Selon Jung)... La névrose est une volonté de vivre endommagée. La psychose est la tentative de l'esprit pour compenser la volonté de vivre endommagée en fournissant une „réalité alternative” – Colin Wilson.

RECONVERSIA PROFESIONALĂ

Familia N. locuia într-un bloc din apropiere. Domnul și doamna E. i-au cunoscut pe cei patru membri ai ei încă de pe când se construiau cele două apartamente: cel al familiei N. și cel al domnului și doamnei E. Pe atunci, zona era, de fapt, un mare maidan, bulevardul nu fusese asfaltat, nici vorbă de tramvai. Toate acestea – asfalt, trotuar, tramvai, camioane, tractoare, căruțe încărcate cu fier vechi, zgomot, fum, cârciumi, bețivi, vagabonzi, cerșetori – au apărut mult mai târziu. Trebuie spus, însă, că, așa rustic și noroios, cum se arăta pe atunci, arealul acesta se găsea, totuși, la mică distanță de centrul orașului. Nu trebuia decât s-o iei pe celălalt bulevard, care făcea un unghi drept cu cel acoperit de iarbă, și, în maximum o jumătate de oră, te aflai în fața Catedralei. Or, blocurile de care pomenim fuseseră clădite la aproximativ cincizeci de metri de acest unghi drept. Așadar, pe de o parte, acces relativ facil la

binefacerile civilizației urbane, pe de alta, liniștea, aerul curat, verdeața, ritmurile lente și oarecum previzibile, caracteristice satului sămănătorist, sau poporanist, sau nici sămănătorist, nici poporanist, ci satului ce supraviețuia și el, cum putea, în ascensiunea continuă și generală spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

Tout est dans un flux continuel sur la terre. Rien n'y garde une forme constante et arrêtée, et nos affections qui s'attachent aux choses extérieures passent et changent nécessairement comme elles – Jean-Jacques Rousseau.

x

În acea vreme, deci, când se clădeau, în mare viteză și înghesuială, zeci și zeci de blocuri, domnul E. și domnul N. se întâlneau zilnic, ba, uneori, și de două ori pe zi, amândoi încărcăți cu tot felul de atenții pentru constructorii ce munceau, din greu, sărmanii, și trebuiau și ei, într-un fel, recompensați. Aduceau vin, votcă, țigări, alte asemenea stimulente, care – sperau ei – ar putea avea ca efect o minimă grijă pentru soliditatea și corectitudinea montării panourilor, a instalației electrice, a finisării etc. etc. Se întâlneau, se salutau, dar nu avuseseră prilejul să antameze – termenul e mai nou, nu se utiliza *à l'époque* – o discuție, fie ea și sumară.

Dar, iată că, într-o după-amiază frumoasă de august, s-au nimerit, amândoi, domnul E. și domnul N., pe bulevardul rustic, amintit mai înainte. Se îndreptau, împovărați, spre șantier. Era prima oară, așadar, când se vedeau mai de aproape. Au încheșat, cât se poate de firesc, o conversație.

- Domnule..., zise, după două-trei replici convenționale, domnul N. -, căci nici nu știu cum vă numiți...

- E.

Domnul N. a lăsat jos una din sacoșe. La fel și domnul E. Și-au strâns mâinile:

- Pe mine – N.

- Încântat.

- Nu mai puțin...Așa, unde rămăsesem? reluă el, prinzând sacoșa. A, mi-am amintit. Domnule E., spuneți și dumneavoastră dacă eu nu mă aflu în cea mai ridicolă postură. Cu ce vă ocupați, dacă nu sunt prea indiscret?

- Domeniul umanist, răspunse, evaziv, domnul E.

- Aha! dădu din cap domnul N. Am bănuir.

- După ce?

Domnul N. schimbă sacoșele dintr-o mână în alta și, după câte i se păru domnului E., mormăi ceva necuviincios la adresa greutății lor. Apoi, cu voce tare:

- Mi s-au lungit mâinile, domnule, cărând, zi de zi, la bandiții ăștia. Ca și dumneavoastră, evident. Dar, în privința mea, situația e alta. De-asta v-am întrebat ce ocupație aveți. Eu admir domeniul umanist...

- Chiar? îl întrerupse domnul E, pe jumătate surprins, pe jumătate bănuitor.

- Da. De ce vă mirați? Mai există oameni, pe ici, pe colo, care prețuiesc roadele minții și ale sufletului. Ei bine, eu mă număr printre aceștia. Mă preocupă și filozofia, am scris și poezii, mai scriu și acum...Intuiția. Ea mi-a spus că sunteți din branșă. Când timpul îmi permite, pun mâna pe condei și scriu...Așa, pentru mine...

- Foarte lăudabil, îl încurajă domnul E., prudent.
- Mă rog...Nu sunt ceea ce se cheamă un profesionist. Mulțumesc, oricum. Ziceam, însă, că situația mea, în cazul acesta concret – făcu o sforțare și ridică, mai la vedere, sacoșele, arătându-i-le domnului E. -, mai exact, poziția mea față de tâlharii ăștia de constructori e complet diferită de a dumneavoastră.

- În bine sau în rău?

- Nici în bine, nici în rău. Ci, cum să mă exprim?, în esență.

Domnul E., care căra, și el, tot două sarsanale, cel puțin la fel de grele ca ale domnului N., nu înțelese ce vrea să spună acesta. Ba chiar se simți nedreptățit: - Cum adică „în esență”? Nu numai celălalt, ci și el, domnul E., avea senzația că, de când începuse construirea blocului și trebuia să fie prezent, zilnic, cu cele două sacoșe, i se lungiseră brațele. Atunci, de ce își închipuia însoțitorul său că are un avantaj, sau dezavantaj, de „esență”, asupra celorlalți? Probabil că majoritatea proprietarilor de viitoare apartamente, la fel de cocârjați ca și ei doi, erau obsedați de această potențială alongație.

...l'âme se façonne aux habitudes, et l'on finit par penser comme l'on vit... - Marek Halter.

- Mărturisesc, îndrăzni domnul E., că nu pricep...

Domnul N. deduse că divagațiile sale obturaseră ideea și că o reflecție complet inofensivă, dar inabil rostită, îl va fi jignit pe interlocutor. Or, ins civilizat și instruit fiind, nu dorea, în ruptul capului, așa ceva.

- Problema e, se grăbi el să lămurească lucrurile, să nu înțelegeți greșit. Dar vina e a mea, fiindcă, în loc să spun ce am de spus, am bătut câmpii. Știți care e meseria mea? Sau, măcar, bănuți?

De unde să știe, sau să bănuiască, domnul E. care este meseria domnului N.? Până acum o lună, habar nu avusese că personajul acesta există. Se întrebă, furându-l cu coada ochiului, dacă nu cumva, Doamne ferește!, dacă nu cumva, pentru a recurge la un limbaj potrivit cu peisajul cvasi-rural pe care-l străbăteau, dacă nu cumva, deci, domnul N. e lovit, ca să zicem așa, cu leuca.

- Mă tem că nu, răspunse el, precaut.

- E cât se poate de firesc. N-aveați de unde să știți. Enunțul meu de adineauri a fost absolut retoric. Domnule E., continuă el, pe un ton aproape dramatic, stimate domn, ridicolul, absurditatea rezidă în aceea că eu, spre deosebire de dumneavoastră, lucrez în construcții. Sesizați caracterul demential, mai mult decât nevrotic, al situației? Eu lucrez în construcții – e adevărat, sunt inginer mecanic, dar muncesc pe un șantier de construcții -, și ăștia de-aici, mai ales șefii, mă cunosc toți, ne întâlnim la trust, la ședințe...Ei sunt, ca să zic așa, colegii mei, dar nu se jenează să mă jecmănească...Nu au dram de milă și rușine...

Chaque homme est seul et tous se fichent de tous et nos douleurs sont une île déserte. Ce n'est pas une raison pour ne pas se consoler, ce soir, dans les bruits finissants de la rue, se consoler, ce soir, avec des mots – Albert Cohen.

Edificat, domnul E. era chinuit acum de remușcări. Îl nedreptățise pe bietul domn N. Într-adevăr, cum se face că el, domnul N., deși angajat în aceeași întreprindere mamut ca și liota de șefi și de executanți ce-i construiesc, pe banii lui, apartamentul, cum se face că e obligat – sau se simte obligat? sau se crede obligat? – să-i răsfețe cu

peșcheșuri? Ciudat, foarte ciudat...Ce corupție!...Pe nesimțite, însă, un gând subțirel și viclean, ca un șarpe, prinse să-i devoreze, să-i nimicească domnului E. remușcarea. Ca și când i l-ar fi ghicit – să nu ne amăgim: conștiințele comunică direct, dincolo de limbaj -, domnul N. interveni:

- Vă închipuiți, poate, că și eu fac la fel? Că admit să mi se aducă plocoane? Și că, într-o asemenea eventualitate, ar fi onest din partea mea să nu-i mai comentez pe alții, să renunț la fățarnicie, să tac, să car și să-mi văd de treabă...Ei bine, nu! Eu nu primesc de la nimeni nimic. Muncesc pentru salariu. Și, vă asigur, salariile în construcții sunt destul de consistente, comparativ cu cele din alte domenii...

- Știu, îl aprobă domnul E. La noi, nu prea sunt consistente. Ne descurcăm cu ce avem.

- Cunosce, da, cunosce... Este, scuzați, o mare nerușinare, din partea...hm!, să trateze în acest mod cultura...Și soția mea e retribuită cam la fel cu cei din sectorul dumneavoastră. Însă, cu ce câștig eu, cu ce câștigă ea, o scoatem la capăt și noi. Nu grozav, dar nu mă plâng. Mai exact: nu ne plângem. Dar să stau cu mâna întinsă, ca să-mi dea cutare sau cutare o sticlă, sau un cartuș de țigări, mi se pare înjositor.

C'est laid un élément qui ne s'accorde pas au tout dont il fait partie – Saint-Augustin. Frumoase principii! Însă, circumspect, domnul E. prefera să tacă. Mai auzise el asemenea discursuri. Constată, totuși, analizându-se rapid, că, în ciuda acelei reticente – care ținea de experiența curentă, de rațiunea adaptativă -, sufletul, stratul lui profund, rămânea încrezător și destins. Te pomenești că domnul N. este chiar sincer? O mică nedumerire mai avea, totuși. Zise:

- Îngăduiți-mi o întrebare.

- Vă ascult.

Lăsară poverile pe iarba prăfuită și se întoarseră cu fața unul spre celălalt. Domnul N. avea o privire deschisă, aștepta. Era îmbrăcat modest, într-o cămașă ieftină și pantaloni de doc. Un bărbat voinic, relativ neglijent cu propria ținută. Nu se bărbierise în ziua aceea, iar părul îi cădea, în câteva șuvițe peste ochii albaștri. L-ai fi putut crede șofer, salahor, inginer. Orice, într-o anumită sferă socială. Ascunsă bine, o anume finețe, rod al educației, dar și trăsătură de caracter, înnăscută, putea fi, totuși, sesizată sub această înfățișare ambiguă.

- Domnule N., dacă lucrurile stau așa cum ziceți – și n-am nici un motiv să cred că ar sta altfel -, atunci de ce le cărați potlogarilor ăstora, zi de zi, ca și mine, ceea ce dumneavoastră refuzați să primiți? Nu vi se pare că e o contradicție între ce gândiți și ce faceți?

Era rândul domnului N. să-și studieze, mai atent, interlocutorul. Și el, domnul E., avea o privire deschisă. Și el purta o cămașă de vară, vârată cu grijă în blugi. Era bărbierit, tuns scurt și își fixa, cu ochii lui verzi, tovarășul de hamalâc.

- Aș fi jurat că o să-mi puneți întrebarea aceasta. De ce aș fi jurat? Fiindcă e o întrebare perfect logică și perfect îndreptățită. Eu însumi mi-am pus-o de nenumărate ori. Domnule E., continuă el, încruntându-se, acesta este compromisul meu, aceasta este cedarea mea, în fața mizeriei sistemului. Mizeria sistemului – iată ce mă exasperează. O cedare modestă, umilă, trivială, potrivită cu condiția mea de om neînsemnat. Ce pot să fac? Dacă nu le dau, își bat joc de construcție, eu știu cum procedează...Doar îmi fac veacul printre ei.

- Cum?

Domnul N. clătină capul cu dezgust.

- În felurite chipuri. Lasă, de pildă, colțurile odăilor neizolate. Montează panouri strâmbe sau cârpite. Nu pun pietriș mărunț sub parchet. Leagă conducte vechi, poate chiar plesnite, în locul celor noi. Aruncă o scândură pe țeava de scurgere a apei pluviale. Introduc bucăți metalice în calorifer. Și așa mai departe... Dacă nu ești prevăzător, trebuie să iei aproape totul de la capăt, la nici o săptămână după ce te-ai mutat. Instalațiile sanitare și caloriferele sunt țintele lor de elecție, dar, firește, nu numai ele au de suferit. Te și miri unde apare necazul...

- Mda... Nu e prea încurajator ce spuneiți.

- Bineînțeles că nu. Or, am și eu nevoie de puțină liniște. După ce am dat o grămadă de bani și m-am înglodat în rate pentru toată viața, s-o țin, ani în șir, într-o remediere? A trebuit să-mi calc pe suflet. Nu uitați, am o soție și două fetițe, nu le pot condamna la un perpetuu provizorat, cu inundații, meșteri, târaboii...

- Vă înțeleg, zise domnul E., impresionat. Eu, spre rușinea mea, nu mi-am făcut atâtea procese de conștiință. Am încercat să depășesc, prin umor, aceste... împrejurări, care sunt, de fapt, suficient de... interlope.

- Și cu umorul tot la deprimare ajungem, conchise domnul N.

Se aplecară, înhățară sacoșele și își continuară calea spre șantier. De altfel, aproape ajunseseră. Și-au luat rămas bun la încrucișarea aleilor, și fiecare s-a îndreptat spre blocul său. Domnul E. îi cadorisi, în seara aceasta, pe electricieni – să le fie de bine!, între ei era un flăcăiaș drăguț, cu șapcă portocalie, trecu și pe la un nenea care pune faianța în baie – îi oferi, din toată inima, două sticle cu vin, se întinse puțin la vorbă cu parchetarul – un meșter foarte costisitor, dar cinstit, ardelean fain. Când se lăsă întunericul, plecă înspre casă. Medita nu atât la cele spuse de domnul N., ele nu reprezentau o noutate pentru nimeni, cât la domnul N. însuși. Vezi? își zise, întorcându-se la una din observațiile sale, repetate, adesea, cui vrea să-l asculte, adică mai ales propriului eu. Intervine aici un aparent paradox. Sinceritatea presupune încredere, nu-i așa? Da, însă într-o relație inversă, față de ceea ce se admite îndeobște. Dacă cineva, oricine, nu-ți dezvăluie ce are pe suflet, trebuie să te învinovățești pe tine însuși, nu să-l acuzi pe el. Celălalt tace, se ascunde, nu fiindcă el n-ar avea încredere în tine, ci fiindcă tu nu ai încredere în el. S-ar cuveni să ne între bine în minte acest adevăr. El ține de secretul adânc al relațiilor inter-umane. Domnul N. devenise confesiv, fiindcă simțise, intuisese, că domnul E. îl crede, indiscutabil, demn de încrederea sa.

Pe această constatare s-a bizuit, ani întregi, un sfert de veac, relația sa de vecin, vagă și sporadică, cu domnul N. și cu familia lui: doamna N. și cele două fetițe - Ana și Garofița.

Cum de i-au venit în minte domnului E. toate acestea, tocmai acum, după atâta amar de vreme? În modul cel mai simplu – și mai misterios – cu putință. Simplu – deoarece reactivarea memoriei s-a petrecut în cadrul banal, al vieții curente, fără nimic spectaculos, fără nimic ieșit din comun, în cadrul acelor *adiafora*, lucruri indiferente,

despre care vorbesc filozofii antici. Misterios – întrucât, pe de o parte, procesul mnemotehnic nu prea poate fi explicat, iar pe de alta, el, acest proces, intră în relații multiple cu tot felul de lozinci, stereotipii verbale și comportamentale, reacții psihologice individuale și de grup etc. Domnul E. nu are nici cea mai mică dorință sau intenție de a intra în asemenea analize. Le lasă în seama unor persoane specializate, care studiază, compară, dispun de metodologii adecvate, moderne, redactează comunicări, aduc diverse și multiple contribuții, așa cum probează, de câțiva ani încoace, remarcabila sesiune de comunicări științifice, organizată la Universitate – la una din multele universități ale urbei... Domnul E. se mărginește să observe, empiric, faptele și să le prelucreze atât cât se pricepe, și în felul în care i-a fost dat lui să le priceapă și să le prelucreze.

Totul a pornit, mai mult ca sigur, de la o discuție de vreo oră, cel puțin, desfășurată pe ecranul televizorului, sâmbătă seara, tocmai când domnul E. și doamna E., cam obosiți de treburile zilnice, și-au propus să se distreze și ei puțin cu un film.

- Dragul meu, zisese doamna E., hai, lasă treburile, ajunge pentru azi, mai odihnește-te și tu. Ce-i mult nu-i bun. Te rog...

Car chaque être dit tout bas: „Je suis `a qui m'a compris” – Jules Michelet.

- Imediat, răspunse, după câteva clipe, domnul E. În cinci minute am terminat. Mai am o frază, sau două...

- Mergem la televizor, stăruise ea, plină de bunăvoință, ascultăm știrile, pe urmă ne uităm la un film. E chiar bine: la ora unsprezece ne putem culca. A fost destul de încărcată săptămâna asta.

Domnul E., prins în viziunea idilică a soției sale, închise calculatorul, în față căruia stătuse de la prânz - Mai fă și tu o pauză, lucrezi ca un obsedat, îi spusese, odată, la Munich, grijuliu, nepoțelul Andrei -, și trecu în cealaltă cameră, exact la timp: începeau știrile.

Domnul E. și doamna E. le urmăriră în tăcere, într-o stare sufletească amestecată, dominată, mai întâi, de neliniște, apoi de spaimă, în fine, de teroare. Era, de altfel, o evidentă simetrie în construcția tronsonului informativ: debuta cu imagini foarte convingătoare, și rău prevestitoare, ale secetei și se încheia cu un sumbru buletin meteorologic, care făcea joncțiunea, pe o spirală ascendentă, cu scenele cvasi-apocaliptice de la început. Între cele două momente, se înșirau - bine gradate, după criteriul intensității – vești din țară și din lume, ilustrate detaliat, precum: groaznice accidente de circulație, cu victime, descarcerări „dintre fiarele contorsionate”, trafic rutier infernal, „bară la bară”, „adrenalină”, potlogării la unitățile de alimentație publică, delapidări, câteva tâlhării, defrișarea frauduloasă a mai multor hectare de pădure, poluarea unui lac și a încă unui râu, cu tonele adiacente de peste ucis, prăbușirea unui avion, undeva, pe alte meridiane, gripa aviară, un atentat, iminența izbucnirii unui război, vaca nebună ș.a.m.d.

În sfârșit, pe ecran se iviră, intens colorate, niște reclame. Gata, scăpaseră cu bine din această serioasă încercare a știrilor de sâmbătă seara – a știrilor de seară, de prânz, de dimineață, dintotdeauna. Domnul E. aștepta acum informațiile sportive. Era curios, și nu prea, să afle cine cu cine s-a mai certat, ce meciuri și ce procese sunt pe rol, cum mai evoluează dopajul pe plan intern și internațional, pe ce stadioane au mai avut loc încăierări între suporterii și alte asemenea lucruri interesante...

- Nu ți se pare, auzi el, deodată, șoapta mică și îngrijorată a soției sale, că umblă cineva la ușă?

- Ce anume? tresări domnul E.

- Da, da. Am deslușit un zgomot neobișnuit dinspre antreu. Am impresia că vrea cineva să deschidă yala.

- Nici pomeneală de așa ceva! o asigură domnul E. Cine să fie la ușă? Și ce să ne fure? Televizorul? Măcar de-ar fi cine știe ce televizor...Te-au speriat ăștia cu știrile lor. Cred că o fac intenționat, ca să ne terorizeze.

- Du-te, totuși, să vezi, îl imploră ea.

Elle me regarde; elle cherche dans mes yeux la trace de ce que je ne dis pas – Remy de Gourmont.

Domnul E. făcu drumul până la ușă, privi prin vizor, casa scării era luminată, era pustie, părea înecată într-o suspensie de cenușă. Din hol, urca rumoarea celor ce încă se mai târguiau cu plata întreținerii. Orice ai face, oricât te-ai strădui, și oriunde te-ai găsi în labirintul social, în lumea noastră destructurată, nu poți scăpa de trivialitatea și deșertăciunea condiției umane, de apăsarea existenței, nu poți ignora caracterul insuportabil al vieții. Zadarnic ne baricadăm, nu putem scăpa nici de ceilalți și, mai ales, nici de noi înșine...

Si l'Eternel ne battit la maison,/ Ceux qui la battissent travaillent en vain;/Si l'Eternel ne garde la ville,/ Celui qui la garde veille en vain./En vain vous levez-vous matin,/vous couchez-vous tard,/Et mangez-vous le pain de douleur;/Il en donne autant `a ses bien-aimés pendant leur sommeil...

Reveni, îi spuse soției că nici un bandit nu dă târcoale prin preajmă, ascultă, complet neatent, niște relatări cacofonice, ininteligibile, despre unul care fusese cumpărat de clubul cutare, dar era revendicat și de clubul cutare, el – cel în cauză – fiind încă nehotărât ce anume să aleagă.

- Nu muți pe programul celălalt? întrebă doamna E.

- Păi ziceai că ai dori să vedem filmul.

- A, da.

Informațiile sportive se încheiară, se perindară iarăși o serie de reclame, cu detergenți, iaurt, mezeluri, oferte turistice, obiecte de toaletă, alimente pentru câini și pisici, apoi apăru genericul filmului: un înger, care răspândește din palmă fulgi diafani de zăpadă – dacă interpretarea domnului E. este corectă. Din nefericire, filmul în sine era în totală contradicție cu genericul. El amplifică, până la delir, mesajul latent și mesajul manifest al știrilor. După vreo zece minute, pe durata cărora se petrecuseră mai toate faptele condamnabile, ce nu e indicat să fie văzute de minori, fără acordul părinților, doamna E. reveni, ceva mai imperativ, la propunerea ei anterioară:

- Mă gândesc să trecem la celălalt program. Nu?

Domnul E. ce să facă? Se ridică și apăsă butonul. Aici, da, era o atmosferă mai omenească. O masă în formă de potcoavă, o moderatoare, cu o fustă foarte, foarte scurtă, așezată chiar la mijlocul acestui decor, adică orientată, scuzați, în poziție ginecologică, spre telespectatori, și, pe cele două laturi, o seamă de invitați. Emisiunea tocmai începea. Avuseseră noroc. Ar putea fi vorba de lucruri atractive. Doamna E., optimistă și doritoare să vadă și altceva decât puști sofisticate, bățai,

sânge, sărituri de pe acoperișuri, indivizi mutilați și alte asemenea orori, se așează mai comod în fotoliu, făcând, cu oarecare dificultate, abstracție de prezența ciufulită a moderatoarei. E doar sâmbătă seara, nu? Are și ea dreptul la un pic de destindere. Mai ales că plătește, cu deplină conștiinciozitate, abonamentul.

- Acum să te ții! mormăi domnul E. Mai bine mă duc în birou, să citesc.

- De ce?

- Păi nu-i vezi pe-ăștia? Va fi o pălăvrăgeală mai chinuitoare decât ciomăgeala celorlalți.

- De unde știi?

- Din experiență...Mă duc să citesc.

- Nu, te rog, rămâi cu mine aici. Vezi cum ești?

Poți să pleci? Domnul E. rămase alături de soția sa și asistară amândoi, răbdători, la o ședință în toată regula, pe tema reconversiei profesionale. Opinii, date, perspective, cifre, tabele, spicuri din presă, scurte inserturi video, succinte interviuri, lungi comentarii teoretice, uneori cam ermetice, din pricina agramatismelor, reminiscențe ale vechiului limbaj de lemn, elemente ale noului limbaj de lemn, vorbe, vorbe, vorbe, vorbe, vorbe, vorbe...

- Doamne Sfinte! exclamă, la un moment dat, doamna E. Pe cine interesează, oare, o asemenea emisiune? Ce idee, spune și tu, ședință la televizor! Ascultăm, uite, de un ceas, și încă nu e clar ce înțelegăștia prin reconversie profesională.

- Ei, parcă trebuie să înțeleagă ceva! zise domnul E., împăciuitor. E, pur și simplu, o dezbatere, o întâlnire între oameni inteligenți, bine pregătiți, chiar dacă amatori, chiar dacă diletanți, care atacă, din unghiuri diferite, o problemă acută, de stringentă actualitate, străduindu-se să-i capaciteze pe telespectatori, să-i scoată din amorțeală...Societatea civilă nu se coagulează cu una, cu două...Cum zicea, uite, cucoana aia grasă, ca o bășică. Sau tipul de-acolo, din capătul mesei...El, mai ales, a pus punctul pe i.

- Care tip?

- Nu-l vezi? Cel din partea stângă, ăla slăbuț, cu părul vâlvoi, uite, ăla cu cămașă în carouri și cu pantaloni scurți...

Doamna E. se concentrează și îl identifică, în sfârșit, pe analist.

- Da, ai dreptate, spuse ea, uimită, a venit, într-adevăr, la emisiune, în pantaloni scurți...

- Nu despre pantaloni e vorba, interveni domnul E., ci despre societatea civilă. Și domnul L., când a fost la noi, să ne curețe caloriferele, a făcut aprecieri de natură să aducă lumină în această chestiune, de stringentă actualitate, cum spuneam...

- Ce-a zis domnul L.?

- A zis foarte bine: - Domnule, să vă dau un exemplu, numai așa, ca să vedeți unde ne aflăm cu societatea civilă. Noi – adică eu și încă vreo doi voluntari, în problema asta a educației – ne-am dus într-un cartier, să facem o dezbatere cu cetățenii, pe probleme, dacă vreți, de interes general. I-am anunțat cu o săptămână înainte, am pus afișe. Și ce credeți? Practic, n-a venit la ședință decât un cetățean, un moș, în treaba asta...M-am enervat, aveam de gând să punem și problema unor pompe de apă, și alte probleme, dar n-ai cu cine...

- Deci? întrebă doamna E., căreia i se făcuse somn și nu mai era atentă la ședința de la televizor, ședință ce nu numai că nu părea să se încheie, ci, dimpotrivă, intrase pe un nou făgaș, mai lung și, dacă așa ceva era cu puțință, mai pisălog.

- Deci, asemenea emisiuni educative, cu mari și evidente consecințe în planul voinței politice și al acțiunii sociale, sunt mai mult decât necesare. Furturile...

- Lasă-mă-n pace! îl opri doamna E. Îți arde de glumă. Treaba ta, n-ai decât să stai la ședință. Eu mă culc. Și, persoană de acțiune cum e, nu mai amână. Se ridică din fotoliu și porni, cu moțișorul ei cu tot, somnoroasă și indispusă de aceste emisiuni cinice, soporifice, cacofonice, dezamăgitoare, spre dormitor.

Poți să mai întâzii la ședință? Resemnat, domnul E. stinse televizorul, se mai învârti ce se mai învârti prin sufragerie și, în cele din urmă, se culcă și el, pe canapeaua din birou. Reflectă, superficial, cu ochii la fereastră – era o lună mare, aurie, rotundă -, la pârda lnică de reconversie profesională. Avea dreptate soția lui. Aia bătuseră apa în piuă. Nu le punea la îndoială buna credință, nici chiar competența. Dar ceva suna fals, amatoristic. Și când te gândești că ar putea fi o temă cât de cât interesantă, dacă oamenii nu s-ar mulțumi, mereu și mereu, cu forme fără fond sau cu fond fără formă. Cum știm, după opinia domnului E. formele fără fond, dar și fondul fără formă, nici nu „simulează” – cum, dacă își amintește bine, pretindea Maiorescu -, nici nu stimulează – cum, iarăși, dacă nu-l înșală memoria – susținea Lovinescu. Nu. Formele fără fond, dar și fondul fără formă, descalifică, transformă totul în derizoriu, în deriziune. Chiar jocul de cuvinte, încropit, peste ani, de cei doi coloși – simulează – stimulează – probează o păguboasă înclinație spre bășcălie. Dar, își zise domnul E., căscând, să lăsăm celor abilitați (debilitați?) asemenea lupte de idei. Domnul E. simți că-l prinde somnul. Că intră, treptat, în tărâmul oniric. În acel spațiu limită dintre veghe și vis. Și iată, surpriză: pe acel limb, pe acea platformă de ceață, îi apărură dinainte, o fracțiune de secundă, domnul N. Ia te uită! se minună el. De unde și până unde, la ora asta, și în împrejurările astea, domnul N.? Apoi totul se prăbuși în uitare.

Et nous avons des nuits plus belles que vos jours – Jean Racine.

X

A doua zi, după desfătătorul răgaz al cafelei matinale - domnul și doamna E. se trezesc devreme și, conversând, ascultând radioul, își beau ceașca de cafea, după care parcurg, tot împreună, câteva pasaje din „The New Testament” -, domnul E. se îmbracă și dădu o fugă până la pompă, să ia apă de băut. Acțiunea conjugată a primăriei și a unor gospodari, precum domnul L., dăduse roade: urbea e împânzită cu fântâni de mare adâncime, foarte căutate, mai ales pe caniculă.

- Aduc repede apă, îi comunicase el soției sale, apoi ne pregătim să mergem la biserică.

Coborî. La unul din etaje, duhnea îngrozitor a pisică - vecina care locuia acolo întreținea o sumedenie de mâțe -, în hol becul nu fusese stins - îl stinse domnul E. -, în curte, câinii își scosese stăpânii la plimbare. De fapt, filozofă domnul E., adevărații stăpâni sunt câinii. Da. Câinele și-a găsit, în sfârșit, servitorul. Interesant e

că, printre marii iubitori de animale, de câini și pisici, precum în cazul de față, domnul E. n-a întâlnit nici măcar un singur individ cu adevărat cumsecade, deși cei în cauză se declară sensibili și iubitori. Dimpotrivă, toți sunt hapsâni, avari, dușmănoși cu semenii lor, lacomi și egoiști. Uneori, își declară deschis preferința pentru animal, în detrimentul oamenilor, pe care-i urăsc și-i disprețuiesc, exact în măsura în care admiră și venerază dobitoacele. Stranii creaturi! Stranie mutație! Stranie bestializare! Straniu regres – simptom grav al despiritualizării ce bântuie lumea.

Tant que l'homme reconnaît Dieu et respecte Sa Loi, il est différent et plus fort que tous les animaux, et c'est ainsi que Dieu peut avoir besoin de lui /.../ c'est seulement lorsque l'homme apparaît sous la forme d'une bête que les animaux arrivent à le dominer – Marek Halter.

Traversă, în grabă, grădina zoologică din preajma casei și ieși în strada ce ducea spre fântână. Aici, animația spori brusc. Piața era aproape, treceau troleibuze, se înghesuiau automobile, bețivii își ocupaseră locurile consacrate, la cele două-trei cârciumi ce înconjurau, strategic, și profitabil, standurile cu de-ale gurii. Dincolo de piață, spațiul era mai aerisit. Domnul E. coti la stânga și intră într-un parc: aici era fântâna, chiar la marginea parcului, departe de blocuri și de posibilele contaminări fetide cu apele reziduale ale acestora. În timp ce umplea sticlele, privi în jur. Parcul trimitea către domnul E. un aer de început de toamnă, un aer mai răcoros și parcă mai umed, în ciuda secetei care-i secătuisese vegetația. Adierea aceea, subțire și timidă, îi aminti brusc de ținutul unde-și petrecuse copilăria: aceeași aromă indefinibilă, aceeași culoare, fără nume, a cerului, a șuvițelor de apă, a dimineții...

Ne me laisse jamais seul avec la Nature;/ Car je la connais trop pour n'en pas avoir peur – Alfred de Vigny.

Reveni pe una din alei și se opri în fața unei tufe de mătrăgună. Și ea îi aduse aminte de copilărie și de locurile unde, măcar în parte, pruncia – cu toate ale ei, bune și rele – rămăsese pentru totdeauna.

Dar, ciudat, ba chiar foarte ciudat, chiar ațâțător, pasionant: aerul, tufa de mătrăgună, atmosfera rustică i-l aduseră în minte, din nou, pe domnul N. Și astfel, nedumerirea de azi-noapte se risipi. Totul, așa banal, lipsit de spectaculozitate cum era, se lega, logic, într-un întreg. În drum spre casă, domnul E. se abandona încercării de a urmări structura și mecanismul întregului acestuia. Tirania trivialităților, a materialității mărunte, sufocante, asupra spiritului, care, prin firea lui, este liber și infinit, generează nevroza.

x

Nu era de mirare că ambianța din jurul fântânii trezise, în amintire, imaginea acelui personaj.

Les souvenirs, cette terrible vie qui n'est pas de la vie et qui fait mal – Albert Cohen.

De ce nu era de mirare? Foarte simplu. De o bună bucată de vreme, un an, poate doi, domnul N. locuia singur, la țară, într-un sat situat destul de departe de oraș și al cărui nume domnul E. nu-l ținuse minte. Evenimentele au debutat pe neașteptate. Într-o zi,

domnul și doamna E. au aflat, de la vecina cu pisicile – pe care doamna E. n-o prea simpatizează, dar, izbindu-se de rezistența tolerantului său soț, o acceptă, de voie-de-nevoie -, că familia N. își vinde apartamentul.

- Probabil că nu mai fac față birurilor, comentase domnul E.

- E de mirare? Și eu aștept cu mare neliniște afișarea costurilor pentru întreținere. Las la o parte că administratoarea își tot indexează leafa, dar nici nu-i trece prin minte să spele geamurile... Ca să nu mai vorbim de altele...

Domnul E. știa prea bine ce înseamnă „altele”... Printr-o coincidență cu multiple urmări contradictorii, administratoare și femeie de serviciu era chiar posesoarea pisicilor. Cum se întâmplă la noi, mai întotdeauna: omul nepotrivit la locul nepotrivit! Dar, ca discuția să nu alunece pe această pantă sordidă, domnul E. reveni la cazul în speță, care, trivial fiind, și el, avea, totuși, măcar avantajul minim al noutății:

- Admit că e greu cu banii, însă, pe de altă parte, cum rezolvă cu fetele?

- Nu-i mare lucru de rezolvat, răspunsese soția. Ana e căsătorită, are casa ei, iar Garofița mai rămâne o vreme cu părinții, apoi se mărită și ea. Domnul și doamna N. pot locui foarte comod în, să zicem, două camere. Sincer vorbind, pe scumpetea și mizeria asta, de ce le trebuie patru?

- Ai dreptate, convenise el.

Presupunerile lor se dovediseră numai în parte conforme cu faptele. La o vreme după ce mutarea avusese loc - nu asistaseră la ea, nu se aflau în oraș în acele momente -, s-au întâlnit, întâmplător, în partea opusă a orașului, cu doamna N. Ei mergeau să le facă o vizită Alinei și celor două nepoțele – Raluca și Roxana. Când au coborât din tramvai și au traversat strada, cine aștepta, la stop, cu două plase pline, venind de la cumpărături? Nimeni altcineva decât doamna N. Uimire, explozie de bucurie.

- Am auzit că v-ați mutat, pe aici stați acum? întrebese doamna E.

- Da. Foarte aproape de aici. Vedeți? În blocul acela cu zece niveluri, de pe partea stângă a bulevardului. La etajul al doilea.

- Și vă simțiți bine? V-ați obișnuit cu cartierul?

Doamna N., o femeie blândă și cumsecade, mare amatoare de cafea și țigări, ca și soțul ei, de altfel, care, în plus, din câte observase domnul E., o cam luase, de la un timp, destul de tare, și cu votca, tuși – tuse tabagică – apoi răspunse:

- Ne simțim bine. E cam gălăgie de pe bulevard, dar ne-am obișnuit. Apartamentul e luminos, e mai ieftin, știți, e de confort doi, are două camere, baie, bucătărie, o mică terasă. Pentru mine și pentru Garofița e mai mult decât suficient.

Domnul și doamna E. au tăcut, descumpăniți, în timp de interlocutoarea lor îi mitralie cu o nouă repriză de tuse.

- Și... domnul N. ce mai face? îndrăzni el.

- A! răspunse doamna N. Bine și el. Cu banii care-au rămas din vânzarea celui alt apartament, și-a cumpărat o căsuță la țară. Cam dărăpănată, dar el e convins că o va pune, încet-încet, la punct. Are găini, o capră, grădină... Îl vizităm, eu și fetele, din când în când, însă, pentru moment, nu prea sunt condiții...

- Ei, o consolă domnul E., așa e la început. Ia să vedeți cum se schimbă lucrurile, într-un an, doi, poate și mai devreme. N-o să vă vină să credeți.

Doamna N. îl privi, îngândurată.

- Să sperăm, rosti ea. Și continuă: El, oricum, pare mai liniștit acolo. Aici, în oraș, nu-și mai găsea locul. Șantiere nu mai sunt, sau nu mai sunt cele cu care era deprins el, deși le înjura și pe acelea, țin minte, de dimineața până seara, se pensionase de boală, pensia știți și dumneavoastră cum e, se apucase, că nu-i nici un secret, și de băut...Trebuia, neapărat, o schimbare...Acum, încheie ea, râzând cam chinuit, a dorit să se mute la țară. Crede că acolo e mai bine. Poate că are dreptate...

- De ce să fie mai bine? întrebă, cu naivitate, doamna E. Nu era mai bine să fiți împreună?

...ce poème du cœur, l'amour dans le mariage, plus beau que la gloire, disait madame de Staël – Barbey d'Aurevilly.

Of, of, ce lipsă de tact! se alarmă domnul E. Asta-i întrebare? El are, întotdeauna, intuiția exactă a unei anume situații de comunicare, își evaluează, spontan, interlocutorul și gândește, instantaneu, ca din subconștient, înainte de a vorbi. - E drept, doamna N. părea destul de lăncedă și de opacă, astfel că, în orice variantă de abordare, reacția ei rămânea imprevizibilă - . Or, soția sa e mai puțin prudentă decât el, ea intră, deseori, cu cele mai bune și mai generoase intenții, direct în miezul unor împrejurări complicate, al unor nedumeriri, al unor tensiuni...

Doamna N., însă, deloc ofensată, făcu semn din cap și din umeri că nici ea nu pricepe logica unei asemenea optici și a unei asemenea opțiuni, precum acelea ale soțului ei.

- Asta-i părerea lui, zise ea. Pretinde că izolarea îi priește.

Domnul E. constată, cu surpriză, că tocmai intervenția copilăroasă a soției sale destinsese complet spiritele. Era o dovadă în plus că doamna N. era înzestrată cu aceeași bună-credință ca și soțul ei.

- Își închipuie că izolarea îl scoate din sistem, spuse el, amintindu-și prima, străvechea lui discuție cu domnul N., când acesta îi vorbise de „mizeria sistemului”, mizerie la care încerca, târâș-grăpiș, să se adapteze.

- Într-adevăr, îl aprobă, precipitată, doamna N. Aceasta-i convingerea lui. Că iese de sub presiunea socială, fugind într-un sat...Dar eu, ca profesoară, care am predat la țară și am făcut, douăzeci de ani, naveta, știu că acolo e la fel ca aici, dacă nu mai rău, e la fel ca oriunde...Încât...

Ce să mai spună domnul și doamna E.? Ei se simțeau bine în orașul lor, așa cum este el, când frumos, când urât, când agresiv, când pașnic, când ostil, când primitiv. Aici era una din fiicele lor, cu cele două fetițe ale ei, pe care tocmai mergeau să le viziteze, aici soseau, măcar o dată pe an, cealaltă fiică, cea mare, Dana, și copiii, Andrei și Lizuca, de aici plecau ei doi, acolo, în străinătate, aici se cunoscuseră, aici trăiau, munceau, aici era viața lor pământescă...

- O să fie bine, doamnă N. În cele din urmă, o să fie bine.

- Aceasta e și nădejdea mea, zise ea.

Se despărțiră. Vizita care-a urmat, evenimentele cotidiene, o călătorie, sau chiar două, la Andrei, Lizuca și Dana, unele împliniri profesionale, fiecare în parte și toate laolaltă au ascuns, sub o perdea de uitare, povestea, complet nesenzațională, a domnului N. Până în sâmbăta și în duminica la care ne-am referit mai înainte.

Voici ce que j'ai pensé: pour que l'événement le plus banal devienne une aventure, il faut et il suffit qu'on se mette à le raconter...Mais il faut choisir: vivre ou raconter – Jean-Paul Sartre.

Domnul E., cărând cele două flacoane mari cu apă spre casă, se găsea într-o postură similară celei de acum douăzeci și șase de ani, când, însoțit de domnul N., transporta, în direcția aceleiași locuințe, sticle cu țuică, țigări și alte bunuri materiale. Ce s-a petrecut, în timp, cu acest om? se întrebă el. Hai să-ncercăm, atât cât ne stă în putință, să facem ordine în confuzia ce-i împresoară destinul obscur, cvasi-anonim. Să procedăm sistematic, secvențial, cronologic, mai întâi. Apoi, dacă suntem în stare, vom degaja și niște concluzii. Așadar, după ce alergătura cu bagaje s-a potolit, proaspeții proprietari au intrat în ritmul existenței diurne. Un an, doi, trei, zece...Mizeria sistemului se agrava progresiv. Când, presupunea domnul E., presiunea acestei mizerii – materiale, dar și morale – a depășit un anumit prag, bietul domn N., incapabil de integrare în sistem, dar, simultan, total dezarmat, spiritualicește, în fața lui, lipsit de alternativa statornică, stabilă, imbatabilă, a necesităților duhovnicești conștientizate, a încercat să-și găsească o altă situare în uriașul angrenaj. În limbajul ălor de-aseară, de la emisiunea televizată, domnul N. a făcut tentativa unei reconversii profesionale. Prin urmare, el este, în această privință, un precursor, și experiența lui ar trebui – hm! – valorificată, de exemplu, la acea sesiune de comunicări, de la Universitate, sesiune de pomină, ce se poate mândri cu o frumoasă și relativ îndelungată tradiție. Într-adevăr, cu ce sunt mai relevante științific pălăria și rețeaua metalică, furnizate de domnul Aspirinod, prin ce surclasează ele grădina închiriată, la periferie, de domnul N., încă pe vremea odioasei dictaturi? Domnul E. pune o simplă întrebare, strictamente retorică, nimic mai mult. Clarificările, ierarhizările rămân în sarcina specialiștilor. Grădina aceea, lucrată cu sânge, în condițiile economiei de comandă, economie hipercentralizată, opresivă, a dat faliment – iarăși o prioritate! Nici nu se pomenea de falimente în acea epocă – și domnul N., tot mai alergic la mizeria sistemului, s-a orientat spre altă reconversie profesională, ea însăși, cum se va vedea, de mare viitor, reconversie capabilă să ofere, pe termen scurt, nebănuite satisfacții, și, pe termen lung, uriașe insatisfacții: votca. Asupra acestui al doilea moment, după opinia neautorizată a domnului E., o lucrare științifică – oricât ar fi ea de științifică, ceea ce, deseori, nu e cazul – n-ar trebui să insiste, pentru a se evita posibilele abateri de la atmosfera academică: chicoteli, zâmbete în doi peri, acuze că s-ar face, chipurile, reclamă unor sortimente de băuturi alcoolice în defavoarea altora, în fine, dar nu în ultimul rând, dacă vreți – fiindcă, așa cum declara reputatul analist, cel cu pălăria și cu fierul lui Aspirinod, sunt mai multe aspecte, mai multe treburi, în treaba asta -, problema educației morale a tineretului studios, în perspectivă europeană...

Un al treilea moment de reconversie profesională s-a consumat după căderea odioasei dictaturi. Atunci, pentru scurtă vreme, mult prea scurtă, domnul N. a devenit lider sindical. Geantă diplomat, haine noi, început de burtă, teama – rostită public, la o ședință itinerantă a locatarilor-proprietari, unde, în treacăt fie spus, s-a desfășurat o lovitură revoluționară de bloc, în urma căreia administratorul-tiran, înlocuitorul acelei

„Big Cat”, a fost detronat -, teama domnului N., ziceam, că, dacă nu e atent la ce spune și la ce face, dată fiind poziția sa, cu totul specială, poate încăpea în ghearele necruțătoare ale presei. Ș.a.m.d.

Dar – stupoare! Și acest episod s-a încheiat când toată lumea se aștepta mai puțin, când abia se înfiripaseră la vecini primele invidii.

Comment peut-on être démocrate après avoir entendu les rires et les applaudissements du public? – Albert Cohen.

Așadar, eșec după eșec. De ce? Mister. Sistemul se schimbase, dar personajul – pe care domnul E. l-a considerat, cu întreaga convingere, și-l consideră și azi, profund cinstit – rămăsese suspendat undeva, nici înăuntrul, nici în afara lui, însă lipit, totuși, de el. Aici se află, conchise domnul E., dramatismul acestui destin, și al altora, asemănătoare sau identice lui. Cât privește sistemul, orice sistem, ori te integrezi în mecanismele lui, ori te sustragi, instinctiv, dar și rațional, ori îl domini de la înălțimea duhului. Altă cale nu există. Domnul N. i se părea un caz tipic, adică reprezentativ, de neaderență la sistem și, concomitent, de incapacitate în a i se sustrage sau în a-l domina. Ca urmare, sistemul îl elimină, spre periferie, spre roțile dințate ce-l protejează. Domnul N., repetă el în gând, e un personaj dramatic, menit să trăiască într-un perpetuu interval, în zona dintre lume și supra-lume. Domnul N. este partea onestă, dar rătăcită, mai degrabă dezorientată a lumii... Aș putea presupune – dar știu eu ce-i în sufletul omului? – că-i lipsește dimensiunea metafizică. Ce rău îmi pare că nu i-am atras atenția, atunci când m-a vizitat, ca să-mi arate un manuscris filozofic, cum îl numea el, manuscris la care lucra cum putea, animat de o post-alcoolică și post-sindicală disperare, ce rău îmi pare că nu i-am reprodus o replică rostită acum două mii de ani: „Împărăția Mea nu este din lumea aceasta”...

Domnul E. se însenină, grăbi pasul și, în câteva minute, ajunsese acasă.

Îmbrăcată frumos, cu poșeta ei elegantă alături, cu pălăriuța pe cap, doamna E. ședea cuminte pe fotoliu și-l aștepta.

Vaincre, c'est durer – Marek Halter.

IDILA

În peregrinările sale prin cartier, domnul E. a observat o pereche – ea și el – care nu face nimic altceva decât să se bucure de imensitatea timpului liber, în, e drept, cea mai dezgustătoare mizerie și în cea mai întristătoare decadere. Nici o grijă nu pare a înnegura mințile respectivului cuplu – cel puțin la prima vedere, fiindcă, așa cum se spune în popor, nu știi pe nimeni ce necazuri are. Oricum, acești doi îndrăgostiți maturi – îi putem numi și așa, de ce nu? – în mod sigur nu aveau habar de zbuciumul economico-social și politic recent sau mai vechi. Domnul E. ar fi pariat că ei nu avuseseră și nu aveau, în nici un fel, de-a face cu, de pildă, activiștii de pe vremuri - să le zicem, într-o terminologie ad-hoc, dictatoriali -, nici cu alții, contemporani -

desemnați, în aceeași aproximativă terminologie ad-hoc, iarăși-dictatoriali -, nici cu, în fine, activiștii – tot aproximativ, poate chiar impropriu - denumiți filo(anti? extra?)-dictatoriali, sau reziduali, dezorientați... Ei nu se încadrau în dinamica socială, nu participau la reformă, la tranziție, la dezvoltare, la integrare, la privatizare, la disponibilizare, la descentralizare, la dezintegrare, la scurtcircuitare etc. etc. Ei viețuiau în afara oricăror zbateri și, pare-se, departe de orice perspectivă și de orice retrospectivă. Ca și când n-ar fi reținut din formele intuiției kantiene decât spațiul – nu și timpul. Ciudat!...

Pentru a fi obiectivi, trebuie să spunem, totuși, că asemenea specimene nu sunt deloc rare – dimpotrivă, boschetarii, copiii străzii, vagabonzii tind să devină o veritabilă pătură socială, multă vreme haotică, dezlănătă, diseminată printre indivizii integrați social, un fel de paria, mai mult sau mai puțin primejdioasă, dar, cu certitudine, primejduită existențial de propriile vicii și de propria descompunere...

Iată, însă, că, în sânul acestei pseudo-pături sociale în formare, în sânul acestei pseudo-culturi, s-au ivit, ca elemente de structurare, de cimentare, de progres sui-generis, dincolo de coeziunea asigurată de un viciu comun: alcoolul, punga de plastic cu vapori euforizanți etc., și germenii celulei familiale. Ce temă generoasă de cercetare pentru savanții sociologi, care-și lecturează, periodic, rezultatele studiului la amintita sesiune de comunicări de la Universitate! - Va trebui, neapărat, să le semnalez descoperirea mea, și-a zis numaidecât domnul E. Altfel, ea riscă să rămână la nivelul, mult prea modest, al observației empirice. Ar fi o mare pierdere pentru știință, în general, dar și pentru edificarea societății civile... Și, ordonat cum e, domnul E. a prins a-și sistematiza involuntarul experiment.

Prima întâlnire, din câte își aduce aminte, s-a desfășurat într-o dimineață, foarte devreme, când abia se deschiseseră magazinele. Domnul E. plecase de acasă, ca să cumpere ceva, nu mai știe exact ce, poate pâine, poate lapte, și ce i-a fost dat să vadă, încă de la primii cincizeci de pași? În fața prăvăliei de alături, așezați direct pe trotuar, complet abstrăși din realitate, un bărbat și o femeie conversau destinși, ca la restaurant, ca la o cină romantică, ar spune, stereotip, vedetele TV, cu o sticlă de votcă între ei și – oameni civilizați – cu două pahare. Bagajele – câteva rucsacuri, niște genți, două-trei pungi mari de plastic – și le rezemaseră de zidul dughenei. Tablou contemporan al armoniei și intimității.

...s'il est une chose qu'on puisse désirer toujours et obtenir quelquefois, c'est la tendresse humaine – Albert Camus.

Ce-o mai fi și asta? se mirase domnul E. Mai dăduse el peste bețivi, de ambele sexe, instalați la taifas în parcuri, în scuarurile de la colțul străzilor, pe băncile ce străjuiesc aleile mai retrase – bețivi ambulanți, în majoritate bărbați, sunt cu duiumul, la orice oră și în orice loc -, dar un cuplu, care-și bea votca de dimineață, printre tălpile pietonilor, reprezenta o noutate. Însă tocmai în asemenea surprize stă interesul – fie el și sordid – al dinamicii urbane din zilele noastre. Ce ne-am face fără ele? Ni s-ar apleca de prea mult conformism, de prea mută bunăstare materială și spirituală, de dulcegării și frumusețe stradală.

J'entreprends donc de me laisser porter par la force de toute vie vivante: l'oubli – Roland Bartes.

Domnul E. cumpără ce avea de cumpărat, se întoarce spre casă și, în drum, are prilejul să-i mai contemple o dată pe cei doi. El era un bărbat la treizeci, treizeci și cinci de ani, voinic, lombrosian, îmbrăcat într-o ținută sportivă, deteriorată grav, bineînțeles, o ținută conformă cu constituția sa athletică. Ea, ceva mai puțin robustă, și complet știrbă, ar fi putut avea cam aceeași vârstă. Purta părul legat la ceafă, străduindu-se să păstreze un strop de feminitate, un aer modern și tineresc, în pofida hainelor murdare și zdrențuite, pe care – ca și partenerul – le primise, pesemne, de la vreo persoană milostivă sau le va fi cules de prin gunoaie. Avea trăsături incomparabil mai delicate decât bărbatul, fusese, probabil, destul de atrăgătoare cândva, demult, demult, înainte de a trece pragul fatal dintre normalitate și delir.

Cei doi goliseră sticla pe jumătate și acum, dintr-o pricină oarecare – mică neînțelegere? ceartă între îndrăgostiți? gelozie? -, el privea încruntat, cu obstinație, trotuarul – sumedenie de pantofi i se perindau pe sub nas -, iar ea plângea în tăcere, schimonosindu-și, dureros, inestetic, obrazul ud de lacrimi, încrețit.

...il y a dans le coeur /d'une femme/ qui commence `a aimer une immense besoin de souffrir – Charles Nodier.

Domnul E. urcă cele trei etaje și deschise ușa apartamentului.

- Mergem până în centru? îl întreabă doamna E. Parcă aș dori să facem o plimbare, cât de mică, înainte de a se înteeți canicula.

- Cum vrei tu, răspunse domnul E. De fapt, ai dreptate. Nu ne strică o gură de aer curat. Traversăm parcul, ajungem la Catedrală, ne întoarcem pe bulevardul celălalt și, apoi, pe linia tramvaiului. La unsprezece, suntem acasă.

Doamna E. începu să se pregătească de promenadă. Între timp, soțul ei își turnă o ceșcuță de cafea și o sorbi în tihnă, așezat, în bucătărie, lângă fereastră. Îi plăcea priveliștea ce se deschidea din acest punct asupra orașului: o vedere amplă, spre centru, cu turelele Catedralei în mijloc. Noaptea, de la o vreme, întregul edificiu e învelit, de seara până în zori, în lumină. Își aminti că mama doamnei E., o femeie foarte fină, pe care domnul E. o iubise cu adevărat și din tot sufletul, și care, la rândul ei, îl iubise, exclamase odată: - Vai, ce minunat se vede, din locuința voastră, orașul! Pe celelalte ferestre, domnul E. putea contempla, în nopțile senine, glisarea infinită a lunii, iar în amurg, soarele roșu, ca un vultur în flăcări. Uneori, în plină vară, moartea soarelui putea fi urmărită și din locul unde domnul E. se afla acum. În acele momente, îi venea în minte Leconte de Lisle, cu acea splendidă *La mort du soleil*, pe care el, domnul E., o tradusese cândva. Așadar, cei doi mari luminători ai terrei, soarele și luna, descriau, ambii, semi-elipse în jurul casei, ivindu-se când la una, când la alta dintre ferestre.

Je ne vois qu'infini par toutes les fenêtres – Charles Baudelaire.

Adiind, proaspăt, a săpun și-a lavandă, doamna E. își făcu apariția în cadrul ușii.

- Eu sunt gata. Dacă nu ai nimic împotriva, putem pleca.

Ieșiră în casa scărilor – domnul C., pironit pe scărița lui, avea o privire însângărată, sfâșietoare -, trecură prin teritoriul zoologic – doamna E. se abținu de la orice remarcă – și descinseră în stradă. Vizavi, staționa mașina de teren a investitorului strategic. El însuși era prezent și coordona, mișcându-și, calm și decis, când un braț, când altul, peste platforma burții, lucrările la noua sa investiție de anvergură. În jurul

lui, o mulțime de inși, cocârjați sub poveri și foarte iuți în mișcări, făceau tot posibilul să construiască, în termen record, capitalismul.

- Măcar acesta clădește ceva, zise doamna E. Alții se pricep numai la discursuri...și mincinoase și agramate. Apoi, scuturându-se, ca de o amintire supărătoare, ca de o insalubră dipteră, adăugă, pe un ton vesel și încrezător: Vai, ce zi frumoasă! Îl luă de braț pe domnul E. și își sprijini capul pe umărul lui, fericită că e răcoare, lumină, că nimic n-o împiedică să-și programeze o pașnică plimbare prin urbe, în această dimineață de august...*La joie de vivre...*

Traversară, cu grijă, la stop și se apropiară de magazinul vizitat, ceva mai devreme, de domnul E.

- Ce zi frumoasă, nu? repetă ea.

- Foarte frumoasă, într-adevăr, confirmă el. Poate ne oprim, în centru, la cofetărie. Țiți ofer o savarină, dacă ești cuminte.

Iată prăvălia și forfota din jurul ei. Urâtă forfotă, orice s-ar zice. Mai urâtă și mai demolatoare decât coșmarul însuși.

Le monde visible est fait pour illustrer les beautés du sommeil – Gaston Bachelard.

- Ce se întâmplă?...Ce-i asta? se opri doamna E., strângându-și soțul de braț. Doamne, Dumnezeu, nici nu putem trece. Vai, îmi face rău să privesc, trebuie să ocolim...De fapt, ce-i asta?

- La ce te referi?

Doamna E. îi arătă, stupefiată, perechea aceea, care, contrar celor nădăjduite de soțul ei - el sperase că, dată fiind starea lor înaintată de ebrietate, îndrăgostiții se vor fi retras, undeva, să se odihnească; nici nu-i trecuse prin minte, evident, că patronul, edilii, sau cineva din societatea civilă încălcase, până într-atât, drepturile omului, încât să-i ducă, vor-nu vor, la dezalcoolizare -, împotriva celor nădăjduite, așadar, de domnul E., cei doi se aflau încă pe amplasamentul inițial. Numai că, într-o jumătate de oră, starea lor fizică, intelectuală și afectivă, se deteriorase dramatic. El, în poziție bipedă, sprijinindu-se, cu amețitoare oscilații, de perete, ținea o vehementă cuvântare, fără cursivitate, fără conținut și fără adresă. Ea, întinsă, lată, pe asfalt, bolborosea ceva neînțeles, și continua să plângă cu sughituri. Sticla de votcă, goală, și paharele se rostogoliseră până la marginea rigolei. La răstimpuri, privirile ei, lipsite de expresie, se concentrau, totuși, în sine, pentru o fracțiune de secundă, și se fixau, ca în transă, asupra siluetelor ce treceau prin preajmă, spre a le transmite, parcă, absența desăvârșită și definitivă a oricărui mesaj.

Elle se retourne. Son regard revient. Lentement.

- *Détruire, dit-elle – Marguerite Duras.*

- Ce-i asta? repetă doamna E., antrenându-și soțul spre celălalt stop, cu intenția de a ajunge pe partea opusă a străzii.

- Ce să fie? Nimic ieșit din comun. O idilă...Oamenii se leagă unii de alții și prin ceea ce e rău în ei, nu doar prin ceea ce ar putea fi considerat bun.

Doamna E. părea că nu-l aude. Se uita ținută la eroii acelui spectacol spontan, ca și când ar fi vrut să se convingă de realitatea lui indubitabilă.

- Nu mai am nici un chef de plimbare, zise ea pe neașteptate. Atâta degradare! Este de neimaginat...Și atâta nepăsare! Unde sunt autoritățile? Se tot vorbește de asistență socială. Spune și tu, cine și cum îi asistă pe nenorociții ăștia?

Nimeni, gândi domnul E., dar se feri să-și comunice gândul. În fond, dincolo de schimbări și iar schimbări, rămân, mereu, două straturi sociale stabile și active, care se iau în seamă reciproc: cei bogați și cei săraci. Între aceste două forțe există și confruntare și acord, există, esențialmente, armonie, nu luptă, cum s-a tot afirmat: una condiționează supraviețuirea celeilalte. Restul e, în majoritatea cazurilor, demagogie. Cine își pierde vremea cu doi rătăciți, cu doi sociopați, cu doi exilați – sau autoexilați – din orice societate, cu doi bețivi, care nu sunt nici bogați, nici săraci? Ei nu sunt buni la nimic. Nu vor, sau nu pot, nici să muncească, nici să voteze. N-au decât să bea și să se îndrepte, cu pași mai mult sau mai puțin repezi, spre șanțul final...

- Viața are rigorile și riscurile ei, îi zise el, făcând pe filozoful, doamnei E. Ești prea impresionabilă. De unde știi tu că unii ca ăștia vor, acceptă, să fie asistați? Intervine, deci, cealaltă latură, libertatea individuală, intervine egalitatea de șanse, intervin drepturile omului, individuale și colective...Ehehe...Sunt anumite treburi în treaba asta, încercă el să glumească, să atenueze șocul acestei nenorocite întâlniri, al acestei – cum se tot spune – băi de mulțime...

- Dar copiii care se duc la școală și trec pe aici? Ei nu au libertate individuală? Dar bătrânii, adulții? Dar noi? De ce trebuie să asistăm, cu toții, la asemenea spectacol? Drepturile omului...Numai bețivii și scandalagii beneficiază de drepturile omului? Hai acasă! În curând, n-o să mai îndrăznim să trecem dincolo de ușa apartamentului...

Domnul E. regreta că incidentul acesta nefericit alterase satisfacția nevinovată a unei simple și scurte preumblări în parc. Pe de altă parte, era nevoit să-i dea dreptate soției sale. Într-adevăr, la limită, într-un scenariu coșmaresc, strada va fi populată de câini, bețivi, hoți, vagabonzi, cerșetori, inși paranoici și copii fără căpătâi, abandonați, iar locuințele, bine zăvorâte, vor ascunde în ele, după caz, oameni-câini – canopiteci -, oameni-pisici – catopiteci -, precum și indivizi depresivi sau schizofrenici. Căpetenia unui asemenea oraș fantomatic ar putea fi un mare om-șobolan - ratopitec. Oligarhia este invizibilă și, ca atare, neîncadrabilă zoo-antropologic, întrucât ea locuiește în vile ermetice și circulă în luxoase mașini, ermetic închise și ele, ferindu-se, astfel, de contactul cu ceilalți și de eventuale spectacole disforice.

Hm! Dacă dai frâu liber închipuirii, ajungi mai departe decât poți îndura. Să nu disperăm. Curaj! Viața e frumoasă.

- Hai, zise el, cu blândețe, îndepărtându-și soția de acel loc malefic. Pe lumea asta întâlnești de toate. Nu e bine să te lași copleșit de anumite stridente. Ne continuăm drumul, da?

Doamna E. nu răspunse.

Et la marquise resta pensive – Honoré de Balzac.

Umblară exact pe itinerarul proiectat, intrară în Catedrală, în librărie, la cofetărie, se întoarseră acasă la ora prânzului. Nici ea, nici el nu mai pomeniră nimic despre idilica scenă la care asistaseră. Dar, de uitat, n-o uitară.

Însă, chiar dacă ea, idilica scenă, le-ar fi ieșit complet din memorie, repede și-ar fi adus aminte de ea. După două sau trei zile de la evenimentul povestit mai înainte, domnul și doamna E. au plecat dis-de-diminează la noul magazin modern din apropiere – cel de al doilea supermarket deschis, în doar câteva luni, în vecinătatea casei lor. Domnul E. primise niște bani și, ca urmare, își puteau îngădui cumpărături mai consistente.

Au depășit dughenele căzute în desuetudine – parcă și patronii, amenințați, probabil, cu falimentul, îmbătrâniseră brusc – și au ajuns la strada ce ducea spre magazin.

- Ia privește, zise domnul E.

- Ce anume?

- Uite-i pe ăia doi, făcu el semn cu capul, discret, în direcția trotuarului de vizavi. ăia care, mai alaltăieri, s-au îmbătat în mijlocul străzii, ții minte...

Doamna E., care nu e prea atentă pe stradă, deoarece se lasă în seama soțului ei, se uită jur-împrejur.

- Unde sunt? întrebă ea.

- Au pornit și ei după hrană, răspuse domnul E. Vezi? S-au despărțit la colț, ea cercetează pubelele de pe strada paralelă cu aceasta, iar el – pe cele din curțile de aici. Pe urmă, se întâlnesc, desigur, undeva și mănâncă. Undeva pe vreun maidan. Dejunul pe iarbă...

Doamna E. se uită în urma femeii, care, cu o geantă pe umeri, acționa rapid, de la o pubelă la alta. Scotocea, culegea, îndesa în traistă...La fel și bărbatul. Intrase într-o curte cu multe recipiente, le luă pe rând, își burduși desaga și, cu pas vioi, mărșalui mai departe: altă curte, alte gunoaie.

- Vai, ce nenorocire, se întristă doamna E. Ce înapoiere, ce degenerare! Spune și tu, cum pot trăi în felul acesta niște oameni? Oameni, gândește-te...

- Mă gândesc, zise domnul E. Dar ce folos?

Intrară în magazin. Aici se întâmplase ceva cu instalația de aer condiționat, căci era frig ca iarna, vânzătoarele tușeau, iar cumpărătorii se grăbeau, cum se întâmplă în filmele comice, să-și încarce coșurile și să plece cât mai iute. Domnul și doamna E. au rezistat, totuși, vreo zece minute - Aici poți face aprindere de plămâni, zisese ea - și, încărcăți, au luat drumul spre casă.

Așa s-a consumat cea de a doua întâlnire cu idilica pereche. La urma urmei, acum nu se mai dădeau în spectacol, nu se mai făceau de o jalnică batjocură în plin târg. Erau absorbiți, ca orice familie normală, în îndeletniciri domestice – adecvate, firește, condiției pe care și-o aleseseră sau în care împrejurările vieții îi împinseseră, fără voia lor. Șocul era de altă natură: Să mănânci din gunoaie? Din ce aruncă alții?...Și nu sunt singurii. Domnul E. vede zilnic, de la fereastra ce dă către curte, o sumedenie de persoane – numărul lor pare a fi în continuă creștere - , dotate cu saci, genți, bețe speciale, care scurmă în pubele, în europubele, după de-ale gurii.

Cei doi – ea și el – făceau, însă, figură separată. Erau un cuplu. Purtându-și avutul pe umeri, umblând din container în container, cuibărindu-se, noaptea, pe vreme de iarnă, prin vreun subsol, prin vreun canal, sau, în toiu verii, pe vreun maidan, în plină natură, sub cerul liber, sub bolta împovărată de stele...

Dans la salle mille ténèbres. Pourtant les étoiles luisaient déjà au ciel – Chrétien de Troyes.

- Unde s-or spăla, săracii? se lamentă doamna E., după un timp, zărindu-i, întâmplător, pe cei doi, de la fereastra bucătăriei. Îți dai seama? Stau pe jos, în praf, dorm în aceleași haine cu care umblă ziua... Oh, Doamne! Mă trec fiorii numai când mă gândesc. În ce hal de mizerie, și materială și morală, le e dat să trăiască...

- Draga mea, încercă el să-i tempereze sentimentalismul, de ce vrei tu ca toți oamenii să fie la fel? Ți-am mai spus, poate că le convine așa. De pildă, în ce-o privește pe ea, nu știu, fiind cam prăpădită - a ajuns prea departe cu beția -, mă tem că e, probabil, foarte greu, dacă nu imposibil, să se mai întoarcă, să pună mâna pe mătură sau pe sapă, dar el, zdravăn cum arată, cred că ar găsi câte ceva de lucru, ori aici, în oraș, ori, mai degrabă, în satele părăsite, căci sunt destule... La prășit, la coasă, la tăiat de lemne, la vite... Preferă, însă, căutatul prin gunoi, și conceptul lui de libertate. Și atunci? Ai vrea să-l faci, să-i faci cineva fericiți cu forța? Potrivit unei înțelegeri a fericirii pe care ei n-o acceptă?

- Așadar, îl întrerupse doamna E., ridicând ușor tonul, nu-i nimic de făcut? Chiar așa de fataliști am devenit cu toții?

Domnul E. avea o mină consternată. Trecură în sufragerie, continuându-și conversația, domnul E. așezat pe un fotoliu, în timp ce soția sa, pe marginea dinspre fereastră a canapelei, mai la lumină, căuta, într-un vechi sipet, niște carnețele cu diverse rețete culinare.

- Bineînțeles că, teoretic, s-ar putea face câte ceva, spuse el, fără prea multă convingere. În fapt, însă, cei care ar trebui să facă par a fi blocați de lene, nepăsare și lehamite, iar cei pentru care ar trebui să se facă par a se sustrage oricărei inițiative, nici vorbă să coopereze... Nu vor să se smulgă din infern, nu sunt capabili să vrea, iar pe alții nu-i interesează soarta lor...

Doamna E. păru a descoperi, în sfârșit, obiectul căutat: un caietel de demult, cu file patinate, cu un scris ordonat, dintr-o epocă în care lumea nu se grăbea atât de tare, când panta timpului nu era, încă, atât de abruptă, atât de vertiginoasă, precum se înfățișează ea în zilele noastre.

- Oricum, zise doamna E., după o scurtă pauză, e umilitor, pentru toată lumea, faptul că există, în secolul XXI, semeni de-ai noștri decăzuți până la...până, ce s-o mai lungim, până la limita de jos a umanului.

- Secolul XXI nu-i cu nimic mai bun decât celelalte secole, replică domnul E. Dimpotrivă, infatuarea și cinismul îl fac incomparabil mai rău. Așa că n-avem nici un motiv să-l idolatrizăm, la fel cum nu poate fi idolatrizat nici apocalipticul său frate defunct, secolul XX. Dar, indiferent de secol, an sau deceniu, este, într-adevăr, umilitor pentru condiția umană să constate ce ipostaze poate avea uneori.

Domnul E. se opri, cuprins, brusc, de o imensă oboseală. Deșertăciunea eforturilor meliorative, zădărnicia dezbaterilor lipsite de efect și de ecou, derizoriul spectacolului social, spectrul nimicniciei și al morții, absurdul acestui melanj, toate generau desinserție, izolare, angoasă.

...mais il y a longtemps, comme tout le monde sait, que j'ai renoncé `a toutes les vanités du monde – Scarron.

- La urma urmei, reluă el, pe cu totul alt ton, avem a face, omeneste vorbind, dincolo de raportările de ordin economico-social, cu o idilă. Înfiripată în ciuda tuturor potrivniciilor sorții. Ce subiect pentru o telenovelă! Aceștia doi, draga mea, sunt eroii

anonimi ai unei idile, ai unei idile trăite în deplină libertate, pe străzi, pe maidane, prin subsoluri, prin case părăsite și ruinate, ai unei idile ce ar putea inspira, la o adică, un condei romantic...Mă și întreb, uite, acum îmi vine în minte, mă întreb, așadar, dacă n-ar fi bine să se citească, la cenaclu – dar, de fapt, la care dintre cenacluri? – ceva - nu-i vorba de poezie sau de proză, nu, pur și simplu: ceva, știi cum e acum, nu se mai scriu cărți, se scrie „ceva” -, în care, potrivit cu viziunea modernă asupra libertății, să fie vorba despre cuplul acesta...Cred că ar avea mare succes...Deși, dacă stau să mă gândesc mai bine, parcă, totuși, ei, fiind cam din topor, fiind prea puțin rafinați, nu se pretează la pornografie...Dar ceva, ceva tot s-ar putea scrie...

Doamna E., iarăși neștiind dacă soțul ei vorbește de-a dreptul, la propriu, sau recurge la antifraze – se joacă, se amuză, după legile acelui amuzament îmbibat greu de amărăciune -, preferă să tacă și să cerceteze conținutul caietului, pagină cu pagină.

- Încă un fapt, continuă el. Un fapt curios, nelegat direct de subiectul discuției noastre. Mi-a fost sugerat de prezumtiva lectură la cenaclu.

- Adică?

- Am observat că eu, tocmai eu, care, prin natura studiilor și a meseriei, am citit sumedenie de cărți, nu mai găsesc nici o plăcere să parcurg volumele astea mai recente... Și nu neapărat fiindcă sunt pline de greșeli de tipar, fiindcă li se dezlipesc filele, fiindcă textul are șirurile inversate, fiindcă autorii...

- Atunci, de ce?

- Nu știu. Mă mir și eu. Trec pe lângă ele, răsfoiesc un volum, răsfoiesc altul, le pun la loc și plec. Nu mă simt îndemnat să le citesc. M-am întrebat, de nenumărate ori, ce se întâmplă și, tot întrebându-mă, mi-am zis, simplu, că nu poate fi decât o singură explicație a fenomenului.

- Ce explicație?

- Am conchis că nu pot citi aceste...cărți, fiindcă ele nu sunt cărți.

Doamna E. îl privi complet nedumerită.

- Dar ce sunt?

- Nu-ți pot oferi un termen specific. Poate că, dacă s-ar pune, în mod serios, problema definirii acestor producții, s-ar identifica și s-ar omologa un asemenea termen, la sesiunea aceea, cu sesiuni multiple, bine organizate, judicios garnisite...Costică, de exemplu, s-ar putea ocupa de tema aceasta, știi, Costică, specialistul în estetică.

- Da, știu, rosti doamna E., neatentă, întrucât tocmai identificase, pare-se, ceva demn de un interes special în arhaicul text.

Domnul E. tăcu câteva clipe, gânditor, apoi continuă.

- Numai că el, Costică, studiază acum scrierile pornografice, acestea sunt la modă, n-ai văzut? Cititori cu duiumul, mai ales în sânul elitei, dacă vreți, intelectuale, premii...Costică cercetează tot, inclusiv repartizarea pe sexe a semnatarilor, m-am întâlnit cu el, într-una din zilele trecute, și mi-a spus...Se pare că femeile, în special domnișoarele, excelează la capitolul acesta...

Doamna E. făcu o grimasă dezgustată, dar nu se angajă în dialog. Răsfoia, în continuare, vechiul carnețel, cu file îngălbenite de vreme. Domnul E. nu păru să o ia în seamă. Era preocupat, s-ar zice, de noua pasiune a lui Costică.

- E foarte ingenios Costică ăsta al nostru, zâmbi el, meditativ. Găsește o terminologie adecvată cât ai bate din palme. Știi cum și-a intitulat studiul?

- Nu. Și nici nu mă interesează.

- Ei, asta-i bună! exclamă el. Păi, parcă te interesa cercetarea literară...

- Da, mă interesa. Și mă interesează și acum. Mă interesa, și mă interesează, și cercetarea literaturii și literatura. Dar, accentuă ea, *numai* cercetarea literaturii, și *numai* literatura...Nu obiectul de studiu al lui Costică, și nici ideile lui Costică. Să le țină, și pe una și pe celelalte, pentru el...De altfel, continuă ea, pe un ton mai puțin vehement, cam bănuiesc eu cine umblă cu titluri și termeni pentru toate aceste...simptome... dementiale...Bănuiesc eu cine se distrează pe seama lor, inclusiv pe seama lui Costică...

Je vais écrire des livres. C'est ce que je vois au-delà de l'instant, dans le grand désert sous les traits duquel m'apparaît l'étendue de ma vie – Marguerite Duras.

Domnul E. tăcu, resemnat. Făcu un mic efort de memorie și își aminti acel posibil titlu, cam cinic, e drept, dar, probabil, suficient de adecvat acestui fenomen, dacă vreți, relativ inedit: „Literatura genito-urinară. Temă, stil, perspective, reprezentanți”. Își aminti și un text, scris de prietenul său, poetul D., text pe care acesta i-l citise, de curând, la o cafenea. Cam sever textul, e drept, dar nu lipsit de un anumit adevăr: „Știuți de mulți, și neștiuți de nimeni./ Proliferează-un soi de ipochimeni/ Tocmind discursuri existențiale/ Fixate-ntre excreții și fecale.// E-un fenomen, desigur, și s-ar cere/ Aportul calm, al științei austere,/ Spre-a descifra de ce și cui se-arată - / Frustrare autentică, mimată - / Această neputință refulată.// Nu condamnări, nu culpabilizare!/ Cine ești tu să-l judeci pe cutare?/ Pentru moment, noi credem că-i de-ajuns/ O constatare simplă, drept răspuns:// Există autori – mai mici, mai mari - / Specializați: genito-urinari./ Și, tot așa, există autoare/ De-același tip: genito-urinare”. Se ridică, trecu în birou și deschise o carte, în timp ce doamna E. își vedea, în liniște, de treburile ei gospodărești. Și timpul, împreună cu reverberațiile nevăzute ale spațiului calm și curat, în care se desfășoară viața lor, îi învălui, protector, îi scoase în afara cotidianului. În afara acestui *brainstorming* steril și delirant.

La valeur d'une oeuvre, dit magnifiquement le poète Pierre Reverdy, est en raison du contact poignant du poète avec sa destinée – Albert Béguin.

- Nu te duci să cumperi o sticlă de oțet pentru salată? se auzi, deodată, glasul doamnei E. Te rog...

Domnul E. se conformă. Spre norocul lui. Pe traseul dintre casă și magazin – dus-întors – întâlni doi bărbați din tagma îndrăgostiților pomeniți mai sus. Amândoi voinici, în blugi zdrențuiți, în consonanță cu moda, unul mai în vârstă, pândind ceva pe lângă farmacie; celălalt, mai tânăr, venind, dintre blocuri, către cel dintâi. Privindu-i, domnul E. avu, clar, în minte, imaginea stratificărilor sociale – ca într-o falie geologică. Există și palierul acesta, al infra-oamenilor, un palier pe care zadarnic îl ignorăm, zadarnic îl refulăm. Tabloul lui, distorsionat, răbufnește, când nu te aștepți, unde nu te aștepți, cum nu te aștepți, și cum, chiar dacă te-ai aștepta, ai dori mai puțin. El răbufnește în conștiința tuturor și a fiecăruia – indiferent unde l-au plasat pe unul sau pe altul munca, inteligența, șansa, rubedeniile, pilele, banii, plocoanele, hoția.

Paroxismul relației idilice dintre cei doi vagabonzi a fost atins într-o zi oarecare, la amiază, sub ochii doamnei și ai domnului E. Unde? Evident, în plină stradă. Mai exact: pe porțiunea de asfalt din stația tramvaiului, lângă stâlpul ce susține semaforul. Domnul și doamna E. coborau treptele magazinașului alimentar de alături - nu mai făcuseră drumul până la amplul frigider deschis de curând - și voiau să ajungă iute acasă, fiindcă aerul devenea, cu fiecare clipă, tot mai fierbinte. I-au oprit din cale niște strigăte, mai degrabă niște răgete, ce veneau dinspre stație. Și-au întors privirile într-acolo. Or, nici scepticismul domnului E., oricât de generos ar fi el cu disponibilitățile spre dezastru ale naturii umane, n-ar fi prevăzut o atare probă de evaziune în absurd și în demență. Pe acea porțiune îngustă de asfalt, călcată în toate direcțiile de pașii călătorilor ce tocmai coborâseră din tramvai - acesta era încă oprit la stop -, partenerii demonizatului, tragicului cuplu făceau un scandal de nedescris, fiecare pe cont propriu.

Les tragiques vautours et les cygnes sublimes – Victor Hugo.

Ea plângea în hohote, țipând, umblând în patru labe, căzând, când pe o parte, când pe alta, în timp ce el stătea întins pe spate, răcnea din răspuțuri și se cățara cu picioarele – doar cu picioarele – pe stâlpul metalic al semaforului. Vatmanul scosese capul pe fereastră vagonului și-i contempla amuzat. Oamenii treceau nepăsători, încolo și-ncoace, ocolind, cu o grimasă, boarfele împrăștiate pe beton.

Domnul E. își aminti, subit, o secvență cel puțin la fel de nebunească. Mai de mult, văzuse, în acea încrucișare de străzi, un copil, cu picioarele zdrobite la genunchi și osificate într-o poziție inversă, încât mergea, alerga, asemenea unui patruped, sprijinindu-se de sol cu palmele și cu labele. Și altădată, undeva în apropiere, văzuse un câine biped, sărman animal ce-și pierduse, sub vreun tramvai, picioarele din spate, iar acum umbla încet, sacadat, doar pe cele dinainte, șontăcând pe aleile sumbre dintre blocuri. Tablouri neverosimile, dar, din nefericire, cât se poate de adevărate...

- Nu mai pot îndura, zise doamna E., după primele momente de stupefacție. Mi se face rău. Hai repede acasă

Domnul E., care mai trecuse de câteva ori prin asemenea momente de slăbiciune ale soției sale – face ea pe viteaza, dar, la o adică, în contact cu cele mai înalte culmi de progres și civilizație, sau așteptând lumina de la capătul tunelului, își pierde aplombul și, uneori, plânge chiar, ca un prunc -, o smulse de acolo și urcă tăcuți cele trei etaje, până la locuința lor.

- Este inadmisibil! scânci doamna E., după ce bău, în grabă, un pahar cu apă minerală. Este revoltător... Și atât de trist.

Domnul E. o prinse, cu grijă, de braț și o conduse spre un fotoliu.

- Nu te mai necăji, zise el, încetișor. Se rezolvă totul, până la urmă. Ai să te convingi, se va interveni, într-un fel oarecare. Oricât ar fi autoritățile de ocupate, tot va observa cineva, mai devreme sau mai târziu, ce se petrece pe străzi. Și încercă să glumească: dacă nu nea Ghiță, atunci sigur Costică. Pe de altă parte, nu este deloc exclus ca idila să se destrame de la sine...

Vara, canicula au trecut, ca în vis, locul lor a fost luat de o toamnă umedă și sumbră, grea de noroaie, clătinată de vânt rece și nemilos, apoi s-a instalat, foarte de timpuriu, și foarte crâncen, iarna, mai viforoasă și mai înghețată decât în alți ani. Domnul și doamna E. își făceau acum mai rar și mai grăbit apariția pe străzile din jurul locuinței lor, preferau căldura și liniștea căminului, mai ales că amândoi aveau, în perioada aceasta, câteva lucrări urgente pe birou. Ceea ce nu înseamnă, însă, că neglijau cumpărăturile – nici n-ar fi fost posibil, fiindcă ei nu au nici un ajutor, în afară de Dumnezeu, ceea ce, de fapt, le este într-un tot de ajuns, ba chiar le și prisosește – și că renunțaseră, cumva, date fiind rigorile iernii, la plimbările lor reconfortante. Nu, mergeau, relativ frecvent, la marele magazin, prelungind, ca într-o preumblare fără griji, drumul într-acolo, mai ales atunci când cerul se mai limpezea și înceta zloata. Ei bine, cât a fost iarna de lungă și de grea, n-au întâlnit, nici măcar o singură dată, celebra pereche. Alți vagabonzi, da, erau peste tot, inclusiv bărbații cu blugi zdrențuiți, dar cei doi nu le-au apărut niciodată în cale. N-au vorbit despre ei, dar domnul E. nu i-a uitat și era absolut sigur că și soția sa își amintește, periodic, de nenorociții aceia și se întreabă, probabil, pe unde s-or fi aciuat, cum fac față frigului și foamei, cum rezistă, cum supraviețuiesc... Întrebări fugare, pe care și domnul E. și le punea, deseori, simple fantome de întrebări, urmate de incertitudine și de tăcere. Nu există, în genere, răspunsuri certe la asemenea întrebări. Nu existau, cel puțin pentru moment, nici măcar fantome de răspunsuri. Nici măcar răspunsuri imaginare...

Il vit l'infini, porche horrible et reculant/ O'u l'éclair quand il entre expire triste et lent – Victor Hugo.

x

Misterul s-a clarificat spre primăvară, când iarna cea noroioasă și posomorâtă, când gerurile și lamele ascuțite ale crivățului au abandonat orașul. În grădini se iviseră, încă din ianuarie-februarie, ghiocei, la colțurile străzilor, femei în vârstă, abia ieșite din grotele iernii, vindeau, acum, în martie, buchete palide și firave de brândușe, să aibă un ban de pâine, inși scheletici, roși de sechelele virozelor și ale gripelor, se îndreptau spre dughenele insalubre de la parterele blocurilor, cerul prindea, treptat, spre răsărit, culori mai tinere, mai vesele, într-un cuvânt, deși părea aproape mort, târgul se târa, totuși, spre viață, lăsându-și, în tenebrele iernii ce trecuse, coșmarurile, bolile, mizeria endemică, defuncții...

Nous ne sommes sûrs que de la mort. Les religions? les systèmes? des colonnes dressées devant le vide, qui imposent un ordre apparent aux brumes et aux nuées, qui encadrent l'espace béant - François Mauriac.

Așa să fie, oare ?

În una din diminețile cenușii ale urbei, domnul E., îndreptându-se spre piața incalificabil de urâtă a cartierului, l-a văzut, așezat pe banca din stația de troleibuz, pe componentul masculin al amintitului cuplu. Domnul E. i-a căutat, din priviri, perechea. Dar n-a găsit-o. Nu era nici în spatele chioșcului de ziare, nici în spatele panoului ce ascunde micile chermeze ale vagabonzilor, nici în stație, nici în stradă, nu era niciunde...Niciunde? Domnul E. se înfioră și îl cercetă pe bărbat. Stătea pe banca

metalică, rece, acoperită cu pete de noroi, avea alături o traistă, părea treaz și își privea palmele așezate pe genunchi. Ai fi zis că încearcă să înțeleagă ceva, să găsească sensul fapturii sale, al existenței sale, în acest gol, în imensitatea unei apăsătoare absențe. Să priceapă de ce, în anume împrejurări, cum spune, deseori, domnul E., surprinzându-și interlocutorii, ba chiar șocându-i, absența e cea mai convingătoare, mai indubitabilă și mai nimicitoare prezență. Nimic nu-i mai prezent decât absența! Dumnezeu Însuși – pentru cunoașterea elementară, pentru cunoașterea empirică, pentru simțuri – e o absență!...

Il l'aimait sans arrière-pensée, sans espoir de retour, absolument – Gustave Flaubert.

x

Domnul E. nu i-a istorisit nimic soției sale despre această stranie întâlnire. Povestea de dragoste se încheiase, de acest lucru era sigur, dar felul în care sfârșitul idilei avusese loc rămânea, integral, în seama închipuirii. Încât, încruntându-se ușor, fiindcă ceea ce își putea imagina îl întrista adânc, domnul E. se mai gândi, o clipă, la tânăra aceea, pe care, o dată cu venirea primăverii, n-o zărise, în acea fatală dimineață, niciunde, se gândi, o clipă, la fătura ei impalpabilă acum, îndreptându-și, apoi, cu un zâmbet amar, ochii minții spre bărbatul rămas pe banca din stația de troleibuz, bărbat ce părea a se simți complet singur, complet abandonat în universul tulbure, pustiu și ostil. Și-l putea imagina, spre exemplu, într-un viitor nedeterminat și poate complet ipotetic, și-l putea închipui, de pildă, năuc, ciufulit, cu paie-n părul netuns, dimineața, în fața unui investitor strategic de mâna a cincia. Își imagina și un posibil dialog:

- Tu cine ești, mă?

- Cine să fiu? Un om ca oricare altul.

- Minți. Nu ești un om ca oricare altul. Dacă ai fi ca oricare altul, ai avea și tu o casă. Ce cauți la mine-n hambar? Acesta-i hambarul meu. Și asta-i curtea mea. Așa-i?

- Așa-i.

O scurtă pauză, pe durata căreia proprietarul îl cerceta, cu un ochi expert, pe intrus. Îl evalua.

- N-ai unde să dormi?

O clipă de tăcere. Soarele cădea între cei doi, rece și cinic. Intrusul își feri, instinctiv, ochii de o rază ce-l lovea, oblic, peste obraz. Apoi, cu o voce înecată, rosti:

- N-am.

- Hm! Nici de lucru n-ai?

- Nici. De-aia...

- Am înțeles. Dar îți place să lucrezi?

Cel întrebat se codi câteva secunde. Își trecu degetele prin părul zbârlit, se scărpină în creștet.

- Nu-mi prea place. Depinde...

- I-auzi, domnule! Nu-i place să lucreze...Însă, măcar ești sincer. Dar, ia spune, de mâncat și de băut îți place?

Necunoscutul își schimonosi obrazul nebărbierit într-o caricatură de zâmbet, care desena, parcă, hieroglifa tristă a sufletului său. Da, absența, în genere vorbind, absența definitivă, este cea mai teribilă dintre prezențe. De o prezență, inclusiv de prezența unei persoane, te mai poți, la o adică, feri. Dar de absența ei, este cu neputință.

Ton nom seul me ronge comme un remords! – Gustave Flaubert.

- Asta...hă! Asta...da!

- Da?

- Da.

- Atunci, zise întreprinzătorul strategic, ce să mai lungim vorba? Lucrurile-s simple: de azi înainte, ai mâncare de trei ori pe zi, ai un sfert de rachiou seara, ai o saltea și o pătură în hambar. Să nu mai dormi în paie, ca un bou. Și, peste zi, ai o lopată și-o roabă. Ți convine?

- Îmi convine.

Et le chevalier servant ne cessait de suivre de près la demoiselle... - Chrétien de Troyes.

LA FEMME HOMMASSE

Ah! ma fille! tu me jettes dans l'abattement, tu es au nombre de ceux qui me troublent!

După ce medită – pentru a câta oară? – la teribila dramă a lui Jephthé, istorisită în secțiunea biblică a „Judecătorilor” – *Juges* -, domnul E. puse încetișor Cartea alături, pe măsută. Cât o fi ora? I se păru că aude zgomote mici, delicate, în dormitor, în baie, în bucătărie. Se întoarse pe-o parte, apucă, de pe marginea cealaltă a măsuței, ceasul de mână, privi cadranul: 7. El se trezise la patru, își dăduse seama că nu mai poate dormi, fusese în baie, se spălase pe față, luase Cartea de pe masa lui de lucru și se retrăsese, tiptil, pe canapeaua din sufragerie. Aici îi place lui să stea, uneori, întins, să citească sau să se uite la televizorul minuscul, pe care i-l dăruise Lizuca. Andrei îi arătase, apoi, cum se reglează aparatul, schimbase câteva posturi, manevrând, cu pricepere și finețe, butoanele. Domnul E. se simte atras de televizoarele cu ecran mai mic: Andrei, Lizuca și Dana știu acest lucru.

Foșnetele din casă se întetiră. Era clar: soția sa pregătea, cu mari precauții acustice, micul dejun, gândindu-se că el, poate, doarme, acolo, pe canapea. Domnului E. nu-i era foame. Băuse, la ora patru, un pahar cu apă minerală, în care dizolvase o polivitamină efervescentă. Când era mai tânăr, se trezea întotdeauna dimineața devreme și bine dispus. Acum, se smulge din somn tot devreme, dar nu tocmai bine dispus...Cunoștea, din lecturi, dar, oarecum, și din proprie experiență, simptomele: insomnie, anorexie, desinserție socială, rău matinal. Le cunoștea și le domina. Ori își închipuia că le domină. Ceea ce, de fapt, e totuna.

Les charmes de l'horreur n'enivrent que les forts! – Charles Baudelaire.

Ușa sufrageriei scoase un pocnet sec, apoi glisă, lin, spre perete. În deschizătură apăru căpșorul doamnei E.

- Ce faci? întrebă ea. De ce nu dormi?

- M-am trezit mai devreme și am venit aici, să citesc.

- De ce n-ai citit în dormitor?

Ce interogatoriu!

- N-am vrut să te deranjez. Dormeai... Ar fi trebuit să aprind lumina și atunci, gata cu somnul.

Doamna E. puse capăt primului tronson interogativ.

- Tu știi ce zi e azi? reluă ea, în alt registru.

- Știu.

Îl privi foarte, foarte concentrată. De-a dreptul iscoditoare.

-Nu știi. Ai uitat. Văd eu, după expresia feței tale, că ai uitat... După acea primă tresărire, când te-am întrebat.

Domnul E. se foi pe canapea și își rezemă tâmpla în palmă:

- Recunosc. Pentru o clipă, am uitat. Dar, de fapt, știu. Azi se împlinesc un număr de ani de când ne-am căsătorit.

Doamna E. își clătină muștrător moțișorul.

- Era cât pe-aici să uiți! murmură ea, plină de reproș. Stai liniștit, adăugă, observând că soțul ei vrea să se ridice. Aduc aici micul dejun.

Domnul E. îi făcu loc pe canapea și trase măsuța mai aproape. Soția sa veni cu nelipsitele cornulețe dulci și cu cafeaua.

- E o combinație foarte bună, zise ea. La ora asta nici nu-ți trebuie mai mult. Așa-i?

- Așa-i.

Mâncară cornulețele, și băură cafeaua, în tăcere. Doamna E. puse ceștile și farfurioarele pe tăviță, le duse la bucătărie și se întoarse.

- Pot să stau și eu cu tine aici? se interesă ea.

- Sigur că da. Ce întrebare mai e și asta?

Doamna E. ridică din sprâncene. Se așezase cuminte, pe marginea canapelei.

- Nu-i obligatoriu să conversăm, dacă n-ai chef. Văd că ești preocupat, că te gândești la ceva... La ce te gândești?

Les mots sont toujours plus poétiques que les choses – Alphonse Daudet.

Domnul E. își trecu palma peste părul scurt și își privi soția, care-i aștepta, cu gravitate, răspunsul.

- Prin urmare, zise el, ai dori, eventual, să știi la ce mă gândesc. Acum, cu noaptea-n cap...

- Da. La ce? Dacă vrei să-mi spui, bineînțeles...

- *`A la femme hommasse.*

Doamna E. sări de pe canapea și făcu câțiva pași grăbiți spre ușa încăperii:

- Cu tine nu se poate vorbi serios. Tot timpul te distrezi pe seama mea. Eu te întreb frumos, vreau să discutăm despre una, despre alta, să schimbăm impresii, și tu vii mereu cu glumele tale, cu vorbele astea în doi peri...

- Dar nu-i nici o glumă, nici o vorbă în doi peri, râse domnul E. Acesta-i adevărul adevărat: mă gândeam *`a la femme hommasse.*

- Lasă-mă-n pace!

Doamna E. pleacă din sufragerie, supărată-foc. O auzi în birou – probabil uda florile, în dormitor – aerisea, desigur, lenjeria de pat, în bucătărie – pune bazele mesei de prânz. În fine, îi simți prezența dincolo de ușă. Iat-o!

- Știi ce program propun eu pentru azi-dimineață? zise ea.

- Ce program?

Doamna E. făcu o mică pauză, spre a spori efectul celor ce urmau a fi rostite, apoi:

- Ne îmbrăcăm elegant și mergem în parc. Și în centru. N-am mai fost de mult în parc și în centru. După aceea, venim acasă.

Ce program complicat și original! gândi domnul E. Dar, la urma urmei, era atrăgător.

- E o idee minunată, spuse el. Putem umbla, în voie, și în parc, și prin centru, că, uite, s-a mai răcorit vremea.

- Așa mi-am zis și eu.

Se pregătiră pentru această importantă expediție. El luă blugii, o vestă plină de fermoare și buzunare, și o șapcă albastră, cu un cozoroc lung, destul de amuzant. Ea – un costum de culoare deschisă, care-i stă foarte bine.

- Fă-mi o fotografie aici, pe fotoliu, propuse el.

- Imediat.

Potriviră aparatul, cadou de la Andrei pentru domnul E., domnul E. se așeză pe fotoliul unde-și bea el, de obicei, cafeaua matinală, și soția sa, după meticuloase și îndelungi pregătiri, acționă resortul.

- Luăm aparatul cu noi, nu? zise ea. Poate ne fotografiem împreună, în parc. Rugăm pe cineva...

Plecară. La ora aceea, puțin după nouă, strada forfotea de lume. Traversară la stop, în dreptul celui de-al doilea colț, lângă marele container de gunoi, relicvă greu de clintit, betonată, a odioasei dictaturi. Aici, descoperiră un alt cuplu, famelic, zdrențăros, aflat în căutarea hranei. Alături, o sumedenie de câini, și ei subnutriți, se agitau în jurul recipientului, antrenați, aidoma oamenilor, noii lor slujitori și adoratori, în lupta pentru existență. Plouă, ninge, vine canicula, trece canicula, vine gerul, trece și gerul, toate vin și se duc, numai acest fel de lume – ca voință și reprezentare – continuă, rezistă. Un camion uriaș, asemănător – prin ce anume? – cu o femeie hidoasă, mătăhăloasă, asexuată, veni și trecu și el, scoțând un nor de fum, acoperind containerul și, o dată cu el, mascând privirii și acea nouă pereche, înconjurată de câini. Totul avea ceva din atmosfera ireală a coșmarului.

- *La femme hommasse*, zise, dintr-o dată, domnul E., ca pentru sine.

Doamna E. se încruntă și se opri:

- Care *femme hommasse*? întrebă ea, iritată. Ce tot ai cu această *femme hommasse*? De câteva zile o ții una și bună: Uite-o pe *la femme hommasse*, mă gândesc `a *la femme hommasse*...Nu pricep. Cine-i *la femme hommasse*? Unde-i *la femme hommasse*?

Domnul E. își prinse soția de braț:

- Glumesc, îi spuse el. N-ai umor? Unde să fie? *Partout*...

- Ei, glumești! Ce umor? Totul are o limită, zău așa...

Grăbiră imperceptibil pasul. Depășiră marea încrucișare de străzi, ajunseră la pod. Pe luciul maroniu al apei, se antrenau câțiva canotori anemici. Dincolo de pod – parcul.

Aleile lui pustii adiau a toamnă. A toamnă incipientă. Aceste momente de trecere sunt greu de surprins. Dar când izbutești să le surprinzi – ce deliciu!

...l'aspect seul de la beauté sublime le portait `a l'attendrissement, et ôtait `a ses chagrins leur pointe âpre et dure – Stendhal.

- Vine o fetișcană încoace, zise domnul E. O s-o rog pe ea să ne fotografieze.

- Foarte bine.

Fata, o elevă după toate aparențele, avea un rucsac în spate - și domnul E. primise un rucsac de la Dana - și se uita, atentă, la straturile cu trandafiri.

- Domnișoară, i se adresează el, ești drăguță să ne faci o poză? Eu pregătesc aparatul, doar să-l declanșezi.

- Da, da, sigur că da, se oferi ea...Mă uitam la locul acesta. Ce mai flori erau aici săptămâna trecută...Vă fac poza imediat.

Se dovedi foarte ageră, foarte pricepută și săritoare. Îi plasă pe domnul și pe doamna E. în cadrul unei bolți de trandafiri, se vedea că știe să manevreze un aparat de fotografiat.

- Mai doriți? întrebă.

- Nu, mulțumim. Una ajunge.

Iată-i în centru. Intrară în Catedrală, trecură pe la firma Kodak, recomandată de Andrei, să întrebe de prețuri, aflară ce-i interesa, doamna E. cumpără un bilet de loterie. Vitrina librăriei mai să se prăbușească de-atâtea cărți.

- Aruncăm o privire?

- Nu.

- De ce?

Domnul E. nu prea știa cum să-și motiveze refuzul.

- În ziua de azi, începu el doctoral, în ziua de azi...nu găsesc termenul, tonul și frazele potrivite...pe scurt, în ziua de azi, cum am mai spus, sunt, cam peste tot, cum să mă exprim, sunt prea mulți autori naivi și prea mulți editori naivi. Ori inutili. Ori a-culturali...Cât despre așa-zișii oameni de spirit...prefer să tac. Mai ales că sunt, în mare parte, scuzabili...Și, totuși, adevăratul om de spirit, omul duhovnicesc, pneumatikos, spiritualis, este incompatibil cu dezbinarea și harța, cu politica, de pildă, fiindcă politica ține de trup și de metehnele lui, nu de spirit...

La raison publique était troublée comme après les grands bouleversements de la nature. Des gens d'esprit en restèrent idiots pour toute leur vie – Gustave Flaubert.

- Iar recurgi la..., atacă doamna E. o frază, pe care, însă, o lăasă suspendată.

- Nu, ripostă el. Nu recurg la nimic. Am încercat, iarăși, o simplă paralelă, o știi tu, ți-am mai schițat-o, o analogie, nu-mi dau seama cât de reușită, între pictorii naivi și scriitorii sau editorii naivi...Dar, de fapt, în timp ce pictorii naivi s-ar putea să fie, totuși, pictori, scriitorii naivi s-ar putea să nu fie, câtuși de puțin, scriitori. După cum și editorii naivi s-ar putea să nu fie, mai deloc, editori...Dar, firește, e treaba fiecăruia ce este cu adevărat și ce vrea să pară că este...

Intrară pe o stradă orientată perpendicular spre marea piață. O matahală fieroasă, similară containerului pomenit mai sus, zace, de câteva decenii, la nici cincizeci de metri de colț. Mai încolo, o casă cu geamuri goale, cu terasă goală, invadată de-un mister steril, insalubru. De-aici, încotro? Ezitară.

- Nu cumpărăm pâine? propuse doamna E. De la magazinul de-alături. Nu l-am mai vizitat de mult...

- Cumpărăm.

Era puțină lume în magazin. Aleseră o pâine cu 10.000 de lei, singura, se pare, care nu se fărâma la tăiere. În prag, la ieșire, mai că se ciocniră de o mamă ce purta în brațe o fetiță.

- Trebuie să facem un drum până la Alina, cât de curând, zise doamna E. Mi-e dor și de ea și de fetițe. Peste două săptămâni, Raluca merge iar la școală...Roxana, uite, a împlinit un an...Ți-amintești ce dulci erau amândouă? Când am fost la aniversare? Raluca, domnișoară, mă rog, Roxana, veselă, cu dințișorii ei...

Râseră.

- Trebuie, într-adevăr, să ne repezim, într-o sâmbătă, sau într-o duminică, la căsuța lor. O s-o sun pe Alina, să-mi spună când e liberă.

Ah! ma fille! tu me jettes dans l'abattement, tu es au nombre de ceux qui me troublent!

Strada desena o curbă domoală spre stânga. Ceva mai departe, e un părculeț, iar în părculeț s-a ridicat, cu ani în urmă, un monument. Literele de bronz, ce explicau cui și de ce i s-a închinat monumentul, fuseseră furate. În stradă – o grămadă de gioarse: scaune rupte, vase, cârpe, o saltea explodată, resturi dintr-un dulap, o masă...În mijloc, se ridica un cort din folie de plastic, adăpost ad-hoc pentru o femeie în vârstă, ce picotea, posomorâtă, pe un fotoliu desfundat.Toate – pe trotuar, dar și pe carosabil, în lung, zece, cincisprezece metri de peisaj suprarealist. Răbufnire a omniprezentului abis negativ, pe buza căruia ni se clatină umbrele. Happening sui-generis, performance, mimesis total, tautologic, având, ca punct de plecare, mizeria...

- O evacuare silită? O mutare? murmură domnul E.

- Probabil. Se face, în sfârșit, dreptate...Dar ce oameni săraci! Și ce dezordine! Și ce murdărie! Doamne Dumnezeule, de ce, oriîncotro te duci, dai, mereu și mereu, până la exasperare, peste același spectacol?

- Nu exagera, o temperă domnul E., încercând, cam fără convingere, să inducă pigmentul deriziunii în grotescul acestui peisaj. Unde-ai mai văzut boarfe-n stradă? Eu n-am văzut. Bețivi, câini, cerșetori, copii drogați, cupluri idilice, da, însă o asemenea expoziție de...obiecte, îmbinate după o contra-armonie, sau anti-armonie, foarte moderne, în fond, potrivit esteticii urâtului, a șocului, estetică în care, dacă vrei, se înscriu și celelalte componente amintite: bețivii, câinii...Se poate face o comunicare științifică la...Are și haosul legitățile lui... Aceste legi, aceste legități vor fi cercetate, fără îndoială, cândva, și vor fi comunicate tineretului studios și publicului interesat, cu ocazia...

- Chiar dacă n-am văzut boarfe-n stradă, îl întrerupse doamna E., sătulă, fără îndoială, de obsesia lui cu celebra sesiune, chiar dacă n-am văzut ce văd aici, am văzut ceva similar. Exact lângă blocul nostru, când s-a mutat domnul Nae. Mi-a fost mie rușine de felul cum arătau lucrurile. Nu că erau vechi și uzate. E de înțeles, n-are omul bani. Cine are? Au câțiva, dar mă tem că și la unii din ăia tot așa insalubru e. Lucrurile domnului Nae erau murdare, nespălate, jengoase.

- Nu te ambala. Ne stricăm ziua din pricina unor cazuri periferice. Altă dată, mă îndemn tu să observ și partea frumoasă...Acum, te-ndemn eu, te-ndemn stăruitor: Prefă-te că n-o vezi pe nelipsita noastră *femme hommasse*...

- Isprăvește o dată cu nebunia asta! izbucni doamna E. *Femme hommasse* în sus, *femme hommasse* în jos. De zile-ntregi. Și-mi mai dai și sfaturi, să nu mă enervez, să-mi păstrez cumpătul. Cum să nu-mi ies din fire? Tu îți închipui că-i amuzant? Nu-i deloc amuzant. Am, uneori, senzația că vorbim limbi diferite. Eu spun ceva, și tu...*la femme hommasse*...

Domnul E., cu gesturi împăciuitoare, se străduia să oprească potopul de vorbe al soției sale, de fapt, acele rafale, repezi și scurte, declanșate, în general, din mai nimic, și pentru care ea consumă atâta energie.

- Gata, gata, șopti el, când doamna E., obosită, se opri. Șuguiesc și eu, mare lucru...Am crezut că ne mai distrăm...

Doamna E., înseninată iar, doar cu o umbră de încordare pe obraz, îl prinse de braț:

- Asta-i șagă? N-are nici o noimă.

El parcă ar fi vrut să răspundă, să facă o corectură de nuanță; se răzgândi, în cele din urmă.

- Sau are, totuși, vreo noimă? întrebă ea, bănuitoare.

Domnul E. apăsă ceva mai tare pedala absurdului:

- Nu, n-are, articulă el, evaziv. Conturam doar, așa, ca pentru sesiunea de comunicări de la universitatea aia, știi tu, care își instalase rectoratul în hol...

- Ce universitate și-a instalat rectoratul în hol? Eu nu știu nici o universitate-n hol...

Domnul E. se corectă:

- Nu în hol, într-adevăr, am amplificat, din greșeală, liniile, am vrut să spun: în apartamentul ce se deschide spre hol...

- Așa da. Pe aceea o cunosc.

- În fine, reluă domnul E. Nu-i esențial. Contează calitatea procesului de învățământ, și de cercetare, calitate asigurată, la rândul ei, de...

Doamna E. începuse să-și piardă răbdarea. Aceste perifrize, aceste meandre...

- Conturam, reveni el la subiect, ideea de...cum să zic, dacă vreți, harababură, de tâmbălău, de minciună, în treaba asta, de lăcomie, lăbărțare, de impostură, de metisaj, de nesimțire. Ambiguitate, echivoc, brutalitate. Hibridare între femeie și bărbat. Frankenstein sui-generis, monstru aproape ireal, alegorie, sensul tenebros și dizgrațios al aparențelor.

Domnul E. își opri, o clipă, perorația. Prinsă în joc, soția sa îl asculta amuzată.

- La ora actuală, reluă el, pedant, o provocare, o problemă bine marcată, contraproductivă, de tranziție, de reformă, de aderare, de integrare, de globalizare, de nediscriminare, de dosare și de, evident, democratizare, precum și de, în egală măsură, descentralizare, o reprezintă, dacă vreți, în societatea civilă, indistincția, promiscuitatea, mahalaua sordidă, mezalianța morală...în treaba asta...Ca o matahală, repet, asexuată, cu aspect, totuși, preponderent feminin, pe care am văzut-o eu, cândva, după o noapte de nesomn, într-o gară pustie, departe, între peroane...Părea că rezumă și reprezintă tot peisajul... Apocalipsă de periferie...

En finir avec le gang humain, toujours prêt `a haïr, `a médire? – Albert Cohen.

Își privi, cu un aer ce voia să pară grav, soția.

- Dar, precizez din nou, și din nou, continuă el, totul e abia creionat, e o intuiție tulbure, aproximativă, incertă...

- În treaba asta, îl completează doamna E.

- Într-adevăr. Exact: Numai și numai în treaba asta.

Doamna E., renunțând să mai comenteze discursurile soțului său, preferă să-și continue, împăcată și – trebuie s-o spunem – îndeajuns de bine dispusă, drumul alături de el. Ea, constatare domnul E., de când a cunoscut-o, și reconstată mereu, are un mers frumos, o alură avântată, ți-e mai mare dragul s-o privești. Domnului E. îi reînvie în minte o scenă de demult, el era în birou, la etajul al șaselea, fuma la fereastră, și ea venea, în grabă, pe alee, spre bibliotecă. Mergea ca și acum, frumos, cu silueta ei subțire, caligrafiată pe pânza albastră a cerului, semăna cu o căprioară, dacă ne este îngăduit să fim, pentru o clipă, romantici, nostalgici, și chiar sentimentali, nimic nu se schimbase. Absolut nimic.

...il faut aimer pour que se délient les angoisses qui nous étouffent – Gaston Bachelard.

- Eu înțeleg, încep, împăciuitoare, înțeleaptă, doamna E., că e firesc, poate, să-ți umble prin minte asemenea ciudățenii...

- Care ciudățenii?

- Nu mă întrerupe. O faci cu intenție...

- Ce intenție?

- Cu intenția ca eu să mă enervez, și tu să te distrezi pe seama mea. Crezi că nu știu?

Domnul E. amuți.

- Te ascult, zise el.

- Deci, reluă doamna E., acceptând, acum, să treacă peste glumele soțului ei, eu înțeleg că-ți plac ciudățeniile astea...

- Nu-mi plac...

- Mă rog. Dar măcar explică-mi-le și mie, dacă tot le dai glas. Ba le mai și repeți. Eu nu-ți cer să-mi spui, însă – de vreme ce-mi spui – de ce nu-mi explici?

- Ce să-ți explic?

- Vorbele astea, care par fără sens...Dar știu eu că au ele un sens. Crezi că nu știu?

- De unde știi?

Doamna E. se opri brusc, se întoarse spre el și-l privi cât mai fioros cu putință.

- Bine, îi promise el, n-o să mai vorbesc anapoda. Și, admitând cumva că-mi mai scapă vreun cuvânt obscur, imediat ți-l decodez...Într-un fel sau altul...

- Așa da.

Mulțumită, doamna E. îl luă de mână, ca pe vremuri, și, până acasă, sporovăiră nenumărate nimicuri.

Les caresses ne sont que d'inquiets transports,/Infructueux essais du pauvre amour qui tente/L'impossible union des âmes par les corps – Sully Prudhomme.

Programul lor zilnic este foarte ordonat, foarte bine rânduit și, tocmai de aceea, atât cât depinde de ei, destul de frumos. Se retraseră în liniștea apartamentului, vorbiră la telefon cu câțiva prieteni, prânziră. După-amiază, și unul și celălalt se adânciră în lectură, iar domnul E. avu ceva de lucru, în vreme ce soția sa se destindea nițel în fața calculatorului. Seara, și ei, ca toată lumea, se reconectară la realitatea exterioară – adică aprinseră televizorul. Ce surpriză! Programul era diferit de cel cu care se deprinseseră. Urmăreau pe ecran o învălmășeală de culoare și sunet, o alergătură dezordonată, dar lipseau cu desăvârșire bătaile, împușcăturile, accidente, tâlhăriile. Cum-necum, însă, în ciuda schimbărilor operate în decor și anecdotică, după un timp – nu prea îndelungat -, se insinuă senzația bine cunoscută de oboseală și exasperare. Era prea multă realitate în artă, prea mult referent în lipsa de structură a semnului. Spectacolul de divertisment, deșucheat și lăieț, evoca un insuportabil amestec de incultură, tristețe și dezmăț.

Domnul E. se ridică din fotoliu, se duse în bucătărie și reveni cu două pahare, în care turnase apă minerală. Auzi, în hol fiind, glasul soției sale, dar nu desluși ce anume spune. Când ajunsese în cameră, pe ecran se zvârcoleau, în ovaluri grele, niște fese sărbătorești.

- Unde-ai plecat tocmai acum? îi reproșă soția sa. Te-am strigat...

- De ce?

- Cum de ce? se miră ea. Și continuă cât se poate de firesc: Uite-o pe *la femme hommasse*. Ai avut dreptate. E prezentă, într-adevăr, peste tot.

Apoi, se întoarse spre el, și-i zâmbi. Ca odinioară.

RETROCEDAREA

Un esprit corrompu tourne tout en poison – Bossuet.

Astă-vară, domnul și doamna E. au petrecut vreo zece zile la țară, în apropierea muntelui, să mai scape de vipia ce devastează orașul. Domnul E., deși a copilărit acolo, în zona submontană, are, mereu, inexplicabile rețineri în privința acestor vacanțe, ezitări pe care soția sa nu le prea înțelege. În mod normal, ar trebui să fie exact invers, se miră ea. Dar reticențele domnului E. se mențin, la fel de tenace, și ea nu contenește să se minuneze.

- De ce, dragă, de ce nu vrei să mergem?

- Cine zice că nu vreau să mergem? se eschivă el. De unde mai e și invenția asta? Am spus eu vreodată că nu vreau să merg?

Doamna E., cu o expresie atotștiutoare, îl privi drept în ochi:

- Hai, nu te mai prefăce, zise ea. Te cunosc eu foarte bine. Și nu de ieri, de azi. Uită-te în oglindă. O să vezi ce figură blazată ai.

Domnul E. nu se uită în nici o oglindă.

...avec les yeux elle cherchait `a me retrouver o`u elle m'avait laissé dans son souvenir. J'y étais plus. Je m'étais déplacé, moi aussi, dans le souvenir – Louis-Ferdinand Céline.

- N-am deloc o figură blazată, replică el. Doar că mă simt cam indispus. Probabil din pricina acestei canicule interminabile. M-a obosit, m-a secătuit...Deși, cum bine știi, eu am fost, cândva, *jadis*, îndrăgostit de caniculă...

- Tocmai de-aceea, stăruie doamna E. Exact acum ar fi nimerit să ne instalăm, un timp, la țară. Mie-mi place acolo. Și ție, cu atât mai mult, ar trebui să-ți priască. Și chiar îți va prii. E un loc frumos, izolat, înverzit...Te mai eliberezi din agitația asta...Este și râul...O să te convingi că nu-i rea ideea.

Le plus beau paysage se trouve d'avance irréalisé par toutes les descriptions qui ont précédé sa découverte – Jean-Pierre Richard.

Domnul E., ca de fiecare dată, se lăsă înduplecat.

- Bine, facem cum vrei tu, zise el. Poate că ai dreptate.

Și-au pregătit bagajele, au cumpărat bilete și, peste vreo două zile, au plecat. S-au trezit cu noaptea-n cap, au călătorit opt-nouă ore, au apelat și la un taxi, dar, cum-necum, spre seară, au poposit unde-și propuseseră. Da, casa, curtea erau cam tot așa cum le știau. Aerul, răcoros, cu aromă de anin și nuc, avea, cum se afirmă, de obicei, efectul unei cafele tari. S-ar crede că s-a isprăvit cu poluarea. Mai ales de când fabrica de ciment din apropiere, la circa zece kilometri, pățise ceva, domnului E. i-a fost cu neputință să priceapă, ascultând diverse relatări, ce anume: s-a privatizat? a dat faliment? Dar rezultatul era perfect sesizabil: nu mai scotea pulberi pe coșuri.

- Ei, acum povestești-mi ce mai e nou pe-ici, întrebă el, după ce au despachetat, s-au liniștit, și se așezaseră, toți, la masa plasată, de câte decenii, oare?, în fața scărilor, sub bolta de viță.

De dincolo de întinderea curții, dinspre Poiană, se auzea vuietul râului. Copacii, întunecați, marcau liziera zăvoiuului.

...tout dans la nature songe 'a soi et ne songe qu' 'a soi – Denis Diderot.

- Ce să fie? Toate-s la fel cum le știi. Nu ne prea interesăm noi de ce se întâmplă...Ne vedem de ale noastre. Uite, acuși trece vara, trebuie să ne gândim la lemne...Și suntem singuri. Nu te-ajută nimeni, nimeni...

- Asta a fost soarta noastră, completă, în surdină, vocea de-alături, ca un ecou, spusele abia articulate.

O primă tăcere, încărcată cu o substanță sufletească nedefinită, grea, se instalează peste cele două perechi și peste întreaga ambianță.

- S-au mai deschis niște magazine. Erau două, acum-s patru sau cinci. Cu de toate, inclusiv alimente...

Domnul E. făcu un mic și inutil – știa – efort de a înveseli, sau măcar de a anima, nițel, atmosfera.

- Nu-i rău! comentă el. Cinci magazine, la doi pași de casă...

- Da, mă rog, însă noi nu cumpărăm decât pâine, și numai la acela de lângă școală...Altceva – nu. Sunt și mezeluri, dar poți fi sigur? N-avem încredere...Așa că...

- Suntem singuri, dragă, suntem singuri, reluă ecoul. Nu-ți aduce nimeni nici un pahar cu apă.

Domnul E. avu senzația că subiectul discuției de bun-venit e în subtextul celor rostite, dar, ca și-n alte dăți, se ascundea bine, fiindcă, în fond, nu urmărea ceva, o soluție, să zicem, soluția mult pomenitei singurătăți – căreia chiar el îi oferise, cândva, o

rezolvare, dar fusese respins, categoric, cu brutalitate și disperare -, ci avea menirea de a întreține tensiunea nevrotică a unui dialog fără nici o ieșire.

Il n'est pas dans la vie de plus grande menace que d'être abandonné, de rester seul au monde. La psychanalyse a appelé cette grande peur de l'homme „l'angoisse de séparation” – Bruno Bettelheim.

- Cum adică nu aveți încredere? se miră el. În legătură cu ce nu aveți încredere?

- Cu orice, răspunse interlocutorul, arborând o expresie severă. Cu orice...

- De exemplu, cu margarina, îl completă ecoul. Nouă ne place „Rama”. Dar dacă e veche?

- De ce să fie veche? Vă uitați, pe etichetă, la data expirării și, dacă termenul e depășit, n-o cumpărați. Altfel, e foarte bună...

A doua tăcere. Neconvinsă și-aceasta.

- De mezeluri nici nu mai vorbim...

- Și la ele există termene, ripostă, blând, domnul E.

- Știm, dar...sunt escroci. Nu le mai ajungi cu furca la nas. Parcă n-am ști cine-au fost și cine sunt. Niște parveniți...

Acesta, da, era un argument! Domnul E. nu mai insistă. Tema era străveche, o cunoștea prea bine...

...l'enfance est elle-même un texte perdu qu'il écrit le souvenir en le transformant en copie falsifiée de lui-même – Jean-Charles Huchet.

- Am adus noi cașcaval și niște mezeluri, zise doamna E. Le-am pus în frigider. Sunt proaspete, și foarte gustoase...

- Mulțumim, dragă, dar nu trebuia. Veniți și voi o dată în an, și atunci cu mâncarea după voi...Zău așa! Prea de tot. Ce, noi n-avem? Avem tot ce ne trebuie...

Domnul E. zâmbi:

- Păi, interveni el, recurgând la slalomul pe care, de-a lungul anilor, îl exersase până la epuizare, ziceați că magazinele astea nu vă inspiră încredere. Deci, totuși...

- A, nu! Nu cumpărăm noi de la magazin. Când se duce Angelica la oraș, o dată pe săptămână, poate și mai rar, că s-a scos autobuzul, îi dăm bani și ne procură ea.

- Uite-așa, vezi? Uite-așa ne descurcăm, vai de noi, vai de noi! Suntem singuri, singuri, reveni ecoul, subliniind dramatismul, în esența lui, real, dar în alt fel decât era jucat, al împrejurărilor.

(Selon Jung)...C'est cela le problème de l'esprit humain: nous sommes prisonniers du présent...La névrose est due `a cette faiblesse, `a cette incapacité de l'esprit `a rejeter ses préoccupations mesquines – Colin Wilson.

Dar cum să trăiești în locul altuia, medită domnul E., mai ales când, pe de o parte, cel în cauză pare a te implora s-o faci, iar, pe de altă parte, tot el îți interzice? Sado-masochism steril și sterilizant, prezent, totuși, mai frecvent, probabil, decât s-ar crede, în postura de mecanism intim, profund, generator de suferință și disoluție în atâtea familii...

Discuția se poticni și sucombă. Intraseră într-o fundătură, într-un impas. Era necesar să se iasă, cumva, din clenciul acesta. Doar veniseră la odihnă, la aer curat, la destindere. Domnul E. își roti privirea prin curtea vastă, cu pomi frumoși și numeroși, odinioară, cu o fântână arhaică, înconjurată de flori, de zmeură, vie, pelin...Pe vremuri, veverițele se zbenguiau prin ogradă, ziua în amiaza mare, veneau să ia nuci

de pe terasă. Își aminti, cu nostalgie, că, veri de-a rândul, el și doamna E. veniseră aici, în vacanță, cu Alina, că, mai apoi, într-o toamnă, îl aduseseră și pe Andrei, la cules de struguri, să vadă băiatul cum sunt desprinși ciorchinii din viță, cum sunt zdrobiți, cum se alege mustul... Fuseseră, împreună cu el, și pe râu, la pescuit, și în pădure... Acum, băiatul era departe, nici Alina nu prea mai călca pe aceste locuri, și totul, dacă domnul E. voia să fie sincer cu el însuși, nemilos de sincer, nu mai avea nici un farmec...

- Cum stați cu via? întrebă, într-o doară.

- Rău! i se răspunse.

Domnul E. ridică privirea, văzu ceva struguri, nu prea mulți, e adevărat, și reluă:

- De ce? A fost grindină? Mană?

- Nu, dragă, e o poveste întreagă aici, parcă ți-am mai spus-o... Eu așa țin minte...

Domnul E. găsi, într-adevăr, undeva, în memoria nici activă, nici pasivă, rămășițe cețoase dintr-o istorie cu eterna bună-credință trasă pe sfoară, dar nu avea certitudinea că ele aparțin dramei de acum.

- Nu cred, zise.

- În fine. Am apelat și noi la cineva...

- Dacă n-avem pe nimeni, pe nimeni, se auzi, pe un ton mai jos, acompaniamentul.

- Deci, am apelat la Nanu, să ne taie via, astă-primăvară, și s-o întindă pe rama metalică. Așa cum se procedează. Și el...

- Nerușinatul!..., se aduse, imediat, o completare.

- Da, continuă interlocutorul. Oameni de nimic!

- Și cât bine le-am făcut noi! se auzi, iarăși, acel ecou.

- Ce-a meșterit Nanu? întrebă domnul E.

- A tăiat și ce trebuia și ce nu trebuia. Eu i-am atras atenția, mă, nu se curăță via așa cum faci tu, dar el, nu și nu, că știe el mai bine. A făcut cum a vrut, fiindcă avea un plan... Abia mai târziu ne-am dat noi seama.

- Ce plan?

- Păi, după tăiere, urma așezarea pe scheletul metalic, de susținere. Și el, Nanu, nu putea sălta singur toată via, e foarte grea, îl chemase pe văru-său, să-l ajute. Iar văru-său are spondiloză lombară. Și atunci, ca să fie mai ușor la ridicat, a tăiat cât a putut... Asta-i... Așa a rămas via fără lăstari... Să mai ai încredere în oameni...

Doamne, ce nimicuri! gândi domnul E. Soția sa, cunoscând mai superficial personajele și mediul, găsisese de cuviință să se ridice de la masă. Acum, visătoare, făcea câțiva pași spre Poiană. Această Poiană face, de multă vreme, parte integrantă din mitologia personală a domnului E., fiind, de fapt, neverosimil de tainică, de polisemică, de fascinantă. Mai cu seamă în amurg, acoperită de umbrele ce urcă dinspre pârau, sau în zori, sub mirajul primelor raze de soare, peste iarba înflorită și încărcată de rouă.

Le meilleur don du ciel, la rosée.

- Și râul? viră domnul E. într-o direcție poate mai tonică.

- Ce-i cu el?

- E mare? E curat? Se poate înota în el?

- Nu, dragă, nu vă recomand. E plin de murdării. Merg ăștia, care mai de care, spală tractoarele, aruncă sticle, gunoaie. Și-i aproape secăt. Apropo, să folosiți cu grijă apa la baie, la boiler, că acuși-acuși se golește fântâna.

- Și de pescuit?

- Ce pescuit? Au distrus nenorociții tot, nu mai sunt nici broaște. Se îmbată, apoi se duc pe râu cu instalații de curent electric. A înnebunit lumea...Nimeni nu mai ia nici o măsură...

Le monde est beau, mais les hommes sont si abjects que la vie ne mérite pas de regret
– Henryk Sienkiewicz.

Domnul E. simți acea străveche sfârșeală interioară, acea trezire la realitate, care, în contact cu faptele, avea întotdeauna un impact mai drastic decât prevăzuse. Înțeleg, își zise, să stai într-un loc dacă te simți în largul tău acolo, sau dacă, deși nu te simți în largul tău, n-ai încotro, ești obligat să rămâi, n-ai unde pleca. Dar altfel, de ce? Pentru a-ți spune mereu, ție însuși, și pentru a le spune celorlalți, mai ales celorlalți, și mai ales celor apropiați, și mai ales când ei se așteaptă mai puțin, cât ești de nefericit, ce singur ești, și ce rău o duci? Și pentru a le respinge un ajutor decisiv, esențial, dacă ei, ascultători, înduioșați, convinși, se oferă să ți-l dea?

- Așadar, oftă domnul E., în afară de a sta în curte și de unele mici plimbări, nu prea avem ce face aici.

- Nu prea.

- Speram c-o să gustăm niște struguri, din aceia ananas, mai ales, dulci și înmiresmați, care-mi plac mie...

- Știu, știu...dar, cum spuneam, și-a bătut Nanu joc de noi...A retezat tot...

- Nesimțitul, nerușinatul! murmură, îndepărtat, ecoul.

O nouă și prelungită, îndeajuns de apăsătoare, tăcere. În fond, își zise domnul E., cui să se plângă și ei de micile lor necazuri? Duișia, regretul, remușcarea, neputința – toate îl invadară. Întotdeauna pleca de aici către casă zdrobit sufletește. Însă îi era greu, oricât de necruțător s-ar fi analizat, să-și găsească o vină reală, în afara celei de a fi avut, mereu, răbdarea să asculte aceste discursuri...

- Dar, reveni interlocutorul, l-au ajuns și pe el atâtea tâlhării. Cum e vorba aia veche: Urciorul nu merge de multe ori la apă.

- Ce-a pățit?

Interlocutorul, care se ambalase vizibil, în timp ce ecoul avea un aer trist, deprimat și meditativ, izbucni:

- A căzut de pe scară. S-a urcat, beat, pe-o scară de lemn, să ia ceva din pod, și i-a lunecat piciorul. Trei săptămâni a zăcut, nici...iartă-mă, nici la toaletă...

- Ei, parcă are toaletă! interveni, dezgustat, ecoul.

- În fine! Nici de-așa ceva nu mai era în stare. Închipuie-ți tu! Și, colac peste pupăză, după ce și-a mai venit în fire, a început procesul.

Ce viață animată e prin locurile astea patriarhale, liniștite! reflectă domnul E. Vie tăiată anapoda, căzătură, șontorogală, proces...

- Ce proces?

- A! Proces mare. Cu avocați, deplasări la tribunal, îl duce nevastă-sa, cu căruța, nervi, cheltuială...

- Da, îmi dau seama, dar ce proces? se interesă domnul E.

- Retrocedare de imobil. Și de teren. Proces pentru retrocedare...

Ia te uită! se miră, în sine, domnul E.

- Ce retrocedare? surâse el. Cine și cui retrocedează imobil și teren? Nu-mi aduc aminte să fi fost pe-aici cine știe ce latifundii...

- Ei, nu-i vorba de latifundii... Ai lu Negustoru, ții tu minte, urmașii lui boier Milică – mare brânză! boier în cămașă și izmene! –, cer să li se restituie, conform legii, bunurile. Și terenul... și imobilul. Or, ele sunt deținute, acum, de Nanu... Așa că se judecă...

Domnul E. era pe cale să întrebe ce teren și ce imobil, însă ceva nedefinit, simțământul unei incompatibilități esențiale, al unei nepermise înstrăinări, îl determină să renunțe. Discuția continua în afara lui.

- Au dreptate, se auzi ecoul.

- Eu nu spun că n-au... Și noi avem, am făcut și schița. – A! i se adresă domnului E. Tu ai desenat schița, cu trei ani în urmă. De-atunci stă la comisie, și nimic! Ca să vezi cum merg lucrurile...

- Lasă schița. Ziceam că ăștia au dreptate la proces.

- Au, sigur că au. Plus că au și bani. Iar Nanu își bea toți banii. Bea și el, bea și nevastă-sa...

- Niște prăpădiți! concluzionă ecoul.

Domnul E. îi făcu un semn prietenos soției sale, care se apropia, agale, dinspre Poiană, bucurându-se, în amurg, de farmecul vieții rustice.

Conversația încetă.

- Să punem masa?

Domnul E. șovăi.

- Aș face un duș mai înainte, zise el.

- Bine, dragă. Noi ne culcăm devreme.

- Și noi.

- Deseară, dacă doriți, veniți la noi, la televizor.

Domnul E. ezită din nou.

- Eu știu? Suntem cam obosiți, după un drum așa de lung. Măine, da.

- Cum vreți voi.

X

Trecură câteva zile, destul de agreabile. Micul dejun, afară, sub soarele matinal, conversații indiferente, plimbări în Poiana cvasi-mitizată, cum ziceam, de amintirile domnului și doamnei E. Râul, într-adevăr, era subțirel și plin de gioarse, ca și lunca, iar dealul, mirificul deal de altădată, fusese jupuit, i se smulseseră, încă de pe vremea odioasei dictaturi, livezile și viile, și, acum, arăta oribil, sădit, scurt, cu iarbă de Sudan – ca o tigvă cheală, pe care s-au plantat fire de păr, luate de la o căpățână donatoare. Privindu-l, domnului E. îi veni în minte o știre, difuzată la radio, despre niște inși siniștri, ce furau copii, pentru a-i pune la dispoziția unor apocaliptice bănci

de organe...Pădurea, însă, în ciuda furturilor masive, rezista încă – ciuntită, schilodită, rărită, pângărită.

La Nature este pour moi une décoration dont la durée est insolente, et sur laquelle est jetée cette passagère et sublime marionnette appelée l'homme – Alfred de Vigny.

- Măine dăm o raită prin pădure, propuse domnul E., într-o seară. S-ar putea ca, într-un an, doi, să nu mai găsim nimic din ea.

x

A doua zi, după o ceașcă de cafea înviorătoare, nelipsita cafea din zori, domnul și doamna E. porniră spre pădure. Urcau pe un drumeag mărginit de nuci, tufe de rugi, arbuști de diferite soiuri, care crescuseră sălbatic, mai-mai să blocheze trecerea. Strecurându-se, ca prin junglă, ajunseră la un podeț de beton, rupt, semi-prăbușit în albia secată.

Quand la route est fleurie, ne demandez pas o`u elle mène – Anatole France.

- Mai știi ce pârau curgea cândva pe-aici? întrebă domnul E.

- Ibrul, nu?

- Ibrul. Acum n-a mai rămas nici urmă din el. Toate izvoarele au murit. Seceta, canalizările...

Își urmară calea. Cărarea era, de fapt, un șir ascendent de trepte, diforme trepte de argilă, uscate, crăpate, tari ca piatra. Pas cu pas, hai-hai, atinseră liziera pădurii.

- Țin minte locul acesta, zise doamna E. Parcă erau niște meri sălbatici bătrâni, undeva pe-aici, în stânga drumului.

- Sunt și azi, au supraviețuit ca prin minune, spuse domnul E., arătându-i soției sale pomii aceia scunzi, *horriblement vieux*, încărcăți cu fructe chircite, mai mici decât cireșele. Și acolo, în dreapta, tânjesc relicvele unor tarlale cu viță-de-vie.

Probabil una dintre ele constituie obiectul litigiului despre care mi s-a povestit la sosire, temeiul procesului dintre bietul Nanu și hapsânii urmași ai clanului Negustoru, gândi el.

Se apropiară de parcelele cu vie păraginită. Le veghea un fel de căscioară, clădită din crengi, puțin lut și frunze uscate. Acoperișul era împletit din ramuri subțiri de salcie, în două sau trei straturi, peste care se așternuseră, în pantă, snopi de papură.

- Asta ce e? întrebă doamna E.

- O colibă de pază, o covercă – în graiul de pe-aici. Proprietarul viei își petrece noaptea în ea și are grijă să nu-i fure cineva strugurii, sau să nu intre mistreții, de pildă...

Domnul E. se aplecă și privi în interiorul întunecat al colibei.

- Da, zise el. E o pătură veche înăuntru, e și un urcior...Înseamnă că-i o covercă funcțională...Deși, din toată via asta, nu cred că se poate culege un coș de struguri...

Se întoarseră spre pădure și intrară sub bolțile, sub frunzarele ei. Dar nu întârziară mult. Peste tot – trunchiuri ciuntite, retezate la un metru de la sol, crengi abandonate...Frunzișul, doar, cel căzut peste alte nenumărate frunzișuri, părea a fi

același dintotdeauna, avea același foșnet, aceeași aromă, aceeași culoare ca în vremea marilor codri de gorun. Frunzișul – expresie vegetală, naturală a entropiei universale.

- Dezastru, murmură domnul E.

- Vai, ce păcat! spuse, cu mare durere în glas, doamna E. Ar trebui pedepsiți cei care taie copacii. Privește și tu, au devastat pădurea...Cum se poate așa ceva?

- Uite că se poate. Am auzit că, prin alte părți, e și mai rău. Se pare că oamenii preferă să locuiască lângă cei pe care-i detestă, nu lângă cei pe care-i iubesc. Și, de asemenea, într-un peisaj pe care-l maltratează, îl urăsc, pe care îl fac greu de suportat, monstruos.

O adiere de vânt, pornită, brusc, dinspre negura dealului, se tângui printre crengile frânte. Și în marile depuneri de uitare din sufletul domnului E. tresăriră, pentru o câtime de clipă, acordurile doinelor ce învăluiau, în vremea copilăriei sale, râul, pădurea și dealurile. Citise, de curând, undeva, că doina unește, în structura ei profundă, plânsul uman și urlatul lupului. Știa că este așa. Atunci, demult, lupii erau, în pădurile acestea, prezențe constante, puteau fi văzuți, aproape zilnic, demni și ermetici, fie sub umbra copacilor, fie pe albul zăpezii...Lupii, nobilii stăpâni ai pădurii...Acum, însă, se retrăseseră și ei, probabil, aidoma căprioarelor, thanaticele lor parteneri, la adăpost, către munți, departe de ferocitatea omenească. Se retrăseseră, așa cum se retrag și asceții...Le-a luat locul, pretutindeni, bicisnicul câine...*Tel maître, tel valet*...Îi reveni în minte, printr-o ciudată asociere de idei, poetul D. Și, o dată cu el, o altă poezie, pe care acesta i-o citise, tot atunci, mai de mult, la cafenea: „În jur – o lume liberă, ce știe/ Să-și ia destinul-n propriile-i mâini!/ Astfel: ucide feți, adoră câini/ Și-n loc de pensii, fabrică sicrie.// Elita-i nulă: Vipuri și vedete./ Elevi drogați. Studenți analfabeți./ Fecioare hăcuite de chiurete/ Îmbrățișează-n public proxeneți.// Dezmăț. Minciună. Ură. Sărăcie./ Larga spații de manevră pentru hoți./ Soți decuplați. Familii fără soți./ Poligamie. Sex. Poliandrie.// Păgână, primitivă-nvălmășeală,/ Cu oameni morți, deși pretind că-s vii./ Sclavia cea mai cruntă-ntre sclavii/ E-această libertate infernală.// Ce bine că nu sunt de capul meu!/ Că rob am fost. Și sunt. Și-o să rămân./ Ce bine că slujesc sub un stăpân./ Și că stăpânul-acela-i Dumnezeu”.

Priveliștea era atât de întristătoare, încât se grăbiră să se întoarcă spre casă.

- În acest luminiș, rosti, deodată, doamna E., am văzut noi, demult, când am fost cu Alina, o căprioară. Ții minte?

- Țin.

- Acum, or mai fi căprioare?

- Nu știu, poate c-o mai fi scăpat vreuna, prin munți, pe undeva, își continuă domnul E., cu voce tare, gândul care-i trecuse mai devreme prin minte, atunci când sunetul, nu aromele, nu lumina, nu focul, îi activase amintirile.

Rien ne force les souvenirs à se montrer comme les odeurs et les flammes – Louis-Ferdinand Céline.

Ieșiră în plin soare, la marginea pădurii. Departe, se deslușeau acoperișurile de țiglă ale caselor, șerpuirile șoselei, turla bisericii.

- E cineva lângă coliba aceea, îi atrase atenția doamna E. soțului ei. O persoană în cârjă.

Domnul E. privi într-acolo. Da, era un bărbat, care îi observase și făcea semne de salut cu mâna.

- Celebrul Nanu, zise domnul E. Cel ce-a căzut de pe scară. Hai să tăifăsuim nițel, va fi jignit dacă-l ocolim. Să aflăm și de la el cum a fost cu scara și cum decurg procesele, cum se descurcă în labirintul lor...

Amintindu-și că doamna E. nu asistase la discuție atunci, în seara când descinseseră pe aceste locuri, și observând privirea ei întrebătoare, adăugă:

- O să afli numaidecât despre ce e vorba.

Cotiră către vie, iar Nanu, șontâc-șontâc, le ieși înaintea.

- Salut, Nanule, zise, vesel, domnul E. Ce-i cu tine, măi băiatule, așa te lauzi? Ce-nseamnă cârja asta?

Nanu, un ins scund și gras, aproape rotund, cu burta revărsată peste centură, îi întinse mâna dreaptă, în timp ce, cu stânga, se ținea, strâns, de cârja proptită subsuoară.

- Salut, răspunse el. Sărut mâna, doamnă. Bine-ați venit pe la noi...Cârja? Fir-ar a dracu de cârjă, ce să fac? M-a pus dracu de m-am suit pe-o scară, la pod, și, nu știu cum, mi-a fugit picioru. Am căzut, de-acolo, de sus, vreo patru metri. Norocu meu c-am dat pe-o parte...Altfel, mă lua dracu...Da și așa, am zăcut aproape-o lună...

- Îmi pare rău, îl compătimi domnul E. Slavă Domnului că acum poți umbla. Încet, încet, îți revii tu...

- Dracu știe, clătină Nanu din cap, mohorât. Îs cam slăbit. N-am putere. Iote, venii până aici, și obosâi. Acu, mi-i greu să mă-ntorc în pat, acasă...Mi să pare drumu prea lung. Știi cântecu ăla: Nu știu, dealu s-a lungit, or eu am îmbătrânit...

Nanu zâmbi, schimonosindu-și, ușor, chipul cu trăsături încă ferme, decise, dar devitalizate de suferință.

- Atâta că la mine nu-i vorba acu numai de bătrânețe..., adăugă el, înnegurându-se.

- Te duc eu de braț, se offeri domnul E. Mergem ce mergem, ne oprim, iar pornim...Nu-i nici o grabă...

- Nu, mulțumesc, nu, se apăra Nanu, nu-i nevoie. Mă întind o țără aici, în covercă. De-aia am și venit, să văd ce mai e pe la vie, pe sub pădure...Cât mai sunt ale mele, via și bucata asta de fâneață, cu lemne cu tot, până la Cerăt, cam o sută de metri...După aia, dă-le dracu...

Domnul E. cunoștea istoria dramatică a retrocedării, dar, din delicatețe, se arătă complet neinforma. Îl știa pe Nanu încă din vremea copilăriei, și toate aceste întâmplări de acum, tot contextul, conversația, peisajul însuși, prezența lor aici i se păreau complet ireale, neverosimile.

...Le présent nous échappe, et nous ne vivons vraiment que dans le passé – Anatole France.

- Vrei să le vinzi? întrebă el.

- Nu, zise Nanu, întristându-se și mai tare. E-o poveste lungă, mi-ar trebui o zi-nțteagă să ți-o spun...Nu vreau să le vând, nici via, nici fâneața, nici cureaua asta de pădure, că și muma, și eu am muncit aici toată viața. Dar și-au pus ăștia în gând să mi le ia.

- Zău? se miră domnul E. Cum așa? Glumești...Cine să ți le ia? Ce-i al tău, e-al tău. S-a terminat cu naționalizările, cu colectivizările...

Nanu îl privea cu condescendență. Îl întrerupse:

- Lasă, mă, tu, naționalizările și colectivizările. Dă-le dracu, nu de ele-i vorba.

- Dar de ce?

- De retrocedare. Uite, ăia, ai lu Negustoru, care locuiesc în București, și au bani, fir-ar ei ai dracu, pot plăti avocați, funcționari, dracu mai știe ce, ăia, pe care eu, să fiu al dracu dacă, în cincizeci de ani, i-am văzut în sat măcar o singură dată, vin acu și pretind că via nu-i a mea, că-i a lor. Auzi? Și nu numai via, ci și fâneța, și petecu de pădure, și – ridică el glasul – acu, la urmă, cer și coverca.

- Coverca asta?

- Asta, mă, asta, fir-ar ea a dracu. Coverca asta.

- Ce să facă ei cu coverca asta? Întrebă domnul E., într-adevăr uluit. I se părea că totul alunecă, iar, în irealitate.

- Nu știu.

Palid, Nanu căuta din priviri un loc unde să se așeze. Domnul E. îl luă de după umeri, îl sprijini ușurel și-i găsi un asemenea spațiu, mai comod, pe o brazdă de pământ, acoperită cu iarbă.

- Mă scuzați, doamnă, murmură Nanu, dar îs slăbit, m-a distrus căzătura aia, fir-ar ea a dracului, și m-au distrus și ăștia, cu retrocedarea lor, fir-ar mama lor a dracu...

- Stai, mă, stai așa, nu te repezi, nu te agita, că-ți faci singur rău, încercă domnul E. să-l potolească. Hai să le luăm pe rând...

- Ce să luăm pe rând? strigă Nanu, de pe brazda lui, fluturând cârja. Ce dracu să luăm pe rând? Mă, tu nu-i cunoști. Au venit, au umblat încolo-încă, pe la târg, pe la comună, pe deal, le-a plăcut via, le-a plăcut că ea dă-n fâneță și-apoi în pădure și – gata.

Domnul E. îl opri:

- Nu se poate. Există legi. Nu ia fiecare ce-i convine, ca-n codru. Retrocedare, retrocedare, foarte frumos, foarte civilizat, perfect normal, dar după lege...

Nanu scormonea cu cârja într-un mușuroi de furnici. Încerca, probabil, să se calmeze.

- Da, mă, rosti el. Da, ai dreptate, după lege...Exact așa zăc și ăia...Că legea-i de partea lor...Și nu numai ăia din București, ci și moș Cocârțală...îl mai ții minte?

- Nu.

Nanu clătină din cap a negație:

- Ba-l ții. Dar l-ai uitat, că ești plecat de mult. Moșu ăla, gras ca un porc – să mă iertați, doamnă - , care cânta pe la nunți din clanaret. Nu era lăutar, era cioban, ți-amintiși?

- Parcă, ezită domnul E., dar, oricât se străduia, nu putea reconstitui, în linii cât de cât ferme, personajul.

Nanu renunță la încercările sale mnemotehnice și își continuă relatarea:

- Fir-ar el al dracu, odată, demult, la un chef, i-am dat o sută de lei...ăia erau bani atunci. Și iote ce-mi face acuma...Așa-i omu, fir-ar el al dracu de om. Nu zăc de toți, se reculese el, dar unii-s mai răi decât câinii...

„Omul este un animal nebun”, îi apără în minte domnului E. un vers semnat de Peter Weiss. Omul e o ființă care și-a ratat șansa: așa afirmă, deseori, domnul E. Ființă întru moarte, *Dasein zum Tode*? Ființă întru mântuire? Făcu un efort să se smulgă din aceste gânduri și să-și îndrepte atenția spre cel care-i vorbea.

- Pe Cocârțală l-au plătit, continuă Nanu. Am aflat, că vorba umblă mai al dracu ca apa...

Epuizat, ștergându-și broboanele mari de sudoare, ce-i acopereau fruntea, Nanu tăcu. Puse cârja pe iarbă și își aprinse o țigară.

- Fumezi? îi întinse el pachetul de Carpați domnului E.

- Nu, am renunțat.

- Bine-ai făcut. Eu nu pot. Am încercat să mă las, dar nu pot. Cât am fost bolnav, am zâs că scap și de fumat. Când colo, hop! Țștia cu retrocedarea. A venit moș Cocârțală la poartă, n-a vrut să vorbească cu muiera, numai cu mine, fir-ar el al dracu...

- Nanule, începu domnul E., poate că te necăjești degeaba. N-au decât să spună pretenții ăia și cu Cocârțală ce doresc. Treaba lor. Dar eu te întreb: Au acte? Pot proba ei cu acte că via, fâneța, pădurea sunt ale lor?

Nanu își sprijini capul pe un umăr, dezarmat de ignoranța domnului E.

- Nu le cere nimeni acte, asta-i problema. Tu, iartă-mă, dar mă și mir, când aud ce spui, tu pe ce lume trăiești? Nu le cere nimeni nici un act, că nici eu n-am acte. Dacă ăia fac rost de martori – știi și tu ce ușor găsești martori, când ai bani -, gata, și terenul, și imobilul sunt ale lor.

- Imobilul, articolă, cu oarecare nesiguranță, domnul E., imobilul vrea să fie coverca asta, nu?

- Coverca. E-adevărat că eu am găsit aici un par, pe vremuri, când am ridicat coverca asta – stâlp de susținere, declară ei -, dar cine știe cine l-o fi înfipt în pământ, la capătul locului... Nu, urlă ei, noi suntem proprietarii de drept, via e-a noastră, fâneța-i a noastră, gorunii-s ai noștri, coverca-i a noastră. Să ne fie retrocedate.

- Și?

- Și ce? Nimic. Ne judecăm. Au martori, au avocați...

- Ce martori? De unde martori, de vreme ce pretențiile lor sunt fără temei? Or avea ei bani, dar și riscul e mare...Mărturia mincinoasă...Nu mi se pare că-i atât de simplu să vii cu martori, cum să mă exprim, credibili...

Nanu făcu un efort și, ajutat de domnul E., se ridică.

- Parcă-i mai rău jos, gemu el. M-apasă pe șold...Ziceai de martori. Păi, unu-i Cocârțală. Altu-i Ludaie și al treilea-i Troacă. Ce spui tu, de temei, ne-teimei, fără temei, pretenții, astea-s, iartă-mă, copilării, pentru voi, care trăiți la oraș, și nu știți cum merge treaba...Și încheie, pe un ton categoric: Au trei martori. Și pe toți trei i-au plătit.

...le mal n'est que la privation du bien, privation qui trouve son dernier terme dans le néant – Saint-Augustin.

- De unde știți? îndrăzni și doamna E. o întrebare.

Nanu, înțelegându-i nedumerirea, explicabilă prin necunoașterea, în plan sincron și diacronic, a oamenilor din partea locului și a împrejurărilor complexe, în care-și duc existența, răspunse calm și detaliat:

- Doamnă, mi-au mărturisit chiar ei, Ludaie și Troacă. La restaurant. Eram numai noi trei, că moșu ăla, Cocârțală, avea o ședință, el îi pe la un partid, pretinde că-i „om politic”, fir-ar el al dracu, eram toți trei asupra unui pahar cu tărie, și, din vorbă-n vorbă, Troacă, el se-mbată-ntotdeauna primul, mi-a zâs: - Nanule, să știi că ai dat de dracu. – De ce, mă? l-am întrebat eu. – Păi, fiindcă ăia din București l-au umplut de

bani pe Cocârțală, dar și noi am primit...Cocârțală a luat mai mulți, că el, cu politica, are oameni, legături...- Bine, mă, fir-ați ai dracu, am zâs eu, voi primiți bani de la ăia și pe urmă veniți și beți la o masă cu mine? Nu vi-i rușine?

Heureux l'homme simple dont le cœur est toujours jeune! – Etienne Pivert de Senancour.

- Și acest domn ce-a răspuns? se interesă doamna E., pe care cazul o intriga, ba chiar o revolta, într-o măsură apreciabilă. Cum adică? O inițiativă atât de lăudabilă, necesară, reparatorie, benefică, din punctul de vedere material și, dacă vreți, și moral, mai ales moral, pentru generațiile de azi și de mâine, să fie compromisă, în halul acesta, de...Cocârțală, Troacă, Ludaie...

- Domn, pe dracu! Țăla nu-i domn, doamnă. Țăla-i un...scuzați, era să zăc ceva urât, ăla-i un porc...Ce să răspundă? S-a uitat la mine, l-a luat de mână pe Ludaie și au plecat. Când s-au ridicat, Troacă mi-a aruncat, așa, peste umăr: - Bă, tu, în loc să ne mulțumești că ți-am spus, tu ne-njuri, de față cu lumea. Las', că vezi tu pe dracu...

Et, `a la fin de tout, on s'aperçoit que personne n'est capable réellement de penser `a personne, fût-ce dans le pire des malheurs – Albert Camus.

x

Doamna E. nu mai înțelegea nimic din acest mecanism umano-legislativ, atât de încâlcit. Încât tăcu și făcu un pas spre cărare.

- V-am obosit cu necazurile mele, zise Nanu, sesizând mișcarea ei și fiind el însuși ostent, livid. Dar să știți că mă bucur de întâlnirea cu dumneavoastră, li se adresează amândurora. Parcă mi-am mai schimbat gândurile...Acum, mă duc să dorm vreun ceas, în covercă...Până mai e a mea, răsese el. După aia, dă-o dracului de covercă...Nici nu mai e mult și-o să tot dorm. Șef de cadre la cimitir...

Mais toute doctrine de l'immortalité suppose une préoccupation tragique de la mort – Denis de Rougemont.

Domnul E., impresionat de pesimismul profund al personajului, îi strânse mâna, se strădui să-i dea un strop de curaj, apoi plecă, împreună cu soția sa, spre satul pitoresc, liniștit, situat, într-un cadru natural atât de sănătos – și pentru minte și pentru trup -, la poalele muntelui. Drumul se desena, gălbui, vag, prăfuit, sub coroanele unor nuci tenebroși, care dominau tufișurile de rugi. Depart, în față, spre apus, zăvoiul și râul păreau a genera o lumină rece, străină.

La tristesse est une complication. Jamais je ne cherchais `a analyser mon bonheur – André Gide.

- Când mergem acasă? auzi el un glas mic, exact alături, lângă umăr, după câteva minute lungi de tăcere.

- Glumești? Sau îți închipui că ne-am rătăcit? Fii liniștită. Acesta-i drumul spre casă.

- Știu, știu. Altceva voiam eu să spun. Când mergem a – ca – să?

- A, da! Am priceput. Nimic mai simplu. Doar să mă gândesc puțin, să fac niște calcule...De pildă...mâine.

CĂLĂTORIA

Je me couche, et je m'endors en paix,/ Car toi seul, o Eternel! tu me donnes la sécurité dans ma demeure.

Domnul E. stinse lumina și încercă să adoarmă. Alături, soția sa respira calm și ritmic, semn că dormea profund. Foarte bine, gândi el. Măine, avem de făcut un drum lung, cu autocarul. Optsprezece ore...Un frison de îngrijorare îi risipi complet relativa somnolență, pe care izbutise să și-o inducă. Își aminti spusa unui mare gânditor, Blaise Pascal, dacă nu se înșela, potrivit căruia toată nenorocirea omului vine de acolo că nu știe sau nu vrea să stea pe loc...Oare cât o fi ora? Douăsprezece? Unu? Se temea că va fi prea obositoare călătoria pentru doamna E. În alți ani, străbătuseră traseul, dus-întors, cu Andrei, în mașinuța lui, dar acum băiatul tocmai și-o vânduse și încă nu găsisese alta, care să-i fie pe plac. În plus, se pregătea de examene, ca și Lucia. Pe de altă parte, Lizuca terminase bacalaureatul și le transmisese dorința ei imperioasă, și, evident, măgulitoare, de a fi prezenți la serbare, cum fuseseră, cu doi ani în urmă, la serbarea lui Andrei. Poți să refuzi asemenea invitație? Poți să amâni călătoria? Dana le pregătise o surpriză. Dar surpriza nu mai era integral surpriză, fiindcă, dorind să le facă, mai devreme o bucurie, le spusese, la telefon, că vor merge, numai ei doi, domnul și doamna E., la Bruxelles, aproximativ o săptămână, la Mioara, prietena Danei. Va fi minunat, o să vedeți, îi asigurase. Mioara - pe care, de altfel, ei o cunoscuseră cândva -, e o gazdă admirabilă, Nuțu, soțul ei, tot așa, un om tonic, prietenos, cumsecade, iar copiii, Tudor și Dănuț, încălzesc și mai tare atmosfera. Apoi, orașul în sine...Și veți călători cu trenul, pe malul Rinului. Fluviul, peisajul, castelele...Mioara o să vă ducă și la Waterloo...

Domnul E. își aminti șirul geamantanelor din hol, trecu, mental, în revistă teancul de acte – pașapoarte, invitație, asigurări medicale -, făcu, încă o dată, calculul banilor. Totul era cum se cuvine. Atunci, de ce nu putea dormi?

Voyager est, quoi qu'on puisse dire, un des plus tristes plaisirs de la vie – Madame de Staël.

Duminica trecută, vorbiseră la telefon cu părinții domnului E. – sănătoși amândoi, slavă Domnului, și-ndelungați în zile. – În această clipă târzie din noapte, parcă pentru a-și speria și mai tare somnul, domnul E. revăzu, ca-ntr-o străfulgerare, sălile spitalului, o revăzu pe soția sa sub perfuzii, și o revăzu, iar, peste ani, dusă și adusă spre și dinspre blocul operator. Retrăi atacul de panică ce-l zguduise, brusc, într-o dimineață, pe la ora două, când ea era internată și el, ațipind, alunecase în acel interval nebulos dintre luciditate și angoasă. – Vorbiseră, deci, la telefon cu părinții – deprindere statornicită de foarte multă vreme: duminica, în zori, are loc un succint schimb de informații.

- Când plecați?

- Duminica viitoare, exact peste o săptămână. Am cumpărat biletele, avem vize, totu-i pregătit.

- Și cât stați?

- V-am mai spus: o lună. Am cerut viză pentru treizeci de zile.

Pauză.

- Atât de mult?

- Nu-i chiar așa de mult. Atât e valabilă viza.

Din nou pauză. Încărcată de bine cunoscute vibrații, un fel de unde, pe care receptorii, antrenati de-a lungul timpului, ai domnului E. le înregistrează precis și disforic.

- Și aici când veniți?

- După ce ne întoarcem. Spre toamnă.

O întrerupere ceva mai lungă. Previzibilă, desigur, ca și riposta ce-i va urma, aleasă, probabil, cu grijă, după o mult exersată artă. Dragostea, își aminti domnul E. o sentință a lui La Rochefoucauld – se înșela, cumva? – se aseamănă, uneori, mai degrabă urii decât iubirii. Dar dragostea părintească, dar cea filială? Dar controversatele raporturi între eros și thanatos, între eros și agape? Dragostea, i se părea domnului E., este dorința – și puterea – de a trăi în locul cuiva anume, spre a-l proteja, dat fiind că existența e insuportabilă. Ura – din același motiv – este efortul de a-l face pe altul să trăiască în locul tău...Despre marea, suprema dragoste vorbește, atât de limpede, apostolul Pavel, în una din vestitele sale epistole. Dar vorbesc, desigur, și Psalmii...

Je t'aime, ô Eternel, ma force! Eternel, mon rocher, ma forteresse, mon libérateur!

Conversația telefonică își urmas cursul:

- Bine. Acolo – o lună. Iar aici – trei zile...Dacă așa crezi tu, fă așa. Noi n-avem nici o putere...

Domnul E. cunoștea acest străvechi mecanism al culpabilizării și victimizării. El, mecanismul, este o garanție a dependenței, prin suferință și tracasare.

- Cum trei zile? zisese. În octombrie, da, am stat puțin, căci am depins de prietenul nostru, care ne-a dus într-acolo cu mașina lui, și ne-a adus, de acolo, tot cu mașina lui, aici, acasă. Dar în decembrie, nu-i posibil să fi uitat, am petrecut împreună trei săptămâni...

- Da de unde! Trei zile. Nici pomeneală de trei săptămâni. Știm noi. Să nu-ți închipui că nu știm.

Domnul E. se crispă și acum, cum se crispase și atunci, pe durata conversației. Argumentele n-au nici un rost, nu sunt luate în seamă, tot ce contează este menținerea unei situații absurde. De aceea, trebuie să te împaci cu ea, să dai dovadă de tact, să uiți, să treci cu vederea reproșuri rostite și nerostite. Așa arată viața trăită sub imperiul neliniștii și al interdicției.

- Țin minte perfect, insistase el. Am sosit la sfârșitul lui noiembrie și am rămas până în 17 decembrie. Nu pretind că-i mult, că-i neapărat normal să fie așa, dar acesta este adevărul...

- Poate, dacă spui tu. Eu nu-mi amintesc...

Domnul E. se ridică, ușurel-ușurel, fiindcă soția sa, imediat ce simte că el părăsește camera, se și trezește, și merse, cu picioarele goale, pe covor, până în birou. Un bec

mare din curte lumina tulbure și această parte a apartamentului. În hol, domnul E. își zări, o clipă, silueta și chipul în oglinda pe care, cu ani în urmă, soția sa o instalase acolo. Ea s-a ocupat, întotdeauna, de componentele practice ale vieții de familie, reușind să le armonizeze pe acestea cu munca ei, complet diferită de ele. Interveniseră, apoi, un fel de neo-activiști, buni prieteni, care, în vânătoria lor de susținători, îi împuiaseră capul cu tot felul de elucubrații. Și o determinaseră să se agite mai mult decât îi îngăduia firea sa, activă, e drept, dar prea sensibilă și, mai ales, prea onestă... Doamna E. se îmbolnăvise – după opinia, poate eronată, a domnului E., și din pricina acestui consum inutil și primejdios de energie -, fapt care l-a îndepărtat, cu totul și definitiv, de acei indivizi, pricopsiți, între timp. Căci, în treacăt fie spus, au izbutit să se pricopsească, așa cum au dorit. Dar s-au și descalificat moral, s-au aneantizat. Cel puțin în ochii domnului E., care a recurs, în privința lor, la formula cea mai comodă și mai radicală: i-a eliminat complet din conștiință. Domnul E. nu se ceartă niciodată. Nici nu ține supărare pe cineva. El iartă. Dar pune capăt, brusc, irevocabil, și fără nici o explicație, unei relații, stârnind, mai totdeauna, prin acest mod de a reacționa, o mare uimire. Într-adevăr, domnul E. este atât de bun, încât, cum s-a spus cândva și undeva, pare de-a dreptul crud...

Come out, my people! Come out from her!

Insomnia răscolea aceste amintiri, care au lăsat o dâră adâncă în sufletul domnului E. Ca și când s-ar fi rupt acolo un resort, cu neputință de reparat, sau de înlocuit... Făcu câțiva pași spre sufragerie. Trecând, iarăși, pe lângă oglinda din hol, își privi chipul, preț de câteva secunde, în apele ei, cu un sentiment rece, de înstrăinare.

Au contraire d'en être effrayée j'ai vu s'opérer ce vieillissement de mon visage avec l'intérêt que j'aurais pris par exemple au déroulement d'une lecture – Marguerite Duras.

I se păru că seamănă, tot mai vizibil, cu bunicul dinspre tată. Mustața, părul tuns scurt, forma craniului. Îl știa pe bunicul său din fotografii. Și, poate, din unele amintiri, într-atât de uitate, însă, încât nu mai izbutea să le detașeze de rigiditatea mortuară a fotografiei. Dar, dincolo de eventuale asemănări, existau, mai mult ca sigur, și deosebiri, mari, enorme, și nu doar în fizionomie, așa cum dovedea, probabil, chiar insomnia de-acum. Și un anumit tip de angoasă... Atât s-a vorbit despre această angoasă, reflectă domnul E., revenind în birou, încât a ajuns să nu mai însemne nimic: precum problemă, superb, deosebit, treabă, reformă, democrație, presă, mici și mijlocii, investor strategic, economie de piață etc. Limbajul de lemn este, într-adevăr, palingenic.

C'est assez! Maintenant, Eternel, prends mon âme, car je ne suis pas meilleur que mes pères.

Încercă să citească. Dar, de la o vreme, sătul de-atâta text – de-atâtea texte -, a devenit extrem de selectiv în ce privește lecturile. Se opri, puse cartea deoparte, contemplă geamantanele. Unul dintre ele provenea chiar din Germania, l-au primit de la Dana, cu vreo patru ani în urmă. Altul a fost cumpărat de el, demult, la Tbilisi, fusese acolo la o întâlnire literară internațională. Andrei era micuț atunci, tocmai începuse să vorbească și întreba mereu de el, unde e, ce face, când se întoarce... Mult a mai umblat această geantă de voiaj! L-a însoțit pe domnul E. și în Italia – în Sicilia, la Roma, la Padova, la Veneția -, tot la o întâlnire literară. Veneția, oraș atât de

minunat, spune domnul E., care a dus-o acolo, o dată, și pe soția sa, încât ai crede că nici nu există...

Mais on y respire une odeur de mort somptueuse qu'il n'est pas facile d'oublier par la suite – Louis-Ferdinand Céline.

Și în Germania s-a peregrinat docila sacoșă de câteva ori. Domnul și doamna E. au avut-o cu ei, pe vremuri, și în Ungaria, și în Cehoslovacia, poate și în Bulgaria – nu mai ține minte acest din urmă amănunt. Și, evident, în toate călătoriile întreprinse aici, în țară: la Predeal - mirificele vacanțe montane, încărcate de atâtea și atâtea amintiri...-, la Olănești - inițiativă ghinionistă, programată de doamna E., cu cele mai bune intenții, dar fără să-și consulte soțul, exact în perioada când asculta perorațiile vechilor prieteni, deveniți, subit, înverșunați politicieni -, în localitatea natală a domnului E., în capitală...

M-am plictisit de sârmana geantă scofâlcită, își zise domnul E. O s-o las la Dana, s-o arunce. Sau s-o ducă la vreun muzeu. Zâmbi. Se așeză în fotoliu. Un simțământ proaspăt, ca un lujer, îi cuprinse sufletul, când se gândi, instantaneu, că, în scurt timp, foarte scurt, îi va revedea pe Andrei, pe Lizuca, pe Dana. Și orașul, bine înțeles.

Tout ayant déjà été vécu dans l'imagination, la mémoire ou la littérature, chaque pays connu ne peut que se réduire à son poncif – Jean-Pierre Richard.

Anul trecut, în octombrie, acompaniați, evident, de fidela geantă, ajunseseră la părinții domnului E., cu o zi înainte de a-și face apariția și frate-său, cu soția lui. Cei doi frați nu se mai văzuseră de opt ani. Ce performanță! La sosire: o mare surpriză. Au aflat că li s-a rezervat o altă odaie decât cea consacrată lor de mai multe decenii. Fapt minor? Indiferent? Adiafora? Poate. Dar, poate, în egală măsură, un semn, un semnal.

- Ce semnal? întrebasese doamna E. cu bună-credință și naivitate, deși fusese nedumerită și ea de această incomprehensibilă schimbare.

- Nu mă hazardez în interpretări, nu vreau să păcătuiesc, dar e ciudat, e un gest brutal, mai ales că nu ni se explică motivul translației. Cu atât mai mult, cu cât eu am spus, mereu, că doresc să fie și să rămână a noastră încăperea aceea. Evident, doar pe durata sejurului... Preferința mea se justifică numai prin discreție și delicatețe. E o aripă mai izolată a casei, există și un mic antreu, se poate fierbe acolo o cafea, există o ieșire separată...

- Nu-i nimic, răspunsese doamna E. Și aici e comod...Bucură-te. Uite ce vreme frumoasă e azi. Nu mai problematiza.

- Firește. De altfel, nu problematizez. Observ.

A doua zi, veniseră frate-său și cumnată-sa. Apariția lor a debutat cu o nouă și uluitoare surpriză: cumnata domnului E., abia intrată pe poartă, s-a repezit la doamna E., a luat-o de mână și a tras-o după sine în beci, departe de privirile și de auzul celorlalți. Acolo, de ce oare?, i-a cerut, precipitat, și cu lacrimi în ochi, iertare. Gest impresionant, care a năucit-o pe doamna E. Apoi, într-o atmosferă tensionată, familia a încercat să dobândească, atât cât se putea, aparența unui întreg, a unei structuri organizate spiritual. Dar, din păcate, nu s-a izbutit acest lucru. Cu un debit verbal amețitor, derutant, ca o perdea de fum, domnului E. i s-a demonstrat, de cei doi noul-sosiți, prin evidența materială a diverselor obiecte și printr-o argumentație fără replică, ce contribuții însemnate au ei la propășirea gospodăriei – modificări,

investiții, garduri, livezi -, inițiative asupra cărora el, domnul E., nu a fost consultat nici măcar o singură dată. Exasperant pentru oratori era, probabil, faptul că domnul E. – acesta-i obiceiul lui – nu ripostează, nu întreabă, nu-și arată mirarea, necum indignarea. El ascultă, în aparență atent, și tace.

Le présent du passé, c'est la mémoire; le présent du présent, c'est l'intuition directe; le présent de l'avenir, c'est l'attente – Saint-Augustin.

Prânzul – în curtea luminoasă, înverzită, unde și el a copilărit – a fost unul din momentele cele mai aiurite din viața domnului E. Și acum, în toiul nopții, se minunează, amintindu-și-l. Deși n-a băut nici măcar un strop de alcool, deși, altfel spus, a rămas lucid și atent, tot timpul, deși „a participat” la respectiva agapă familială, domnul E. nu mai ține minte nimic, absolut nimic, din ce s-a mâncat și s-a vorbit, timp de – nici asta nu știe –, cât a durat masa. Totul s-a petrecut ca în vis, ca în transă. I-au rămas, abia desenate în memorie, fragmente din discuția purtată, ceva mai târziu, cu frate-său, în antreiașul acela, devenit, dintr-o dată, străin, unde a intrat doar la un pas dincolo de prag, a intrat fiindcă voia, neapărat, să aibă o conversație rezonabilă, referitoare la soarta bătrânilor. Dar nu s-a ales nimic din discuție, din pricina acelei perdele de fum, a retoricei aceleia debordante, care – presupunea el – are menirea de a masca eșafodajul, poate inconștient clădit, al semi-excluderii sale. Dar dacă atare presupuneri sunt fantasmagorice?

Fapt e, însă, că uitarea totală de care am pomenit – reacție entropică, de apărare, la redundanța discursului agresiv și, de ce nu?, disimulant – ar merita, poate, o analiză. Așa, ca exercițiu pur intelectual. Dar domnul E. nu se simte îndemnat s-o facă. La ce bun? Le dă mână liberă specialiștilor de la sesiunea de comunicări, sesiunea aceea bine cunoscută, pe plan intern și internațional...Doar că ei, specialiștii, nu dețin datele problemei. Și, dacă nu au la îndemână datele problemei, cum să rezolve, practic, problema? Ca urmare, siliți de împrejurări, deși ar fi o adevărată provocare, lăsăm nerezolvată problema. Ce câștigăm, de fapt, dacă încercăm să o rezolvăm? Mai ales că, oricum, n-o putem rezolva. De ce? Ei, de ce! Nu-i atât de simplu în treaba asta...

La câteva zile după întoarcere, doamna și domnul E. au recapitulat, dimineața, la cafea, fără rigoare științifică, peripețiile călătoriei.

- Totuși, dacă stau să mă gândesc, zisese doamna E., după îndelungi luări de cuvânt, de-o parte și de alta, ce-a fost toată parada asta de realizări, toată acea trăncăneală, Doamne iartă-mă!? De ce n-am putut vorbi și noi, ca oamenii, liniștiți și bucuroși că ne-am întâlnit? Nu l-ai văzut pe frate-tău de aproape un deceniu...

Domnul E. își căuta cuvintele.

- S-ar părea că totul e un vâl, sub faldurile căruia acționează – deliberată sau nu, instinctivă sau nu – o intenție tenace și clară.

- Care?

Domnul E. își mușcă ușor buza de jos.

- N-o bănuiești?

- Nu. Pe cuvântul meu...Asemenea subtilități mă depășesc.

- Să ne alunge. N-ai observat? Și bătrânii au reticențele, ezitățile, sfiala unor musafiri. Cât despre noi, s-a recurs la o semiotică obiectuală, relativ ușor de interpretat. Mutări – pentru a înțelege că suntem, oricând, transferabili, inclusiv în stradă. Plantări de

pomi – din care, vrei-nu vrei, alegi, ori supravegheat, ori pe furiș, dar cu inima strânsă. Instalații sanitare – utilizate cu mare grijă, și chiar sub admonestări, fiindcă n-am contribuit...

- Dar nici n-am fost întrebați. Poate am fi contribuit..., se miră doamna E.

- Tocmai. Și ai să vezi. Când vom mai merge, vom păți la fel. Adică, imprevizibile componente vor întregi sistemul de semne, construit, ani întregi – admit: construit inconștient, sau, poftim, sub un imbold subconștient - , cu atâta meticulozitate.

Doamna E. nu părea foarte convinsă de cele auzite. Nici soțul ei nu avea pretenția că explicația furnizată de el este cea corectă.

- Să presupunem că ai dreptate, zise doamna E., deși mă îndoiesc. Dar de ce să se fi constituit acel...sistem de semne, cum îl numești tu?

Domnul E. ridică din umeri. Își terminase cafeaua și se simțea cuprins de o mare oboseală, numai la gândul că ar trebui continuată această dezbatere, ce dura de atâta amar de vreme.

- Nu știu. Mi s-a acrit să ne tot frământăm în zadar. Însă balansul culpabilizare – victimizare e un mediu propice pentru chinuirea de sine și pentru terorizarea celorlalți. Nu este exclus ca eu și frate-meu, poate și unul dintre bătrâni, să fim țintele egoului supradimensionat al celuilalt. Acest ego ar putea fi, într-o construcție astfel imaginată, și, eventual, strict imaginară, sursa de energie ce alimentează mecanismul dominării, prin dezbinare. Așa s-ar explica suspiciunile nemotivate, inautenticitatea discursurilor, ca și când ar exista, undeva, în spatele a ceea ce se vede, șoapte și denigrări, iscusite încercări de învrăjbire, mici picături de otravă...

- Prea complicat. Și, poate, nedrept...

- Nu neg. Dar nimic nu ne împiedică să...eu știu?...să fabulăm. Așadar, punctul de plecare ar fi, spre exemplu, acesta: bătrânii doresc, în mod abisal, să fie singuri. Asistați, la comandă, și necondiționat, ceea ce e imposibil, dar singuri. Pare paradoxal, dar, judecând, la rece, întreaga istorie, nu putem ocoli o atare concluzie. Dacă n-ar fi dorit să fie singuri, ar fi acum cu noi. Au refuzat, vehement, o asemenea eventualitate, încurajați, curios!, exact de frate-meu și de soția lui, care le-au oferit o alternativă, ce, evident, a eșuat, spre – îmi închipui – bucuria secretă a tuturor. Și astfel, membrii micului grup familial au fost antrenați într-o mișcare centrifugă. Pe de altă parte, distanța, la rândul-i, favorizează buna funcționare a mașinăriei, a balansului de care-ți vorbeam. Într-adevăr, de la distanță te poți lamenta, în voie, și pe bună dreptate, că ești singur, și, în consecință, poți acuza. Dar, dacă renunțăm la sentimentalisme și devenim lucizi, observăm și reversul. Anume, nu doar părinții sunt privați de prezența copiilor, ci – fapt la fel de grav – și copiii sunt lipsiți de prezența părinților. În plus, la distanță fiind, copilul – fiu, fiică – este perfect apt de a se învinovăți perpetuu, și de a asculta, la nesfârșit, aluzii, văicăreli, acuze...Nu e deloc confortabil, încheie domnul E. lunga sa analiză.

Doamna E. îl privea, gânditoare. Relațiile din familia ei nu fuseseră și nu erau atât de complicate.

- Din păcate, reluu domnul E., încercând să risipească disforia generată de întoarcerea pe toate fețele a unei asemenea teme, specialiștii ăia, știi tu care, deși dispun de instrumentele teoretice și practice adecvate, nu cercetează subiecte de acest tip...Rău

fac...Poate că, dacă s-ar dedica unor domenii precum acesta, i-ar sponsoriza investorul strategic de pe strada vecină...

Doamna E. nu mai interveni. Se întoarse spre fereastră, atrasă de primele raze ale soarelui. Erau obositoare, deprimante aceste încercări de a găsi cursivitatea logică a unor fenomene lipsite de logică.

- Deșertăciuni, rosti domnul E. Regret, îmi reproșez și ce-am spus și ce-am gândit. Singura ființă omenească pe care ai dreptul s-o învinovățești ești tu însuși. Ipoteze? Interpretarea gesturilor celuilalt? Sunt oglinda, sunt proba propriei tale mizerii lăuntrice. Într-o asemenea lume, fiecare rămâne singur. Nu poți trăi în locul altcuiva, al nimănui. Și nimeni nu poate trăi în locul tău.

La méchanceté humaine, qui est grande, se compose, pour une large part, de jalousie et de crainte – André Maurois.

x

Da, își zise domnul E., lăsându-se pe speteaza fotoliului...Nimeni nu poate trăi în locul altcuiva. Nici un om nu se poate substitui, existențial, altui om. Și nici nu și-l poate subordona integral, nu poate încerca să și-l asume, fără a declanșa drame – tăcute, umile, poate, dar nu mai puțin dureroase. De ce se amestecă un om în viața celuilalt? De ce se împovărează cu ea? Abia dacă o scoate la capăt cu propria-i viață. Dar o scoate oare la capăt? Și atunci, cum de-și îngăduie să-i judece pe alții? Mai bine și-ar ajusta gesturile după capacități. Mai bine ar fi atent la decizii. Căci din libertatea lor, plină de exuberanță, se nasc, instantaneu, viitoarele lațuri și servituți. Uneori, viitoarele, nevindecabile, chinuri lăuntrice. Ești liber să iei orice decizie dorești, dar ești complet dependent de consecințele acestei decizii. Iată, spre pildă, un cunoscut al domnului E., poetul M., om inteligent și sensibil, a jignit, a rănit, odată, luat de val, făcând pe intransigentul, o persoană, care nu-i greșise cu nimic și care nu merita, în nici un fel, afrontul acela. M. n-a ținut seama de avertismentul amical al domnului E., care, știindu-i delicatețea sufletească, a prevăzut ce se va întâmpla peste o vreme, atunci când febra și febrilitatea momentului se vor tempera și vor trece. Ei bine, acestea au trecut, toți s-au dus, împăcați, pe la casele lor, iar M. s-a trezit, dintr-o dată, singur, față în față cu propria-i conștiință. Iar de aceasta nu se poate ascunde niciunde, acesteia nu i se poate sustrage nici măcar o clipă. Conștiința ultragiată e cel mai teribil tortionar. Simpaticul M., pe care domnul E. îl iubește, i-a mărturisit acestuia, de curând, cumplitele sale regrete...Oricât încearcă, nu poate uita gestul său necugetat de atunci. Se știe: incapacitatea eului de a uita propriile experiențe negative poate fi un simptom al nevrozei.

...l'oubli, le sommeil, l'avant-goût délicieux du néant – Anatole France.

Domnul E. se ridică din fotoliu, merse, tiptil, în bucătărie – acolo e un ceas de perete – și constată că se apropie zorii. Era ora trei. Din dormitor, susura aceeași respirație inocentă, care-l asigura că soția sa își continuă somnul. Se duse și se întinse pe pat. De data aceasta, adormi cvasi-instantaneu. A doua zi, la ora 14 fix, se afla, alături de doamna E., în autocarul cu destinația Munich.

L'Eternel te gardera de tout mal,/Il gardera ton âme;/ L'Eternel gardera ton départ et ton arrivée,/ Dès maintenant et `a jamais.

O ZI BUNĂ

Ziua bună se cunoaște de dimineață. Zicală veche și, probabil, înțeleaptă, verificată și răsverificată de cine știe câte generații – dacă excludem, firește, orice înclinație spre antifrază, sau spre ironia amară. Oricum, e mai prudent s-o considerăm valabilă, în litera ei, doar pentru vremuri patriarhale, arhaice, fiindcă, treptat, s-a adaptat și ea la meandrele drumului nostru spre cele mai înalte culmi de progres și civilizație, culmi plasate când înapoi, când înainte, când la dreapta, când la stânga și chiar când de-o parte, când de alta a direcției de mers ori a orizontului de așteptare. De pildă, în contemporaneitate, dată fiind dezvoltarea fără precedent a științelor, dar și a artelor, dată fiind, dacă vreți, propășirea globală, pe toate planurile, inclusiv pe planul societății civile, ziua bună nu se mai cunoaște exclusiv, sau preponderent, de dimineață, ci în oricare moment al ei. Cum vom încerca să dovedim mai la vale.

La science est grossière, la vie est subtile, et c'est pour corriger cette distance que la littérature nous importe – Roland Barthes.

Domnul E., care, de la un timp, este ceva mai atent cu tabieturile sale, se culcase într-o după-amiază, și chiar adormise, când soneria de la ușă a pornit să zbârnâie prelung și repetat.

- Cine-o fi? a tresărit doamna E. Tocmai ațipisem.

Ea, din pricina atâtor zvonuri sumbre, mai toate confirmate, din pricina spectacolului oferit de informațiile televizate, pline de orori, a ajuns să se teamă de orice.

- De unde să știu? mormăi, nemulțumit, domnul E. Și eu ațipisem...Ce idee, să suni la ora asta!...

Privi spre ceas:

- Uite, e trei, completă el. Mă duc să văd cine-i deșteptul de la ușă.

- Ai grijă! îl sfătui doamna E., alarmată.

Domnul E. își luă halatul pe umeri și se îndreptă spre antreu. Privi prin vizor: văzu, deformată grotesc de lentilă, mutra unui tânăr necunoscut, spilcuit, curățel, cu un rucsac pe umăr. Nu părea bandit. Cel mult escroc sau găinar. Deschise.

- Bună ziua. Mă iertați, se repezi tânărul. V-am deranjat cumva?

- Da.

- Vai, scuzați-mă. Știți, continuă el, în mare viteză, deschizând, cât ai clipi, rucsacul, și scoțând tot felul de cutii, vin din partea firmei – domnul E. nu reținu decât un SC și un SRL -, din Brașov. Am aici diverse obiecte, la un preț foarte avantajos, reducere 50%, dacă, alături de aceste cuțite de bucătărie, de un satâr și un tel, luați și fierul de călcat, modern, cu aburi, trei fețe de masă, un storcător de fructe și un minunat set de

tigăi...Totul vă costă doar – accentuă particula „doar” – două milioane, cinci sute de mii. În magazin, socotiți și dumneavoastră...

- Dragul meu, îl stopă domnul E., îți admir râvna și cadența, și ți le-aș lua pe toate cu plăcere, dar n-am bani...Și te rog să nu mai suni la asemenea ore. În rest, oricând. Ca să-ți mai admir cadența. Însă, între orele 13 și 16, și 22 – 6, nu. M-ai trezit din somn. Tânărul tăcu brusc, își puse calabalâcul în rucsac și plecă.

- Scuzați, zise. O zi bună vă doresc.

Domnul E., morocănos, reveni în dormitor.

- Cine-a fost? îl întreabă soția.

- Unul din ăia care umblă cu marfă prin blocuri și-i deranjează pe locatari. Exact când vin bieții oameni de la serviciu și se odihnesc puțin...

- Ei, lasă-i, zise doamna E. Își câștigă destul de greu pâinea. Mie-mi pare rău de ei.

- De ce?

- Păi, crezi că le este ușor să alerge prin trenuri, pe străzi, pe scări, să sune la uși, cu traista-n spinare? Și să mai fie și binevoitori...

Domnului E. îi veni, dintr-o dată, în minte, bunăvoința înghețată a inșilor din reclame, zâmbetul lor perpetuu, multiplicat, pe ecrane, pe ferestrele magazinelor, pe filele de ziar, pe panouri, pe ziduri, acel zâmbet *figé*, exasperant, inuman.

...la conscience de mieux valoir que ces hommes atténuaient la fatigue de les regarder
– *Gustave Flaubert.*

- Da, asta-i drept, conveni domnul E. De binevoitori, sunt binevoitori. După ce l-am expedit, mi-a urât o zi bună. Chiar așa a zis, textual: O zi bună vă doresc.

- Vezi? Foarte frumos din partea lui.

Domnului și doamnei E. le sărise somnul. Își petrecură restul după-amiezii cu îndeletniciri neinteresante. De exemplu, domnul E. – desigur, sub impresia acelor SC și SRL, auzite în fugă –, își aminti de un tip, care lucrase, cândva, la canalizare, și pe care îl cunoscuse, extrem de vag, cu prilejul unei avarii la subsolul blocului. Cu vreo cinci-șase ani în urmă, îl reîntâlnise, în tramvai. Acela îl salutase, voia neapărat să intre în vorbă, avea pălărie, teniși, o geantă diplomat, și îi spusese, nitam-nisam, că are de gând să-și deschidă o firmă. – Felicitări! îl încurajase domnul E. Cu ce profil?

– Mai multe. Comerț. Presă. Editură. Difuzare de carte, plăci de polistiren, termopane, televizoare second hand, mai văd și eu cum merge piața...Numele proiectatei firme, care, de altfel, se pare, nu s-a mai înființat, i-a atras atenția domnului E. – Știți cum m-am gândit să-i zic? – Cum? – SC Paranoia SRL, răspunsese individul. Vă place? Domnul E., oarecum surprins, nu i-a răspuns imediat. L-a privit pe fostul angajat la canalizare, și-a dat seama, după seriozitatea chipului său, că nu se ia în zeflema și abia atunci a întrebat, la rându-i: - Domnule, dumneata știi ce înseamnă cuvântul acesta, paranoia? – Nu știu exact, dar înseamnă ceva bun. Când m-am certat cu șeful meu – am și fugit de la el, nu-i întreg la minte, de-aia și pornesc o afacere, pe cont propriu -, el a strigat la mine, eu am strigat la el, l-am și înjurat, pe urmă am ieșit și am trântit ușa. Dar n-am plecat de lângă ușă, ca să aud dacă îi mai spune ceva secretarei. – Și i-a spus? – Da. A zis că mă dă în judecată. Dar secretara, mai deșteaptă decât el, l-a îmbunat. Lăsați-l în pace, dom șef, zice, n-aveți ce-i face, paranoia-i paranoie. Fata a priceput că nu se poate pune cu mine, că pierde

oricum...Și nu m-a dat în judecată. Vedeți? Nu-i un nume de firmă, așa, la întâmplare...E-o diplomatie aici...

- Ce faci? îi întrerupse doamna E. reveria.

- Nimic special.

- Atunci vino la cină.

X

A doua zi, domnul E. dădu fuga, în jurul prânzului, până la supermarketul frigorific, să cumpere pâine și apă minerală. În treacăt fie spus, aici pâinea e mai ieftină decât la celălalt supermarket; în schimb, e mai mică. Dincolo, apa minerală e mai ieftină; în schimb, e mai bună. Cum să te descurci? Cum poți. Intri unde nimerești, și cumperi ce ești în stare.

Domnul E. luă, deci, pâine, flaconul cu apă minerală – el pretinde, sau, ca să fim drepti, bănuiește, ori doar glumește, că în acel flacon nu e, de fapt, apă minerală, ci apă de la robinet, din care s-a preparat un foarte izbutit sifon – și se duse la casă. Plăti.

- Mulțumesc. Bună ziua. Mai poftiți pe la noi, îi spuse, cuviincios, casierița. O zi bună vă doresc.

- Ia te uită! se gândi domnul E. Progres lingvistic. Diversificare lexicală și frazeologică. Nu doar pe afișe, ci și în limbajul oral. Inclusiv prin asemenea calcuri. Anglofonia avansează rapid în spațiul francofon. O fi fost pe-aici, poate, ca purtător de agreabile urări, și băiatul acela, cu desaga lui... Și i-a contaminat și pe cei de la supermarket, care, oricum, erau primitivi, civilizați...Își aminti, cu un sentiment de restriște, obrăznicia și strigătele vânzătoarelor de altădată. Ce vremuri oribile! Auzise el, cu urechile lui, cum îl făcuse una cu ou și cu oțet pe un domn în vârstă, iarna, la o coadă, dimineața, foarte devreme, când încă nu se luminase de ziuă. Se dădea lapte, vânzătoarea era înghesuită din două-trei direcții, și, deodată, a răcnit: - Hai sictir, mă, porc bătrân! Și a făcut referire, pe șleau, la nu știu ce atitudine libidinoasă a domnului aceluia, atât de respectabil, care, profitând de întuneric, își permisesse un gest...Pe când acum, poftim: cutare îți vine acasă, la ușă, îți oferă diverse bunuri, tu îl trimiți la plimbare – e adevărat, nu din capriciu, din rea-voință, ci fiindcă nu te ține punga, sau nu te interesează marfa oferită -, dar el nu te-njură. Dimpotrivă, se înclină și rostește, curtenitor: - O zi bună vă doresc. Sau: mergi la cumpărături, pui în coș, civilizat, obiectele dorite, și, la plecare, din nou auzi: - O zi bună vă doresc. Mai cârtim noi, mai criticăm, dar diferența-i enormă. De la „Hai sictir” la „O zi bună vă doresc”, ehe, e drum lung.

Optimist, domnul E. reveni acasă și-i comunică soției că i se adresase și azi urarea aceea, care îi surprinsese plăcut, pe amândoi, cu o zi înainte.

- Da? se bucură ea.

- Da. La magazinul frigorific, știi, cum îl alint eu. Când să ies pe ușă, casierița mi-a spus: O zi bună vă doresc.

- Foarte frumos din partea ei, reluă doamna E. aprecierea de ieri. E încurajator să auzi asemenea cuvinte. Mai uităm de mitocăni.

Prânzirea și se retraseră la lectură și odihnă. Tânărul cu desaga lui modernă – rucsacul – nu mai apărură, telefonul nu sună, poștaşul îi ocoli, încât, până seara, nimic nu le tulbură liniștea. Și noaptea a fost calmă, cu somn lin, odihnitor. Chiar și la știri nu fusese vorba decât de un asasinat, însoțit de jaf, și de câteva accidente: unul aerian, altul feroviar și vreo cinci-șase rutiere. Suportabil. Iar la film, după primele secvențe, care o cam luaseră razna, închiseseră televizorul.

În zori, bine dispuși, au ieșit la obișnuita plimbare și la obișnuitele cumpărături. Aveau de gând să nu rămână prea mult pe stradă, căci iarăși se anunțase o zi caniculară. Dar, îl întâlnește, la colț, pe domnul Pițigăiță, ins cam agitat și catastrofic, însă om citit, cultivat, iubitor de idei și de conversații savante.

- Ați auzit ce ne-așteaptă? întrebă el.

Domnul și doamna E. nu auziseră că ne-ar aștepta ceva, în afară de substanțiale scumpiri. Dar acestea nu mai reprezentau de mult o noutate. Răspunseră, deci, cu toată sinceritatea:

- Nu. N-am auzit nimic special.

- Cum nu? Păi, vuiesc ziarele. Ăștia de la TV tac, la fel ăia de la radio, fiindcă-s aserviți politic. Numai în presa scrisă găsești informații, și nici acolo întotdeauna...

- Noi, zise domnul E., nu mai cumpărăm ziare de cel puțin șapte-opt ani. Sunt scumpe și, se corectă rapid, în parte măcar, pline de prostii. Ca să se vândă...

- Așa este, aprobă domnul Pițigăiță. E, de fapt, o tâmpenie să dai o grămadă de parale pe jurnale. Dar, vedeți, tot mai afli câte ceva. Nu poți fi manipulat chiar așa, cum vrea unul și altul... Fiți atenți: va fi cutremur. Un cutremur de mari proporții. Nu știu exact când, dar va fi. Am citit chiar ieri. Au spus și unele posturi TV...

Doamna E. îl privea îngrozită. Ea, cum am spus, de mai multe ori, se teme de orice: de câini, de pisici, de șoareci, de gândaci, de bandiți, de claxoane, de furtună, de cutremur... Probabil pe această fragilitate contaseră acele cucoane, devenite, peste noapte, politicieni caricaturali – mari pișicheri, în căutare de public manevrabil, de chibiți, care să le țină scara spre posturi, mașini de lux, parvenitism socio-profesional -, când, după ce eșuaseră, în milogelile lor pe lângă scepticul domn E., încercaseră, în ascuns de el, s-o înscrie în partid... Îi trecu prin minte că și zvonistii, răspândacii de vești apocaliptice, tot pe asemenea firi delicate contează. Domnul E. nu are nici o îndoială că ceea ce spune Apocalipsa este perfect adevărat, și că se va împlini, exact așa, și la timpul hotărât, dar este foarte circumspect cu vizionarii... Nu cu cel care le vorbea acum, ci cu cei de la care aflase și acesta povestea iminentului cutremur.

- Știu, zise el. S-a discutat, o dată sau de două ori, și la TV, pe tema asta. Dar un specialist a asigurat telespectatorii că nu se poate prevedea... I-a sfătuit să nu intre în panică...

- Vorbe! i-o reteză domnul Pițigăiță. Se poate prevedea. Deci, cutremurul va fi. Nu se cunoaște cu precizie momentul, vreau să spun că nu se cunoaște încă, dar va fi. Unul mare, 7 – 8 grade, cu epicentrul neprecizat.

Domnul și doamna E. tăcură, resemnați.

- Tot n-avem ce face, oftă domnul E, jucând pe fatalistul. Știți cum e: fugi de foc, dai de apă; fugi de apă, dai de foc; fugi și de foc, și de apă, dai de cutremur. Cum o vrea Dumnezeu...

- Bineînțeles, îl aprobă, din nou, domnul Pițigăiță. Dar v-am avertizat. Dacă îmi parvin detalii, vă țin la curent.

Se despărțiră.

- Mi-e frică, șopti doamna E. Ai auzit? 7 – 8 grade. Și epicentrul neprecizat...

Domnul E. o încurajă:

- Draga mea, zise el, de ani și ani, ne-au trecut pe la urechi tot felul de vorbe, zvonuri, scenarii, amenințări. Și continuă să ne treacă. Trăim într-o lume sado-masochistă. Dementă și idolatră. Toată recuzita păgânismului primitiv reînvie, pe locul lăsat gol, în conștiința lumii, de diversele forme de ateism. Citit în palme, în stele, vrăji, zvonuri, spaime...Lasă-le. Uită-le. Dacă e să fie cutremur, tot nu-l putem opri. Dar, deocamdată, nu-i nici un cutremur. Hai, că ne prinde arșița. Cu focul ei nemilos. În privința focului, da, putem fi siguri că va veni...

La mort dans la flamme est la moins solitaire des morts - Gaston Bachelard.

În piață, zarvă mare, ca de obicei. La cârciumioara dinspre nord, abonații conversau, cu votca dinainte, folosind, drept masă, europubelele. Cealaltă bodegă, mai selectă, dincolo de stradă, are terasă, are mese, și afară, și înăuntru; acolo îl văzură pe vecinul lor, tot mai alcoolizat, pe zi ce trece. În incinta propriu-zisă a pieței, domnul și doamna E. se îndreptară spre un anume zarzavagiu, individ tonic și deloc scârțar, care cântărește cinstit și e foarte antidepresiv, cu mutra lui ciufulită. Luară morcovi, usturoi, țelină, o sacoșă plină.

- Mulțumim, mulțumim! zise domnul E. La revedere.

- O zi bună vă doresc! ripostă zarzavagiul.

Domnul și doamna E. schimbă o privire. Ce fenomen! Lingvistico-psihologico-mimetic. Și ce putere de propagare! Face o frumoasă și rapidă carieră. Ca și, în alt plan, dacă vreți, activiștii de tip nou, care au preluat, pe nesimțite, burta, mașinile, aroganța, ceafa, aerele atotștiutoare ale celor vechi. Cu unele retușuri și adaptări, potrivite timpului și contextului, firește. Imprevizibile evoluții! O zi bună vă doresc...Până și aici, în piața rustică, între producătorii agricoli mici și mijlocii. Bravo!

Mai aveau ceva de cumpărat? Da. Lapte. Din motive obscure, sursa lor mai veche, nepoluată – o doamnă din vecini - începuse să-i ducă cu vorba, așa încât, nedorind să fie inoportuni, se reorientaseră către piață. Cunoșteau o femeie dintr-un sat apropiat, o băbuță curată, grijulie, din cât se părea, cu aspectele morale și igienice ale comerțului: nana Floare.

- Mai ai lapte, nană Floare?

- Cum să nu? îi întâmpină bătrâna, vârând mâna sub masă. Pentru dumneavoastră, oricând. Dar n-ați mai vinit la mine d-o vreme...

- Ei, se fâstâci domnul E., ne-am luat cu una, cu alta...

- Nu-i bai. Bine-i și-acu. Că mai stau o țără și plec. Iacătă-l. Îi proaspăt, proaspăt. Dă gimineață l-am muls. Lapce bun, foarte bun...

- Știm noi, știm, spuse domnul E., potrivit flaconul în plasă. Când mai vii? întrebă el, după ce plăti.

- Poimâne. Din două-n două zăle. Poimâne mi-s aici.
- Bine, nană Floare. Poimâne, te căutăm. Tot pe la ora asta. Și tot așa: un kil jumătate.

- Îl pun doparce, îi asigură ea. Și le făcu semn cu mâna, adăugând: O zi bună vă doresc!

Ca să fim sinceri, pe domnul și pe doamna E. îi surprinse o țără s-o audă și pe nana Floare rostind aceste cuvinte, această urare neologică, creație lingvistică atât de recentă. Dar își ziseră, în sine, că, probabil, sunt robii unor prejudecăți pășuniste. În consecință, fără a comenta, în vreun fel, scurtul dialog, își văzură de drum.

Constatară, însă, curând – două-trei zile – că nevinovatul enunț „O zi bună vă doresc” pune stăpânire pe oraș. Nu numai domeniul comercial, cel mai expus și primul afectat, avea de suferit, dacă termenul e cumva potrivit, ci și alte sectoare ale vieții publice. De pildă, poștașul, care apărură, în sfârșit, cu stringent necesarul mandat poștal – dacă domnul și doamna E. ar fi fost activiști de tip nou, sau investitori strategici, indiferent de calibru, sau oameni de știință fortuiți și lucrativi, mandatul nu le-ar fi fost atât de stringent necesar; e drept, însă, ar fi trebuit să înfrunte, eventual, riscul de a se compromite, ceea ce ei nu doresc, în nici un chip. Până și poștașul, deci, înainte de a părăsi apartamentul, îi spuse, din toată inima, domnului E.: - O zi bună vă doresc. La fel se încheie conversația cu frizerul, cu un ziarist, cu stăpâna pisicilor, cu un șofer de taxi ș.a.m.d. Stihia căpăta chiar, excesivă fiind, prin natură, unele conotații - cuvânt la modă, înseriat în noul limbaj de lemn -, căpăta, așadar, conotații hilare. Într-o seară, mult după lăsarea întunericului, telefonă cineva, întreabă ceva, i se răspunse, iar acela, înainte de a încheia conversația, articulă și el, ca toți ceilalți: - O zi bună vă doresc.

- Cred că e o fatalitate, murmură domnul E., posomorât. Pe orice direcție ne angajăm, fie ea oricât de ștearsă, intrăm în delir...

- De ce? se miră doamna E.

- Mă refer la urarea asta neroadă: O zi bună vă doresc...

- De ce-i neroadă?

- Păi, spune și tu, uite e ora zece seara, iar ăsta îmi urează o zi bună. Toți mai întâi vorbesc, și abia apoi se gândesc..., murmură domnul E., vădit indispus.

Doamna E., conciliantă, îl îndreptă spre sentimente mai rezonabile.

- Nu trebuie privit cu atâta seriozitate.. și severitate...

- Ce seriozitate? răspunse domnul E. Aici e vorba de seriozitate? Sau de severitate? Poate un fel de lehamite... Lipsa asta de inteligență... Puținătatea minții...

- Să fim mai înțelegători. E un tic verbal, o stereotipie, ce se extinde, prin imitație... Un tic pornit din bunăvoință, sinceră sau nu, e mai puțin important. Oricum, e preferabil altor ticuri, presărate cu înjurături și drăcuiele.

Domnul E. se văzu nevoit să-i dea dreptate.

În scurt timp, tot orașul zumzăia de simpaticul calc lingvistic „O zi bună vă doresc”. Copii, bătrâni, bogați, săraci, investitori strategici, buticari, patroni, șomeri, boschetari, dascăli, învățăcei – la școală sau pe durata grevei -, bunici, părinți, nepoți, copii etc. etc., toată suflarea omenească fie îl emitea, fie îl recepționa, fie îl recepționa, fie îl emitea. Și invers, și iar invers, și iar invers. Urarea plutea, săltând, din loc în loc, aidoma unui balonaș nevăzut, extrem de mobil, prezent, simultan, pretutindeni – lucru greu, de fapt imposibil de acceptat rațional -, încărcat de aromele optimismului, ale civilizației... Doamna și domnul E. se deprinseseră cu dănțuirea acestui balonaș, ea făcea parte din ambianța cotidiană, o asimilasera, nu-i mai găsea nepregătiți, indiferent de împrejurare – la piață, la supermarketul frigorific, în troleibuz, pe scările blocului, la cofetărie...

Într-o seară, domnul E. rămase, până târziu, după unsprezece, la un prieten, care locuiește în capătul celălalt al orașului. Stătuseră de vorbă, amicului aceuia e dificil să-i întrerupi fluxul destăinuirilor, se întinseseră și la câteva cafele, care-i ținuseră, cum s-ar zice, în priză, și timpul trecuse.

- Vai, e unsprezece, exclamase, la un moment dat, domnul E. Ajunge pentru azi.

- Mai stai, măi, abia începusem să-ți povestesc cum au încercat să mă luxeze ăia, când mi-a apărut cartea. Tot felul de manevre, de mânării, de mișculații... Dar mi-am dat seama ce urmăresc. Venise unul, cu un aer nevinovat...

Domnul E., riscând să-l supere, se îndreptă spre ușă.

- Mai trec eu pe la tine. Îmi istorisești atunci, în amănunt.

- Când vii?

- Nu știu exact. Aștept niște meșteri, să-mi repare chiuvetele. De o lună mă tot amână. Dar o să vin. Te sun eu, cu o zi înainte.

- Bine, te aștept, se resemnă celălalt. Eu sunt în fiecare seară acasă. Nu merg niciunde. Unde să mă duc? Deși mă tot cheamă, ba unul, ba altul. Dar, peste tot, dai numai de șmecheri. Te pândesc, ascultă ce spui, te trag de limbă, apoi umblă de colo-colo, cu vorbe și intrigi. Mi-e greață, mă, înțelegi? Mi-e greață...

- Te-nțeleg.

Domnul E., victimă a propriei slăbiciuni – de ce nu se ridicase de pe scaun și nu plecase mai devreme? -, ajunsese în stradă extenuat. Urcă într-un tramvai și ajunsese în stația situată la câteva sute de metri de blocul său. Luna plină, aerul răcoros al nopții, scurta plimbare până acasă îl mai destinseră.

Comme la lumière crépusculaire, la lumière lunaire est douce, elle n-a pas la crudité de la lumière méridienne. Elle est lumière baignée d'obscurité – Georges Poulet.

Așa se petrec lucrurile, gândi domnul E., absorbit de reflexele peisajului celest, cu lumina mistică, sublimă, de sub bolțile bisericilor.

L'orgue majestueux se taisait gravement/Dans la nef solitaire;/L'orgue, le seul concert, le seul gémissement/ Qui mêle aux cieux la terre – Victor Hugo.

Ajunsesese în dreptul casei sale, tocmai voia să ia colțul, când o mașină frână brusc și zgomotos lângă el, la o palmă de trotuar.

- Ce noroc să ne-ntâlnim! auzi un glas ce-i părea cunoscut și văzu, ițindu-se prin fereastra deschisă a automobilului, capul domnului Pițigăiță. Chiar mă gândeam că poate v-ați culcat și ați închis telefonul... Gata. Am aflat.

Domnul E. încă nu se dezmeticise pe deplin, după interminabilul șir de mistere dezvăluit lui de cel pe care-l vizitase. Și acum, acest domn Pițigăiță, căzut la doi pași de el, ca o bombă...

- Ce-ați aflat? bâigui el.

- Ce v-am anunțat, cu un timp în urmă. Cutremurul. Cutremurul acela de 8 – 9 grade. Devastator.

- A! se dumeri domnul E., sesizând că, în viziunea domnului Pițigăiță, amplitudinea cataclismului sporise...Cel cu epicentrul neprecizat.

- Întocmai. Am aflat. Acum știu. Domnule, mâine va avea loc. Auziți? Mâine.

- Mâine?

- Da. E sigur. De fapt, 99%. Poate chiar 99,99%. Mai mult ce să vă mai spun?

- Nimic.

- Deci, mâine...Ce oră e acum?

Domnul E. privi cadranul ceasului său anacronic:

- Unsprezece și patruzeci și cinci, răspunse el.

- Înseamnă, tună domnul Pițigăiță, că mâine, ce mai, acuși-acuși, astăzi, se va dezlănțui cutremurul...

- Doamne ferește! rosti domnul E., cu toată convingerea.

- Asta zic și eu. Doamne ferește! Dar ce putem face?...În sfârșit...Acum trebuie să plec și eu acasă, am fost la niște prieteni...Hm! Ce șansă! Ce întâmplare! Să ne întâlnim și să vă pot avertiza...

- Într-adevăr, ce șansă!

Domnul Pițigăiță ambală motorul.

- Așadar, asta-i, conchise el. Mâine, adică azi...s-a isprăvit. O zi bună vă doresc.

...Car les idiomes étrangers rajeunissent les pensées, et les débarrassent de ces tournures qui les font paraître tour `a tour communes et affectées – Benjamin Constant.

EPISTOLE

Cu ani în urmă, domnul E. primea foarte multe scrisori – mai ales felicitări, de Paști, de Crăciun, de Anul Nou, de ziua lui aniversară, dar și epistole cu caracter divers, de la persoane importante sau mai puțin importante. Acea cantitate redutabilă de misive era, însă, în mare măsură, lipsită de substanță, și domnul E. știa prea bine acest lucru. Avalanșa de plicuri se datora faptului că, pe atunci, numeroși inși aveau nevoie de sprijinul lui. Oamenii? Un coșmar, ar spune el, cum au spus și alții, unii celebri, dar domnul E., spre deosebire de aceștia, nu este câtuși de puțin mizantrop. Doar că evită familiarismele. Intimitatea e o calitate, familiaritatea – un defect. Cel mai elocvent interlocutor este mutul, afirmă, uneori, domnul E., jumătate în glumă, jumătate în serios, voind, probabil, să arate, prin acest enunț, cât preț pune el pe discreție și pe buna creștere, și, concomitent, cât de tare îl indispon pălăvrăgeala, mahalagismele.

Cât despre cei care au avut sau au nevoie de sprijinul lui, l-au dobândit întotdeauna. Și-l dobândesc și acum.

Le plus grand parmi vous sera votre serviteur.

Acesta a fost, întotdeauna, pentru domnul E. principiul fundamental în așa-zisa știință a conducerii.

Tu ne dois pas spolier ton compagnon, et tu ne dois pas le dépouiller. Le salaire du salarié ne passera pas la nuit chez toi jusqu'au matin.

Iar acesta a fost cel de al doilea principiu.

Când lingușelile și elogiile – cele de acest tip sunt o veritabilă formă de agresiune – au încetat, s-a păstrat și s-a îmbogățit firul limpede, curat, al corespondenței autentice. Sosesec reviste, cărți, scrisori, din țară și din străinătate, pe care poștașul fie le aduce sus, fie le lasă în cutia din holul blocului, în funcție de dimensiuni. Funcționează, apoi, din plin, poșta electronică. Încât, după cum se vede, domnul E. nu duce lipsă de dialog la distanță. Cele mai dragi îi sunt, ca și doamnei E., veștile de la Andrei, Lizuca și Dana. Are, apoi, la inimă, corespondența cu un mare ierarh – Vlădica, îi spune el -, pe cea cu un ilustru profesor universitar din America, precum și pe aceea cu două însemnate instituții culturale de foarte departe...Dar îl bucură și scrisorile surpriză, ieșite de sub pana vreunei cunoștințe de demult, a vreunui amic, sau in-amic, dintotdeauna.

Si je savais bien lire mes livres, j'y trouverais probablement la préfiguration de tout ce qui m'arrive ou m'arrivera – Georges Bernanos.

Spre sfârșitul iernii, domnul E. a primit două asemenea epistole. Le-a citit de câteva ori, destul de îngândurat, după care le-a abandonat, deschise, pe birou. Zilele au trecut, se apropia Crăciunul, domnul și doamna E. îl așteptau, cu mare emoție, pe Andrei: nu vor fi singuri de sărbători! Pe lângă Alina, Raluca și Roxana, va fi lângă ei și băiatul...Scrisorile păreau complet uitate. Domnul E. n-a mai revenit la ele. Nici nu le-a aruncat, nici nu le-a pus în sertarul unde își păstrează corespondența. N-ar fi exclus ca modestele file să zacă și acum pe colțul biroului.

Or, naratorul este, prin firea sa, o ființă neînchipuit de curioasă. În plus, el cultivă un gen special de complicitate cu cititorii. Nu-i de mirare, așadar, că, profitând de un moment propice, a parcurs, la rându-i, cele câteva pagini și – după o scurtă ezitare – s-a decis să le ofere și altora.

Esprit maudit celui pour qui un discours n'a d'autre sens que le sens des mots! – Marek Halter.

Prima scrisoare

Iubite prietene,

E decembrie și, împins de unele îndatoriri, mă găsesc, de vreo două săptămâni, într-o localitate rurală de la poalele munților. Aici, în liniștea și cețurile iernii, am prilejul, și răgazul, să observ, cu atenție, fenomenul denumit, cu atâta propagandistică și triumfalistă pompă, concurență. Trebuie să spun că el, fenomenul, fusese prezent, aici, și ceva mai înainte, dar în forme incipiente, necristalizate, tragicomico-pitorești.

De aceea – îmi închipui – nu i-am consacrat, pe atunci, o cercetare cât de cât sistematică. Acum, însă, e furibund, agresiv, bine așezat, cu întruchipări net delimitate. Ca urmare, mi-am zis că n-ar strica să ți-l înfățișez, exact așa cum se manifestă și cum l-am perceput eu, în acest decembrie rustic.

Ordinea înșiruirii fiind aleatorie, îți propun să examinăm, pentru început, *concurența ecologică*. Ea are două direcții de acțiune: una păguboasă, perdantă; alta lucrativă (adică aducătoare de câștig: pe termen scurt – profitabilă; pe termen lung – dezastruoasă). Prima direcție constă în aruncarea gunoiului, a deșeurilor de tot felul – sticle, anvelope, pungi, pantofi ieșiți din uz, genți, zdrențe, resturi menajere etc. – în lunca râului. Ți-am pomenit și altă dată, în epistolele mele, despre un asemenea straniu obicei, care a preschimbat străvechiul și mirificul zăvoi într-un spațiu insalubru, dezgustător, dement și deprimant. A doua direcție vizează tăierea, furioasă, ca-n transă, a copacilor – mai precis: retezarea trunchiurilor la aproximativ un metru de la sol și valorificarea lor, ca lemne de foc sau ca sursă de bani. Ori de câte ori faci o plimbare printre grămezile lăbărlate de gunoaie, întâlnești și diverse echipe de localnici, preocupați să spargă bușteni și să-i așeze în căruțe. Spurcarea luncii, implicit a râului, și despuierea ei de anini, plop și sălcii au un traseu ascendent. În plus, aceste două sectoare de concurență ecologică vădesc un caracter de masă, angajează o mulțime de lume. Or, infectarea apei și renunțarea la oxigen, prin nimicirea arborilor, mi se par – greșesc, oare? – niște subtile și ciudate modalități de sinucidere colectivă.

Caracter de masă are și *concurența alcoolică*. Bărbați, femei, tineri, maturi, vârstnici beau, cu înverșunare, pe întrecute, la butic, într-o competiție cu aparență sportivă și, după opinia mea, cu funcție, în esență, compensatorie. Fără trecut cert, fără prezent ferm, fără viitor previzibil, fără un statut al propriei persoane și – adesea – fără Dumnezeu, individul se refugiază în delirul alcoolic, ce-l transferă din iluzia realului în halucinația lui. *Concurența alcoolică* este, așadar, teatrală, emfatică, și, totodată, tristă, solitară.

Ea mai are un rost. Anume, susține, parțial, dar substanțial, *concurența comercială*, care nu e de masă, ci elitistă, întrucât se bizuie pe trei sau patru entități: micromagazine, ce se dușmănesc teribil și încearcă să se elimine unul pe celălalt. De exemplu, buticul prosper e vegheat de o patroană ce urmărește, cu vigilență, ce se întâmplă la firma vecinului. Acesta, modest, și-a agățat oferta afară, în saci, la vedere, doar-doar va atrage și el vreun cumpărător. În zadar, însă, fiindcă oamenii se tem de represaliile patroanei de alături; aceasta, dacă-i zărește intrând acolo, îi va refuza când vor veni, mai apoi, la ea: „N-am!” Și, de venit, vor veni negreșit, deoarece prăvălia ei e mult mai consistent aprovizionată. Consemnez și un caz limită: Unui întreprinzător neajutorat, ce-și aducea marfa cu spinarea, cineva i-a dăruit, în timpul nopții, dugheana și i-a sustras capitalul (sub un milion de lei). Palpitant, nu?

În fine, ar mai fi de amintit *concurența intelectuală*, generalizată. Ea rezidă în calcularea, continuă și reciprocă, a pensiilor – localitatea e plină de bătrâni -, și în efortul de a pricepe mecanismul impenetrabil de acordare a acestora: quantum, corelare, indexare, nepotrivirea între sume, pe verticală (gradul calificării profesionale), sau pe orizontală (denivelări amețitoare la același palier profesional) etc.

Acestea ar fi, dragă prietene, tipurile cele mai evidente de concurență, pe care le-am sesizat, în timpul scurtei mele vacanțe la țară. Vor mai fi existând și altele. Și, probabil, altele încă se vor ivi, potrivit cu „creșterea economică sănătoasă”, despre care am aflat și eu, din auzite, că s-ar fi înregistrat, de la o vreme încoace.

Al tău prieten, D....

La mélancolie est donc un état complexe de l'esprit: prise de conscience d'une perfection irréalisable, en même temps que d'une imperfection trop évidemment réalisée – Georges Poulet.

A doua scrisoare

Cunosc, dragă prietene, în lumea aceasta, un mare prilej de fericire: casa, propria casă. De câte ori, revenind, din oraș, din țară, din străinătate, n-am exclamat, cu toată convingerea: Vai, ce bine-i acasă! Și, într-adevăr, e bine acasă. Aici se află, condensate, transferate în obiecte, întreaga viață sufletească, tot necesarul trupesc. Masa de scris, cărțile, insomniile, visul, diminețile cu aromă de cafea, serile calme ș.a.m.d. Casa e un prilej de fericire, fiindcă e un popas spiritual, pe care încercăm să-l facem cât mai agreabil, fiindcă este și rămâne un tranzitoriu *acasă*. Cât despre materialitatea ei, în sine, îți mărturisesc foarte sincer: fără a o neglija, n-o observ. Probabil, deoarece, în fond, nici nu există: „...că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie...”

...nous avons dans le ciel un édifice qui est l'ouvrage de Dieu, une demeure éternelle qui n'a pas été faite de main d'homme.

Cunosc, de asemenea, iubite prietene, în lumea aceasta, un mare prilej de nefericire: tot casa, tot propria casă. Când se întâmplă acest lucru? Atunci când, insidioasă, ea se substituie vieții lăuntrice firești. Când își instituie tirania. Când devine o valoare afectivă, existențială, în sine. Când, prin această stranie investitură, se preschimbă în idol. S-au comis crime pentru dobândirea unei case. Am auzit de rude ce se târăsc prin judecăți pentru un gard și pentru niște ziduri. Știu familii ce au trăit, o viață întreagă, divizate, numai fiindcă unii membri ai lor n-au vrut, și n-au putut, înlănțuiți fiind, să renunțe la o anumită casă, deși li se oferea alta, mai comodă. Au trecut zile, au trecut ani, au trecut decenii. Idolul le-a devorat existența, le-a umplut-o de amărăciune. În final, și oameni și case curg în pământul din care s-au clădit, iar anii aceia, când sufletele ar fi putut fi – și spațial – alături nu se mai întorc, sunt iroșiți. I-a absorbit, spre a-i aneantiza, casa. Aceeași casă care, înduhovnicită, are în ea ceva îngeresc și care, invers, separând inimi, persoane, devine demonică. Încât, iubite amice, am ajuns la această convingere, numai aparent paradoxală: doar atunci ai cu adevărat o casă, când știi sigur că nu o ai. „Gol am ieșit din pânțele maicii mele, gol mă voi întoarce'n matca mea...”

Al tău amic, D....

L'homme n'est qu'un roseau, le plus faible de la nature... Il ne faut pas que l'univers entier s'arme pour l'écraser. Une vapeur, une goutte d'eau suffit pour le tuer. Mais quand l'univers l'écraserait, l'homme serait encore plus noble que ce qui le tue, parce qu'il sait qu'il meurt; et l'avantage que l'univers a sur lui, l'univers n'en sait rien – Blaise Pascal.

O fi uitat, într-adevăr, domnul E. scrisorile cu pricina? Imposibil de răspuns. Spectacolul grotesc, trăit, cotidian, de el și de alții, și cel relatat, în amintitele șiruri, se confirmă reciproc. *Tout le pays a été désolé, parce que pas un homme n'a pris la chose à coeur...* Așa, pe nesimțite, se iese din istorie, și-o fi zis domnul E. Cum să treci optimist, sau pesimist, pe cărăruia înfricoșătoare dintre dezgust și milă? E preferabil să nu exiști pentru o astfel de lume, ori ea să nu existe pentru tine... Într-un mod obscur, naratorul începe să-i dea dreptate enigmaticului domn E., care – împăcat cu sine? – preferă să tacă. *Le silence... Le désespoir... L'oubli...*
Tout ce qui m'est extérieur m'est étranger désormais – Jean-Jacques Rousseau.

L'HISTOIRE D'UNE NEVROSE

Comment nous attarder à des livres auxquels, sensiblement, l'auteur n'a pas été contraint? – Georges Bataille.

De un timp, doamna E. a constatat că soțul ei, domnul E., își petrece ore în șir, mai toată ziua, în fața calculatorului. Uneori, rămâne în birou, cu ecranul dinainte, până târziu, spre miezul nopții, scriind, scriind. Cum însă el nu a crezut de cuviință să-i spună ce anume înmagazinează în memoria bunului, vechiului și credinciosului lor computer, doamna E., cuminte și discretă, l-a lăsat în pace cu preocupările lui. Așa s-a întâmplat întotdeauna. Știe ea. Nu trebuie să întrebe nimic. La momentul potrivit, soțul ei va apărea, cu un teanc de hârtii, scrise ordonat, citite, recitite, răscitite, și va zice: - Am încheiat. Dacă ai timp, să ascuți... - Sigur că am, va răspunde ea, așa cum a răspuns mereu. Și, la fel ca și în alte dăți, va urma lectura, după care, la scurtă vreme, domnul E. va contacta o editură. Și, iarăși la scurtă vreme, lucrurile o vor lua de la capăt.

Acum, singură în dormitor, răsfoind un roman pe care-l mai parcursese cândva, doamna E. își aminti, de pildă – cum își amintea, constant, cu o melancolie greu stăpânită, și domnul E. - , ce fericiți fuseseră ei, demult, câteva ierni de-a rândul, la Predeal, când Andrei, nepotelul, era mic, și ei trei își petreceau acolo vacanțele. O dată, i-a însoțit nu Andrei, ci Lizuca. Au fost și toamna, de vreo două ori. Iarna, însă, doamna E. mergea cu Andrei la schi, încă de dimineață, iar domnul E. rămânea acasă, cu hârtia, creioanele, cafeaua și țigările lui – fuma pe vremea aceea. La prânz, se ducea după ei, îi lua de pe pârtie și poposeau la restaurant. Urmau două-trei ore de odihnă, apoi, de cele mai multe ori, domnul E. lucra iarăși, în timp ce Andrei se juca în zăpada din curte, supravegheat, pe fereastră, de doamna E., ce stătea în salonașul

arhaic, bine încălzit, tăifăsuind cu Neli și Horică, verii lor. Mai târziu, când Andrei a crescut, când nepoții, în general, și-au mai modificat preferințele, domnul E. n-a mai avut nici un chef de Predeal. Așa e firea lui. Ca și când și-ar construi singur peisajul, în funcție de ce-i spune sufletul... Mai ales când e vorba de un peisaj precum acela din basme și din povestirile feerice. În alte cazuri, lucrurile se schimbă...

Doamna E. nu s-a înșelat. Într-o seară, târziu, când tocmai ațipise, i s-a părut că aude zgomotul discret al imprimantei. Înseamnă că a terminat, se gândi ea. Ce bine! Își potrivea mai comod căpșorul în pernă, se acoperi, cum îi e obiceiul, până la urechi, și adormi de-a binelea, zâmbind.

Când se trezi, în zori, constată că locul de-alături era gol. - Unde-o fi? se întreabă, nedumerită. Și porni, cu năsucul în vânt, cu moțișorul ciufulit, în căutarea domnului E. Îl găsi în bucătărie, pregătind micul dejun.

- Ce faci? murmură ea, cu vocea încă voalată de somn. De ce te-ai trezit așa devreme?

- Nu-i chiar așa devreme, îi răspunse domnul E., care tocmai turna cafeaua în cești. Dar s-a înnorat și de-aceea pare că-i întuneric. Du-te înapoi în pat, aduc niște cornulețe și cafeaua în dormitor. Aș vrea să stăm în liniște de vorbă.

- Aș fi putut să pregătesc eu micul dejun, șopti, timid, doamna E. Tu ești obosit, ai lucrat azi-noapte, și o ții tot așa, de nu știu când... La ce oră te-ai culcat?

Domnul E. nu-i răspunse. Scottea cornulețele dintr-o pungă și le așeza, frumos, pe două farfurioare.

- Du-te înapoi, cum ți-am spus, insistă el. Vin și eu numaidecât.

Ascultătoare – acesta-i unul din atuurile ei: „Te-ascultă, dar nu întotdeauna”, încercase, o dată, Lizuca să i-l diminueze, în fața domnului E. -, doamna E. se întoarse în dormitor, se vârî sub plapumă și așteptă răbdătoare. Nu avu mult de așteptat. Peste două-trei minute, se ivi pe ușă și domnul E. cu cele promise. Ronțăiră câte un cornuleț, gustară din cafea. Domnul E. stătea pe fotoliu și își pusese ceașca, alături, pe mäsută.

- Ai zis că vrei să discutăm, îndrăzni soția sa, cu bine cunoscutul ei aer copilăros.

Domnul E., privind-o, își aminti o replică surprinzătoare o glumă duioasă, desigur, emisă de Raluca, la adresa bunicii sale: „Tu ești mai mică decât Roxana...” Și se gândi că, într-un mod foarte greu de explicat, mai bine zis, pe un palier existențial inexplicabil, Raluca a avut dreptate. Își aduse aminte, cum plângea, recent, doamna E., ghemuită, ca un copil, la pieptul lui, într-o seară, după ce-și vizitase sora, la spital, la Reanimare, și cum a gemut adânc, hohotind: - Mi-e așa de milă de lume...

Je dis: Eternel, aie pitié de moi! Guéris mon âme! car j'ai péché contre toi.

- Am terminat aseară volumul de povestiri, zise el. Înainte de miezul nopții, totul a fost gata. Textul e listat și se află pe birou.

- Minunat! exclamă ea. Abia aștept să-l citesc. Te-ai gândit și la un titlu?

- Nu numai că m-am gândit, l-am și găsit. Se află înscris pe prima pagină. De altfel, titlul a precedat volumul, l-a tras după sine. Ceea ce nu înseamnă, firește, că povestirile au avut, deliberat, țelul să-l ilustreze, să-l justifice. Dacă îl acreditează, cum să zic?, dacă îl consacră, cumva, atunci o fac pe cont propriu, spontan. Eu, în această zonă, a potrivirii dintre titlu și text, n-am nici un amestec. Le-am lăsat, și unuia și altuia, deplină libertate.

Doamna E. rămase pe gânduri.

- Și care-i titlul volumului? întrebă ea.

Domnul E. nu se grăbi să răspundă. Își zicea, probabil, că spusele sale sunt în măsură să stârnească oarecare derută, chiar și în ceea ce o privește pe soția sa, deprinsă cu felul lui de a trece prin viață.

- Titlul ar putea părea relativ ciudat, ar putea părea snob, deși, te asigur, și tu mă cunoști, nimic n-ar fi mai fals decât o atare impresie. Nu l-am căutat. Mi s-a impus, o pornire lăuntrică l-a înfățișat, dintr-o dată, conștiinței. Și, în clipa aceea, am înțeles că, dacă vrea Dumnezeu, voi întocmi o carte, care o să se numească exact așa.

- Cum?

- *L'histoire d'une névrose*...Atenție: nu *Istoria unei nevroze*, ci *L'histoire d'une névrose*!

Spre mirarea lui, doamna E. părea mai curând curioasă decât surprinsă.

- De ce?

- Fiindcă starea mea de spirit din acel moment a selectat acest enunț, acesta și nu altul. Sinonimia, sunt convins, nu există. Înțelegi? Nu există. E o invenție a gramaticilor, ori, ca să nu exagerez, se limitează la domeniile indifferente, periferice, superficiale ale vieții sufletești...și artistice. De aceea, mi-a fost cu neputință să traduc sintagma ce mă definea. Substanța a cerut o anume expresie, una singură, nu admitea nici un fel de înlocuitor...nici un fel de traducere, care, admit, poate fi, eventual, relativ sinonimă sau mai elocventă chiar, în alte împrejurări.

Doamna E. rămăsese cu degetul arătător al mâinii drepte sprijinit de năsuc.

- Dar e un titlu foarte bun, foarte potrivit, zise ea, după un timp. Cum de ai avut o asemenea idee fericită? Și, aș îndrăzni să zic, originală?

- Nu știu dacă este originală sau nu, de altfel, o asemenea deliberare nici nu mă preocupă, dar, cum ți-am mărturisit, enunțul s-a ivit, a răsărit, s-a născut, are – ca să folosesc o terminologie adecvată sesiunilor de comunicări de la Universitate – o existență autoconfirmată ontologic...Ce puteam face? O dată apărut, el își cerea istorisirile. Interesant e că, deși, în aparență, intelectualist și livresc, mă rog, francofon, că e la modă să fii francofon, ca și anglofon, chiar dacă nu ești, titlul acesta buclucaș n-a dorit decât povestiri din imediata, din cea mai palpabilă realitate – diferența dintre imanență și realitate n-o mai discut acum. Nimic nu e plănuit, răsucit, intertextualizat, în paginile ce-i țin companie. Nimic. Totu-i trăit și, până la un punct, recognoscibil.

- Până la ce punct?

- Până la limita unde, ca să mă exprim din nou ca la conferința lui nea Ghiță, referentul se preschimbă în semn, prin acea misterioasă – cum o califică unii – transfigurare.

Doamna E., căreia discuția îi sinea, dar și cafeaua îi activaseră capacitatea nativă de a se entuziasma, interveni, intempestiv, în această complicată teorie, ce începuse să-l plectisească pe blazatul domn E.

- Deci?

- Deci ce? Asta-i tot. Am pus punct unui volum. Acum îl dau deoparte, o vreme, apoi îl reiau și, dacă mă convinge, caut un editor...

- Desigur, îl întrerupse doamna E., dar nu la acest traseu, ca să zic așa, tehnic, mă refeream.

- Dar la care?

- Sunt curioasă să știu cum a fost cu titlul...Geneza titlului, iată ce m-ar interesa...

- A! făcu domnul E. Simplu. Astă-vară, când am fost la Dana, stăteam, într-o după-amiază, lungit în patul lui Andrei și urmăream un program la televizor. Ce imagine! Ce culori! Mai mare dragul...Ăsta al nostru, săracul, a îmbătrânit de tot. Dar uite că rezistă...Cum-necum, e bun și el. Mai asisti la o ședință, la o ceartă, mai vezi un film de groază, un spectacol sexologic, într-o seară, de exemplu, a fost adus și prezentat telespectatorilor un moș care – închipuie-ți – deținea, simultan, două amante, un mic harem, fiindcă ambele locuiesc la el. Pe nevastă-sa, n-am înțeles de ce, o internase la un fel de spital...*Porneia, fornication...*

Doamna E. nu apreciază asemenea divagații. Se îmbufnă, își clătină, revoltată, moțișorul, și voi să pună capăt conversației. Ea nu știe multe, mai cu seamă când e vorba de chestiuni serioase, de istorie și critică literară, chestiuni demne – are convingerea – de girul științific al...în fine, apropo de gir, constatase, la recenta sesiune, că e loc pentru mai bine, cum ar zice oratorul ăla cu limbaj de lemn, specializat în politologie... Făcu, deci, un mic efort și se calmă.

- Eu te întreb ceva, și tu...cum se întâmplă mereu. Nici nu mai știu ce să cred, declară ea, încruntându-se.

- Nu, am schițat o mică paranteză, zise domnul E. Atâta tot. Prin urmare, cum stăteam și mă uitam, liniștit, neînchipuit de liniștit, la televizorul lui Andrei, și cum – trebuie, neapărat, să adaug - pe ecran nu era nici cea mai mică nerozie, s-a afișat, dintr-o dată, pe ecranul paralel al minții mele, o inscripție: *La mort d'une névrose*. Nu i-am dat, la început, nici o atenție. Câte nu-i trec omului prin minte? Dar timpul se scurgea și inscripția aceea stăruia acolo, ca un text luminiscent.

- Ce interesant! șopti doamna E. Și?

Domnul E. se străduia să fie cât mai explicit. De aceea, nu răspunse imediat. Reconstitua un proces lăuntric, ce nu poate fi reprodus decât în linii mari și nesigure. Era perfect conștient de acest lucru.

...on ne comprend souvent que quelque temps après le sens exact et profond de ce qu'on a dit – Jules Supervielle.

- Dându-mi seama că obsesia s-a instalat, continuă el, mi-am întors privirile spre înăuntru. Și – ciudat! - , lent, *La mort d'une névrose* a devenit *L'histoire d'une névrose*. Dar noua inscripție era de neclintit, ca dăltuită, nu mai admitea, mi-am dat seama, modificări, evoluții. În acel moment, am știut, fără urmă de dubiu, că am de-a face cu un titlu. Constată pe care am și mărturisit-o, a doua zi.

- Da?

- Da.

O mică tăcere geloasă.

- Cui?

- Lui Andrei. Dar era și Lizuca de față. Lor le-am spus, în stația de metrou, așteptând să pornim spre centru.

Domnul și doamna E., acum, la cafeaua de dimineață, îi revedeau și-i reauzeau pe cei doi nepoți, revedeau stația de metrou, din apropierea casei acestora, restrăbăteau

orașul – minunatul oraș, unde luase naștere – trebuie să fie o explicație de ce – *L’histoire d’une névrose*.

Domnul E. păru a se retrage, pentru o clipă doar, în lumea lui paralelă, în cea de a doua memorie, în universul său ermetic.

...l’Allemagne est le pays des fées – Anatole France.

- Ce-au zis copiii?

- N-au fost surprinși. Lizuca m-a ascultat răbdătoare, ne plimbam de-a lungul peronului, și a conchis: - Aha, o carte pentru intelectuali! Andrei, din câte-mi amintesc, n-a comentat atunci în nici un fel proiectul ce abia se schița. Tăcea și mă privea. Dar, după două sau trei zile, a insistat să scriu cartea și mi-a făcut cadou, cum știi, acel aparat de fotografiat, foarte performant: - Să ai poze bune, dacă îți vor trebui cumva, mi-a spus.

La force poétique ne vient plus de l’isolement d’un langage, mais du monde, de la vie elle-même – de l’adhésion d’une conscience ouverte à une monde inépuisable – Gaëtan Picon.

În încăpere, se așternu liniștea. Ziua, care debutase atât de frumos, intra pe făgașul ei, făgașul croit, cum se zice, pe bună dreptate, din veșnicie. Domnul și doamna E. își reluară îndeletnicirile cotidiene. Aceasta este, poate, una din șansele lor: nu sunt obligați, decât rareori, să se piardă în învâlmășeală. Acum, de pildă, doamna E. se pregătea să răsfoiască, în premieră, volumul soțului ei, iar el, cam obosit, după lungi săptămâni și luni de încordare, nădăjduia că cititorii - *Hypocrite lecteur, mon semblable, mon frère*, cum spune Baudelaire – vor înțelege, poate mai limpede, poate mai exact decât el însuși, de ce și-a intitulat opusculul *L’histoire d’une névrose*.

C’est le voyageur solitaire qui va le plus loin – Louis-Ferdinand Céline.

Durer, n’était-ce pas la plus humaine des résistances ? – Marek Halter.

C’est l’homme qui a introduit le désordre dans l’univers – La Bible de Jérusalem, note.

Eugen DORCESCU

CUPRINS

Scărița

Fereastra

Terasa

Reconversia profesională

Idila

La femme hommasse
Retrocedarea
Călătoria
O zi bună
Epistole
L’histoire d’une névrose

Text pentru coperta a IV-a:

De același autor:

Omul de cenușă, poezie, antologie de autor, 2002
Elegii, poezie, 2003
Biblice, poezie, antologie de autor, 2003
Moartea tatălui, poezie, 2005

x

Scrisori la un prieten, scrisori literare, 2000
Basme și povestiri feerice, proză fantastică, antologie de autor, 2005

x

Metafora poetică, eseu, 1975
Embleme ale realității, eseu, 1978

Eugen DORCESCU

x) Volum apărut, în 2007, la Editura Mirton, Timișoara, ROMÂNIA.